

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonnegyedik évfolyam. X. füzet. 1885. Októberhó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A főváros erdészeti viszonyai.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1885. évi közgyűlésén előadta: H a v a s Sándor ny. államtitkár, a fővárosi erdészeti bizottság elnöke.

Midőn a tiszt. Országos Erdészeti Egyesület a főváros meghívásának engedni, és a főváros közönségének tulajdonát képező erdőségek megtekintése végett a helyszínén megjelenni méltóztatott, helyén levőnek láttam, hogy az itt jelentkező viszonyokat, ugy a mint azok a mult idők viszontagságai után reánk szállottak, és a fővárosi hatóság gondoskodása s az új erdőtörvény védelme alatt jobbra fordultak, röviden megismertessem.

Budapest fővárosának erdőbirtoka az I., II. és III. kerület kültekén az északi szélesség 36—37, és a keleti hosszúság 47—48 foka közt, a Vértes hegység végnyulványain többé-kevésbé legümbölyödött kúpcsúcsukon terjed el s csak a (Kőérberek) bir hullámos jeleggel.

Átlagos lejtje 15—20° között van s egészen 529.1 m-ig emelkedik a tenger szine fölé (Pozsonyihegy). Az éghajlat szelid és mérsékelt.

Altalaja az erdőségeknek nagyobbrészt mészkő, a Hárs-hegyen pedig kovával vegyes homokkő, melynek az elmállásából keletkezett termőagyag általában nem mondható sekélynek, s a természeti viszonyok folytán nem is az, sőt helyenként jelenleg is televénydús és elég mély; sekélylyé lett azonban egyrészt a gondatlan kihasználás, és másrészt azáltal, hogy részint a szomszédos szőlő és más telkekre, részint a beltelkekre olcsó pénzen vagy orozva sok ezerre menő fuvar szállított el; e pusztításnak most már számos év óta eleje van véve.

A földhordás az erdőtől 1876. év óta szigoruan el van tiltva, s az erdőtövény erre vonatkozó rendelkezése ép oly szigoruan tartatik fenn.

De nem szükség mondanom, hogy az erdőségeknek termőföldjüktől illetén megfosztása, a milyen a hozzáférhető helyeken évtizedeken át akadálytalanul üzetett, mily károsan hat a mostani befásítások sikerére.

A mi a Karst hegységen nagyban, az a főváros erdőségeiben kicsiben történt, illetőleg a terület kiterjedéséhez képest itt is oly mérvben, mint amott.

Igen sok helyütt előbb mesterséges uton kell előállítanunk a termőföldet, melyre a facsemetének szüksége van. És ez földadataink legnehezebbike.

Uralkodó fanem a tölgy és cser, mely a terület mintegy 90⁰/₀-át foglalja el, míg alárendeltebb mennyiségben bükk, gyertyán, nyár, kőris, hárs, juhar, szil, ákác, erdei- és fekete fenyő stb. fordul elő.

Néhány évre rá, hogy a főváros megalakulása végbe ment, és az új hatóság a közigazgatás és közgazdaság minden ágainak rendezéséhez látott, gondjai alá vette az erdészetet is, mely addig Buda főváros kezelése alatt állott.

A főváros tanácsa sajnálattal vette észre, hogy az addig folyamatban volt gazdálkodás mellett a főváros erdőségei

évről-évre pusztulnak, és hogy a kihasználás azon módja, mely az annak idején fogantba vett üzemterv szerint meg volt állapítva, tovább nem folytatható anélkül, hogy néhány évtized múlva a még itt-ott meglévő és erdőnek nevezhető állabok a hegyekről el ne tűnjenek, és ezek helyein eltörpült cserjék és kietlen kopárok ne támadjanak.

Még az 1875-ik évben küldött ki a tanács egy bizottmányt oly utasítással, hogy a hanyatlásnak indult erdészeti gondozása, a meglévő állabok fentartása, illetőleg följutása, és a kopárok befásítása iránt véleményt adjon.

A kopárok területe ekkor már megközelíté a 400 kat. holdat, és ez évről-évre nagyobbodott, mert Buda főváros kedvezőtlen pénzügyi viszonyai és az évek hosszú során át folytatott kényszerű gazdálkodás miatt, felújítás nem történvén, az állabok folyvást satnyultak, s a pusztán maradt kopárok legnagyobb-részt legelőül, a jobb helyek pedig kaszálólul használtattak.

Csakis a hatvanas években, Paulovics László polgármester korában, és az ő intézkedése folytán lett a pozsonyi, a kecske- és hárshegy egyes lejtőin kapa után tölgymakk elvetve, de ennek nyoma csak igen kevés helyen maradt meg, legnagyobb része elpusztult, a felügyelő személyzet hanyagsága és némely magánosok erőszakoskodása folytán, kik a fű közt fölsarjadzott csemetéket birkáikkal legeltették le.

A fővárosi tanács a kiküldött bizottság által 1876-ban eléje terjesztett vélemény alapján mindenekelőtt az erdészeti körül érdeklődő fővárosi bizottsági tagokból külön erdészeti és kültelki bizottmányt alakított, melyet az erdészeti körüli teendőkre nézve kezdeményezési és véleményadási joggal ruházott föl.

Az erdészeti céljaira a szükségletek rendes rovatában addig fölvett 3.500 frton kívül évi 4.000 frt lett a rendkívüliekben „kopárok befásítására“ megszavazva, és ez idő óta ezen összeg lett évenként a most említett bizottmány

előterjesztései alapján az erdők gondozására és felújítására fordítva. Meg kell azonban jegyezni, hogy ezen összegben csupán a dologi költségek foglaltatnak, mert az erdészeti személyzet: egy erdőtiszt és 8 erdőőr illetményei a szükségletek más rovatában fordulnak elő, és meg kell még említenem azt is, hogy a 3.500 frtnyi rendes rovat terhére többen, az erdészet körébe szorosan nem tartozó költségek esnek, ilyenek különösen az erdei utak fentartása és újaknak létesítése, a szegődöttek failletményeinek elfuvarozása, tilalmi oszlopok és táblák és utmutatók fölállításai és több más költség, úgy hogy befásításra, csemeték beszerzésére, kapálására sat. évenként csakis mintegy 5.000 frtnyi költség volt fordítható.

Ily módon a fővárosi erdészeti és kültelki bizottmány a tanács rendelkezése folytán a budai kopárokból nyolcz év alatt körülbelöl 320 kat. holdat fásított be, és pedig jó részben kedvező sikerrel, de sokhelyütt a talaj silányságával és más elemi csapásokkal erősen küzdve.

A bizottmány igen becses utmutatást talált, a fővárosi hatóság részéről meghallgatott szakférfiak munkálatában, kik a budai hegyvidéket bejárva, és az itteni viszonyokat tanulmányozva, a továbbá teendők, különösen pedig a befásítások módozata iránt indokolt javaslatot készítettek.

A meghallgatott szakférfiak közül elég Bedő Albert és Hoffmann Sándor neveit megemlítenem, hogy meggyőződünk, mikép a főváros az erdészet körüli teendők iránt ott kereste az értesítést, honnét a legtöbb joggal várhatta.

Az erdészeti és kültelki bizottmány munkálataiban a legelső és legnagyobb akadályllyal abban találkozott, hogy ugyszólván semminémü csemetekészlettel nem rendelkezett. A Lipótmezőn és a Kőérberken, költséges voltuk miatt különben is tanácsilag megszüntettetni rendelt faiskolák már az első évben kiürültek, és mint ilyenek létezni megszűntek.

Ily nagyszámu csemetekészlet, mint a mekkorára nekünk szükségünk vala, pénzen sehol kapható nem volt.

Ugyancsak 1876-ban, illetőleg 1877. évi tavaszán határozta el a közgyűlés, hogy a főváros balparti (pesti) részén, egy 100 ölnyi széles erdőöv létesíttessék, melynek célja, hogy a fővárost környező határszélen, a futóhomok megkötessék, hogy az idők folyamán terméketlenné vált bérföldek, melyek évi jövedelme sok helyütt még az érettök fizetett adót sem hozta be, lehetőleg följavíttassanak, és így értékükben nyerjenek; hogy a körülbelől 1000 holdra tehető befásítási öv tisztítólag hatván a levegőre, ez által is jótékonyan hasson a fővárosi lakosság egészségi viszonyaira.

E tervezet, más tekintetben is hasznosnak és czélszerűnek ajánlkozott a fővárosra nézve. Mert a Duna balpartján, a városliget kivételével, nagyobb befásított terület nem létezőn, ilyennek létesítése, az egész lakosság érdekében lévőknek látszott.

A befásított határszélen idővel nyaralók keletkezhetnek, melyek a főváros közelében évről-évre kiszorulnak. Ha a főváros határát, mint egyuttal terveztetett, egy járható ut fogja beszegni, és itt a központból sugarakként kiágazó utvonallal köttetik össze, úgy hogy a közlekedés minden irányban megnyílik, kétséget sem szenvedhet, hogy a határszéli erdőséget, mind a főváros, mind pedig az üdülést kereső lakosság a legnagyobb jólétemény gyanánt fogja üdvözölni.

Mert a ferenczvárosi ugynevezett Bakonyerdő, körülbelől 100 holdnyi ákáczos, a régi lóversenyter és a város tulajdonát képező minden más faültetvény, a város rohamos terjeszkedése folytán már elpusztult, vagy pusztuló félben van. A határszéli erdőöv lesz tehát ezentul a lakosság egyedüli menhelye, hol a szabadban időzhet és enyhet találni fog.

Ezen erdőöv létesítése is az erdészeti és kültelki bizottmány föladatává lett, erre közgyűlésileg évi 10.000 frt költség

lett megszavazva, és a főváros tulajdonát képező határszéli bérföldeken a befásítás azonnal kezdetét is vette.

Tekintetbe véve eszerint a főváros jobb- és balbalti területén évenként befásítás alá kerülő területet, a szükségképen előállított pótlásokkal együtt évenként átlag 500.000 vegyes csemetére volt szükségünk.

Mindjárt kezdetben gondoskodtunk arról, hogy e szükségletnek megfelelő faiskolák létesüljenek. A tanács rendelete folytán a városmajori ugynevezett „Ecce homo“ rét erdészeti faiskolának rendeztetett be, azonkívül, a balparti erdőöv, három állandó napszámos felügyelete alá adatván, oda két erdőőr is helyzetetett át és a napszámosok kunyhói közelében egy-egy holdnyi alkalmas területen, tölgy, juhar, bükk, hárs és egyéb erdei magvak lettek elvetve és iskolázva, szükségleteink egy részét tehát ezen faiskoláinkból fedeztük.

De mindez kevés volt, kísérletet tettünk a budai erdőségben itt-ott feles számmal jelentkező 3—4 éves magról kelt csemeték tömeges átültetésével. A kísérlet sikerült, csakhogy a csemeték kiszedésénél utalva voltunk az épen meglévő fajokra. A tölgneműeket kimélnünk kellett nemcsak azért, mert ezeket az erdőség természetes felújítása kedvéért bántatlanul kelle hagynunk, de midőn a sarjadék sűrűsége a csemeték egy részének kiszérését megengedte, azt tapasztaltuk, hogy a szál-erdő árnyában lábra kapott tölgneműek, más fafajokkal, jelesül a juhar, kőris, gyertyán, berkenye, hárs, vad cseresnye és szilfélékkel ellentétben, az átültetést nagy ritkán, vagy csak igen nehezen tűrik.

Mindamellet a kopárok befásításánál általunk követett módszer lehetővé tette, hogy a foganatba vett felújításoknál az erdők dísze, a tölgy, ne hiányozzék. E módszer abban állott, hogy a lejtőket vízszintes vonalba átmetszőleg 1 *m* távolságra $\frac{1}{4}$ *m*-nyi mély és ép oly széles árkok huzattak,

s a fölósott földbe ismét m -nyi távolságra ültetett vegyes 5—6 éves csemeték, ezek közé pedig részint tölgyekkel, részint pedig fenyőfélékkel lettek kitöltve, oly szándékkal, hogy ha majd ez utóbbiak erőre kapnak, a kőris, juhar, vagy más, feleslegesnek látszó csemeték mellőlök kivétessenek.

Ezeket a kopárok befásítására vonatkozólag megemlíteni elegendőnek tartván, magára az erdőgazdálkodásra nézve, amint azt az erdészeti és kültelki bizottmány 1876-ban találta, és a melyet, egész az erdőtörvény életbeléptéig. nagyrészen követni is volt kénytelen, a következőket van szerencsém előadni.

Buda főváros hatósága még 1859-ben készítettett Szmetacsek Ferencz által egy erdőgazdasági üzemtervet, melynek betartása esetén az összes 1555 katastr. hold és 762 □ ölnyi erdőterület egy üzemosztályban és 40 éves sarjforda mellett lett volna kezdendő.

Ezen üzemterv szerint, melyben az ekkor mintegy 340 holdat tett kopárok nem foglaltatnak, a korfokozatok a következők voltak :

az I. korosztályban	(31 évtől)	25 ⁰ / ₀ ,
a II.	"	(21—30 évtől) 28 ⁰ / ₀ ,
a III.	"	(11—20 évtől) 24 ⁰ / ₀ ,
a IV.	"	(1—10 évtől) 30 ⁰ / ₀ , mely százalék aránya nem mondható kedvezőtlennek, minthogy a korfokozatok meglehetősen egyenlően vannak fölosztva a valódi területhez képest.

Ez az üzemterv azonban sem a tarlasztási sorrendet illetőleg nem lett betartva, mert a városi különböző czélokra szükségelt fatömeg, például hidak, karfák, oszlopok, kerékvetőknek való szálfá onnét vétetett, hol épen nem volt, s ennek folytán az állabok sok helyütt igen megritkultak, sem pedig az előirt felujtási, illetőleg pótlási mód nem ment foga-

natba, és arról, hogy a kimaradt és sarjadzásra nem képes vén tőkék helyei beültetessenek, gondoskodva nem lőn.

Ezen eljárás rosz következményeitől tartva, és megakarva a város legfőbb díszét, a közelében elterülő szép hegyvidéken még meglevő erdőséget a végpusztulástól menteni, Buda város tanácsa az erdőknek a most említett üzemterv szerinti kihasználását beszüntette, és csak a csúcsonszáradt, száraz és szél-törte fák kiszállalására szoritkozott, elrendelte továbbá a tisztások és kopárok befásítását is, de kellő fedezet hiányában a határozat végre nem hajtatott.

Eme helyenkénti kiszállalásnak, mely önként érthetőleg rendszertelenül üzetett, bár szinleg az erdők fentartásának kedvezett, rosz következménye mégis abban nyilvánult, hogy az elaggott tőkékben, tehát korát meghaladott és értékét veszített fakészletben túlszaporodás állott be, a szabályos korfokozat meg lett ingatva, a még mindig meglehetősen zárlatu állabokban pedig az aláültetés, vagy vetésről szó sem lehetett.

Az utolsó vágás a kis Hárshegyen a hatvanas évek végével ejtetett meg. Ekkor azonban a közvélemény oly hangosan, és kárhoztatólag nyilatkozott az erdők „ily pusztítása“ ellen, mint a sajtó a különben üzemterv szerü eljárást nevezé, hogy mint emlitém, a budai tanács azontul a vágások továbbfolytatását beszünteté.

Az ez időtől fogva beállott szállaló üzem hiányainak némi ellensúlyozása kedvéért, az erdészeti és kültelki bizottmány elrendelte, hogy a sok helyütt elhatalmasodott bokornemek, különösen a hólyag mogyoró, a vörös- és fekete gyürü, galagonya, mogyoró, ostormén stb. eltávolittassanak, a magról jött jófajta csemeték pedig lehetőleg gondoztassanak. Aláültetések és felujítások is foganatba vétettek, de az eszközök elégtelensége miatt nem oly mérvben, mint azt az erdészet érdeke megkívánta volna.

Ebből állott a fővárosi erdészeti és kültelki bizottmány működése mielőtt az 1879. XXXI. törvényczikk életbe lépett.

Az erdőtörvény rendelkezéseinek foganatosítására azután megtörtént minden, a mit a fővárosi törvényhatóságtól várni lehetett.

A fővárosi erdészi állomásra, mely a fővárosi szolgálat ezen és több más ágainak szervezetlensége miatt éveken át nem volt betöltve, és később csak napidíjas szakközeg által volt ellátva, Guckler Károly okleveles erdész ur állandóan lett kinevezve. Kedves kötelességemnek tartom e helyütt kijelenteni, hogy Guckler ur eddigi működése, a mint erről a tisztelt szakférfiak bizonyosan meg fognak győződni, teljes elismerést érdemel.

Az ő érdeme, hogy a főváros mint erdőbirtokos a törvényben megrendelt erdőgazdasági üzemtervet, mely mostnevezett erdész ur műve, a kellő időben bemutathatta. Mint értesültem, ezen üzemtervet már a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister ur jóváhagyni méltóztatott.

Csak köszönettel kell megemlékeznem Hoffmann Sándor főerdőtanácsos és Havas József kir. felügyelő ur elismerésre méltó közreműködéséről, a kik nem kimélték sem időt, sem fáradságot, s a főváros különleges erdészeti viszonyaival megismerkedvén, az üzemterv oly irányu elkészítéséhez járultak, mely midőn a törvény rendelkezéseinek megfelel, egyuttal számba veszi a főváros sajátságos, másutt talán elő sem forduló viszonyait, és úgy a főváros, mint a magánbirtokosok érdekeit kielégíteni hivatva van.

Ezen 1883-ban készült üzemterv szerint, mely az 1884-ik évben tényleg már életbe lépett, a főváros erdőterülete jelenleg 1491.⁴⁴ kataszteri hold; tehát az 1859. évben készített üzemterv szerintinél körülbelül 64 kataszteri holddal kevesebb, mi annyit jelent, hogy 1859-től 1883-ig a kopárok ennyivel szaporodtak.

E két üzemosztályban és átmeneti 40, illetőleg 60 éves fordában kezelt erdőterület az új üzemterv szerint s ismét a valódi területet, illetőleg annak százalék szerinti elosztását tartva szem előtt, a következő képet adja:

I.	korfok	(31—40 s több éves)	64 ⁰ / ₆ ,
II.	„	(21—30 „ „	14 „
III.	„	(11—20 „ „	10 „
IV.	„	(01—10 „ „	12 „

mely arány, tekintettel az 1859. évben volt korfokozatokra nagyon is kedvezőtlen már azért is, mert az összes állabok csak vén tőkéken támadt sarjak, tehát okvetlen kell, hogy a jelen átmeneti fordában nagyobb területek túlkorosan használ-tassanak ki. Ezen körülmény a felujítást akár természetes, akár pedig mesterséges uton nagyon megnehezíti, miután az állabok gyér zárzata folytán a cserjék nagyon elszaporodnak.

A jelen erdőgazdasági üzemterv s vele a gazdasági beosztás is, a tartamosság és szabályos állapot létre hozása mellett, a fővárosi erdőség, sajátlagos céljaira, tulajdonkép a fővárosi lakosság érdekeire való tekintettel készítettett.

Itt nem az a föladat, hogy az erdőknek pénzértéket képviselő jövedelme lehetőkép fokoztassék, mert az eképen elérendő néhány ezer forintnyi jövedelem a nyolcz milliónyi bevételek közt vajmi csekély jelentőséggel bír.

A föladat az, hogy az évi tarlasztás és felujítás szinte észrevétlenül hajtassék végre, hogy a lakosság az erdők kellemes árnyát ne nélkülözze, hanem hogy ezekben a napi foglalkozások fáradalmai után üdülést és enyhét találjon.

A budai szép hegyvidékből úgy is kevés madt meg a város tulajdonában.

Ennek legszebb részei ezen század első felében magá-nosok kezeibe kerültek, ezek közt olyanok is, melyeket soha nem kellett volna áruba bocsátani.

És minthogy a magánosok birtokába jutott nagy területek idők folyamán fölöstattak, beépítettek és a közönség elől elzárattak, mi ellen magánjogi szempontból kifogást tenni nem lehet, a fővárosi lakosság számára oly annyira szükséges szórakozási, üdülési és séta helyekül egyedül a főváros tulajdonát képező, különben is távolabb eső, elszórt és nem oly terjedelmes erdőségek maradtak fenn, melyek épen e célból körülbelül 18.000 folyó öltre menő kényelmes séta utakkal lettek ellátva.

Tekintettel a fővárosi erdőség eme rendeltetésére az *A.* üzemosztály 5 vágássorozatra osztatott, mi a *B.* üzemosztálynál ennek csekélyebb területe miatt nem volt szükséges, ezáltal az évi vágásterületek lehetőség szerint aprókra szabattak, úgy hogy a *B.* üzemosztályt is beszámítva 6 különböző helyen folynak az évi vágások. Ezeknél pedig a jövedelmezőség úgy vétetett figyelembe, a mint azt a helybeli viszonyok közt számításba venni lehetett. Mégis a szabályos tarlasztási sorrendnek áldozatul eső fiatalabb állabokban nem hozatott be a cserhántó vágás, miután az aprilisi és részben májusi kihasználás már a hegyvidék tömeges látogatásával összeesik, de az ebből várható néhány száz forintnyi jövedelem különben sem állana arányban a munkások hosszabb foglalkoztatásából származó mindennemű hátrányokkal.

A közönség iránti tekintetből mellőztettek az *A.* üzemosztályban a tarvágások is, és fokozatos kihasználás hozatott be mesterséges felujtással, hogy az évi vágások ne tegyék kietlenné a hegyvidéket és a szemre ne tegyenek nagyon kedvezőtlen benyomást.

Az üzemterv készítése alkalmával az eddig uralkodó tölgyfanemek megtartattak s $\frac{2}{3}$ -ed részben a következő fordába is felvették, míg a területnek megmaradó $\frac{1}{3}$ része talajjavító fanemek telepítésére fordítatik, mely talajjavítók a

főfanem közé elegyítendők. Ezen célra fekete fenyő és bükk vétetett fel, míg szépészeti szempontból s a közönség iránti tekintetből ezen fanemek közé alárendelt mennyiségben más fanemek is elegyítenek, ezáltal az egyhanguság megszakit-tatván némileg.

Az évi kihasználás az üzemterv szerint az összes vágásokban 2.500 tömörköbméter. Értékesítése ezen fatömegnek, mely az erdészeti személyzet felügyelete alatt házilag termel-tetik, egy e célra a helyszínére kiküldött bizottmány által történik nyilvános árverésen, apró csoportokban s így a hely-színén egészen 3 frt 50 krnyi méterenkénti ár éretik el, mely ár azonban előreláthatólag idővel emelkedni fog, miután a folyó vágások a viszonyoknál fogva kissé elkéstek, s állandó vevője ezen fatömegnek eddig nem akadt, mert épen ez volt a fővárosi erdőségeknek első rendszeres kihasználása huza-mosb idő óta; a maximalis tőár 3 frt 10 kr lesz, tőértékről azonban tekintettel a nagy kezelési költségekre, melyek leg-nagyobb része nem tisztán erdészeti jellegű s a nagy fásítási területekre szó sem lehet, mert tiszta jövedelmet ezen erdő-ségek különösen a mostani állapotban, de az őrzésre alkal-mazott s a közönség miatt szükséges nagy személyzeti létszám miatt sem mutathatnak föl.

A kihasználásokról, ép úgy mint a felújításokról, pótlá-sokról az előirt nyilvántartási könyvek vezetettek.

A felújítások, az évi vágásterületek és a tisztások újra erdősítésén és a kiegészítendő fiatalosok pótlásán kívül a C. üzemosztályba foglalt kopárok befásítására is kiterjednek, úgy hogy évenként 700.000 csemetén felüli mennyiség ültetetik ki 104 kat. holdnyi területen, és pedig a kopárokon és tisztásokon (gyorsabb árnyékolás kedvéért) 0·8 m, az évi vágá-sokban pedig 1 m sor- és csemetetávolsággal. Ezen 104

holdnyi területből körülbelül 46 kat. hold a befásítandó kopárokra esik.

Önként értetik, hogy itt csakis a budai hegységről, illetőleg a főváros I., II. és III. kerületében létező erdőségekből folyamatba tett munkálatokról van szó.

A III. kerületben, a volt óbudai határszélen a főváros az ottani lakosok legelő illetményébe esett 110 holdnyi kopár területet szerzett meg, s ennek mintegy fele része be van fásítva. Az ismétlések, melyek kedvezőtlen időjárás esetében szintén nagyobb összeget képviselnek, a jelen adatokba befoglalva nincsenek,

Ültetéshez 2 éves csemeték használatnak fel, melyek csekély részben a főváros városmajori kertészeti kezelés alatt álló faiskolájából nyeretnek, nagyobb részük pedig vétel útján szereztetett be eddig, a míg az erdőtiszt által javasolt erdőkert nem létesítettik, mely esetben a csemeték beszerzési költsége a folyó évi ár felére apad le. A folyó évi ültetések-nél 1.000 csemetenként átlag 8·25 napszám lett felhasználva. E költségek első tekintetre magasnak látszik, de figyelembe kell venni, hogy igen sok helyütt a köves talajban minden egyes csemetének külön fészket kell csinálni, és azt termőfölddel megtölteni; azután az itteni szőlők művelése összeesik a tavaszi fásítással, úgy hogy a jobb munkások magasabb bér mellett inkább oda mennek dolgozni, melyet nekünk is meg kell adnunk, ha munkásokra szert akarunk tenni.

A fősúlyt őszi fásításokra kell fektetnünk, mert tapasztalás szerint ezeknél az eredmény sokkal kedvezőbb, de erre indít azon körülmény is, hogy ezek keresztül nem vihetése esetében az előirányzatba felvett összeg elesnék, illetőleg a következő év tavaszán nem volna felhasználható.

Mindamellettt felhasználjuk a tavaszi időt is, ha kedvező,

és a tavaszi ültetés különösen a fenyőféléknél mutatkozott előnyösnek.

Az évenkénti erdőkárok száma, figyelemmel a szomszéd községekre, nem mondható túlságosnak, ámbár még mindig jelentékeny.

A hársfahántás, facsonkitás, az erdei gyümölcs és egyéb termékek, a száraz galyak és tuskók szedése napi renden volt eddig, de már szünőfélben van.

Annál gyakoriabbak az erdei tüzek, melyek nagyrészt a közönség vigyázatlansága folytán égő szivarok és gyufák elhányása által keletkeznek, s így a tettes ritkán deríthető ki.

Ezen futótüzek eloltására, illetőleg megfigyelésére alkalmaztatnak vasárnap- és ünnepnaponként a tűzörök az erdőségek kiváló pontjain, oltószerszámokkal ellátva.

A határok a szomszédközségek felé rendezve vannak és elég szembetűnően kitüntetve, míg a fővárosi határon belül a szomszéd birtokosoktól még elkülönítés, illetőleg szembetűnő elhatárolás nincsen, de az erdőgazdasági üzemterv ezen munkát is előírva, ez legközelebb foganatosítva lesz.

Mint mellékjövedelmek az erdészethél a gubacs termés és kőbányák szerepelnek. A legeltetés teljesen el van tiltva, ép úgy az alomszedés is.

Az összes erdészeti személyzet ideiglenes minőségben alkalmazott 1 erdőtiszt és 10 erdőőrből áll, (a pesti oldal nem szerepel itt), melyek közt az erdőtiszt és 1 erdőőr a törvényes kvalifikációval bír, a többi fiatalabb erdőőrök pedig a vizsgára készülnek.

Az őrzjárások nagysága különböző, s főleg a természetes határoktól, illetőleg az egyes szétdarabolt területek elhelyezésétől függ. Ezek szerint 70 (Kakukhegy) és 300 k. hold (Kőérberék) közt változnak. A mennyiben a közönség által sűrűbben látogatott nagyobb őrzjárások fordulnak elő, a nyári

hónapokon át még az illető erdőőr mellé fentemlitett „tűzőrök“ adatnak, a kik segédkezet tartoznak nyújtani az őrzésnél, különben pedig midőn erre szükség nincsen folyó munkájukat végzik. Ilyen tűzőrül 6 napszámos alkalmaztatik.

Az előterjesztésem elején említett balparti határszéli erdőövről csak annyit kell még emlitenem, mikép ez mint nem a törvény 17. §-ának rendelkezése alá eső erdőterület, erdészeti tekintetben itt figyelembe sem jöhet.

De még is figyelmet érdemel az, hogy e földadat megoldása szintén az erdészeti és kültelki bizottmány és az erdészeti személyzet teendői közé tartozik.

Eddig mintegy 400 kat. hold van befásítva és pedig a határnak ama része, mely a soroksári Duna ágától egész a czinkotai határig terjed és mely a főváros tulajdonát képezi.

Erre évenkint 400.000-et felül haladó csemete szükséges; az erre megszavazott 10.000 frtból azonban mintegy 2.000 frt az egész balparti kültelek szabályozása folytan előállott dülő-utak fölárkolására és fasorokkal ellátására használtatik föl.

Azon túl csupa magánbirtokok terjednek a határszéléig, melyeknek a szükséges kiterjedésben megszerzése iránt közgyűlési határozat folytán egy ad hoc kiküldött bizottmány most tárgyal az illetőkkel.

Ha e művelet sikerül, fővárosunk egy nagyszerű, talán több századra kiható jótékony alkotással gazdagabb lesz.

A görgényi kincstári erdők gazdasági viszonyainak leírása.

Irta: Pausinger József.

(Folytatás.)

Tüzifa szállítás.

Hogy a tűzifa usztatás oly jól szabályozott folyón mint a Görgény, különösen tavasszal, semmi nehézséggel nem jár, az az előbb említettek után kétséget nem szenved.

Bajosabb azonban az usztatás a mellékpartokon, különösen pedig a csak felületesen szabályozott Iszticsó patakon, melyen duzzasztók hiányában csakis tavasszal lehet usztatni.

A tűzifa, vágás után, az erdőn felhasított és rakásoltatik, innen száraz, jeges és nedves csuszatókon az usztató patakhoz lesz lecsusztatva, honnan tavaszkor a herbusi faraktárba usztattatik le.

A vágatást, hasítást és felrakásolást rendszeren Galicziából jövő orosz munkások végzik.

E munkások a tűzifatermelésben igen ügyesek, s előszeretettel jönnek erdeinkbe, hol aztán néhány törzsből készült, csak széles hasábokkal fedett kunyhókban lakván, juniustól augusztus végéig szakadatlanul dolgoznak, csak néha-néha jövéen le a faluba élelmi szereket vásárolni.

Az idevaló lakosságot erre a munkára szorítani eddig semmikép sem lehetett, miután az a fűrészről nagyon idegenkedik, s legfeljebb azon esetben fogna munkához, ha a hasábfát fejszével állithatná elő.

Már a csusztatást és usztatást igen szívesen elvállalják, s a száraz, valamint nedves csuszatók építésénél oly nagy gyakorlatuk és tapasztalatuk van, hogy a legrosszabb viszonyok közt sem jönnek zavarba.

Az itteni tűzifa csusztatók nagyobbrészt bükkfából készíttetnek, a száraz- és jeges csusztatók szakaszai 5—3 öl hosszú fából állanak, melyek csak a csatlakozási helyeken vannak ászkokkal alátámasztva.

A csusztató szálak itt nincsenek egymással kötésbe hozva, mint ez Steierországba divik, hanem egyszerűen faszögekkel az ászkokra szegeztetnek, s hogy csusztatás alkalmával a hasábok a szakaszok végeibe ne ütközhessenek, s ki ne ugorhassanak, a csusztató szálak vastagabb végükkel lefelé vannak fordítva, miáltal a felsőbb szakasz alsó vége mindig valamivel magasabb lévén, az alsóbb szakasz felső végénél ütközés nem fordulhat elő.

A száraz, valamint jeges csusztatók felső szélessége 80—100 *cm*, mélysége pedig 60—70 *cm*.

A mellékvölgyek elágazásainak nagy esése következtében oly völgyekben is, melyek torkolatánál az esés már csak 5—6⁰/₀, még mindég alkalmazhatók a jeges csusztatók. A hol azonban az esés a völgy tetemes hosszában csak 4—5⁰/₀-nyi, ott, ha elegendő vízzel rendelkezünk, már csak usztató csatornák jöhetnek alkalmazásba.

Ezen usztató csatornák szintén 5 drb csusztatószáלבól állanak s nagyobbrészt bükkfából készülnek, hogy pedig hosszabb ideig használható állapotban maradjanak, lehetőleg egészen a földbe eresztetnek, s különösen arra lesz gond fordítva, ha csak lehet, egész év alatt vízben legyenek, miáltal aztán a talpfák 10 évig is eltartanak, legfeljebb a háritóknak kicserélése válik szükségessé.

Egy ily usztató csatorna szerkezetét az 3-ik ábra adja.

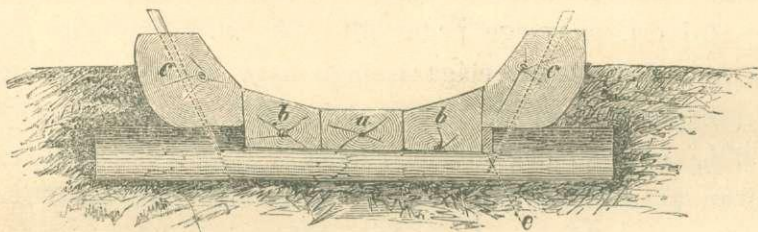
Az ászok mélyedésébe jő a harmadik talpfa *a bb*, melyek közül a két szélsők (*bb*) belső oldalukon kissé ferdén megbárdoltatnak; az ászoka mélyedése, melybe a talpfák beeresztetnek, valamivel hosszabb mint a talpfák összes szélessége,

miáltal egy 5—6 *cm*-nyi köz támad, melybe az *e* *ék* veretvén, a talpfák erősen egymáshoz szorítottatnak.

A talpfák két oldalához csatlakoznak a háritók *cc*, melyek az ászokhoz faszegekkel vannak erősítve.

Ezen szerkezet által egy 100 *cm* felső szélességű, 70—80 *cm* mélységű vízhatlan teknő alakú csatorna állittatik elő, mely elég nagy annyi viz felvételére, hogy azon bármily nagyságu bükkhasábok leuszmassanak.

Az ászkok 2—2¹/₂ *m* távolságban vannak egymástól, a szakaszok pedig rendszeren 3 öl hosszúak, s azon helyeken, hol kettő összeér, a csusztató fák egymásra lapoltatnak, s a hézagok mohával jól kitömékeltetnek.

3-ik ábra.

Egy ilyen usztató csatorna előállításí költsége, aszerint a mint az ehez szükséges faanyag közelebb, vagy távolabb található, továbbá a mint a csusztató ágyának előállításánál kevesebb, vagy több körepeztsési munka válik szükségessé, hoszméterenként 80—1 frt 20 kr közt változik.

A tüzfának a csusztatókhöz való közelítése a legkülönbözőbb módon történik; így dobás, kézi szánon való vontatás által, vagy pedig hasábokból előállított rövid mellécsusztatók segélyével.

Az idevaló oláh munkás e tekintetben igen ügyes s a viszonyok szerint bizonyosan azon közelítési módot választja, mely neki legkevesebb munkát ad, s így legjobb keresetet biztosít.

Jelenleg a vágatás, csusztatás, usztatás és ölberakásért ürméterenként 85 kr fizettetik a vállalkozóknak, melyből

a vágatásra	33 kr,
csusztatók előállítására és lecsusztatásra .	36 „
usztatásra	10 „ és
felrakásolásra	6 „ esik.

Eddig évenként 20—50.000 ürméter tűzifa termeltetett s usztatott le a herbusi faraktárba; jövőben azonban, ha a m.-vásárhely-szász-régeni vasut kiépítetik s tűzifánkat Maros-Vásárhelyre és a Mezőségre fogják szállithatni, évenként 50.000 ürméter is termelhető.

A herbusi gereb, farakodó, tutaj- és usztató csatornák.

Az usztatásnál egészen a vizre bizott tűzifának kifoghatása s elhelyezése, valamint a tutajjának árvizek ellen való biztosítása céljából rakodó helyről, usztató csatornákról és gerebről kellett gondoskodni.

Erre a célra igen alkalmas- és czélszerű helynek kínált Radnótfája mellett a Görgény balpartján fekvő kincstári telek; a feladat megoldása azonban itt sem volt könnyű, mivel a Görgény folyónak esése azon a helyen már igen csekély, mivel továbbá gondoskodni kellett usztató csatornáról, melyen a raktárba lehozott tutajfa a Maros folyóra kiszállítható legyen, végre, mivel tekintettel kellett lenni egy, netalán később felépítendő gőzfűrészbereendezhetésére, főképp pedig a rendelkezésre álló pénzüsszegre.

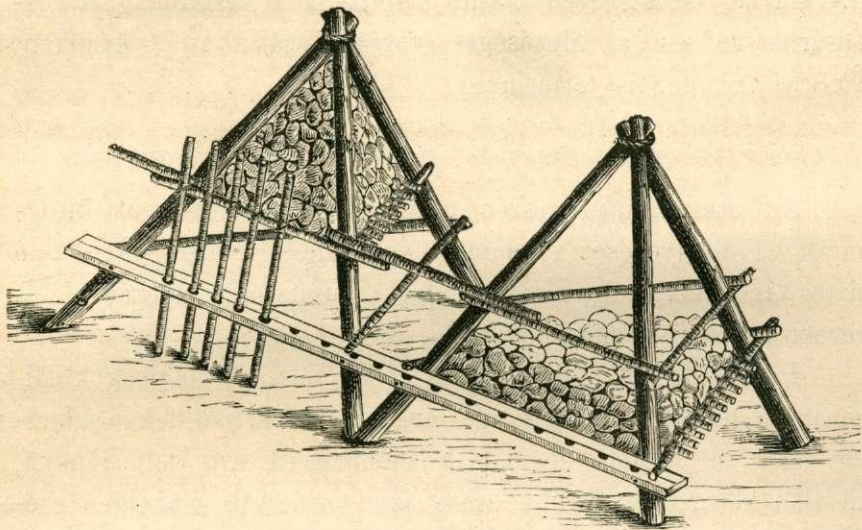
Egy állandó, tartós, szilárd gereb felépítéséről tehát már előre le kellett mondani, s az usztató csatornáknál is csak a legszükségesebbekre kellett szorítkozni, ezt azonban a czélnak megfelelőleg, lehetőleg egyszerűen, de tartósan kivezetni.

Most, hogy ezen építmények már 12 év óta fenállnak s több veszélyes árvizek alkalmával is jóknak bizonyultak, meg-

nyugvással mondhatjuk, hogy a feladatot, ezen építkezésekkel megbizott hivatalnokok igen jól oldották meg.

Miután mint előbb érintve volt, a pénzügyi szempont egy szilárd alapon álló állandó gerebnek fölépítését nem engedte meg, a gerebvonal nagy hossza dáczára meg kellett elégedni egy fenyőfából épített bakgerebvel.

Hogy a viznek sebességét s ennél fogva a gerebre való nagy nyomását némileg is csökkentjük, másrészt azon célból,

4-ik ábra.

hogy az usztató csatornákat ne kellessen oly mélyre kiemelni, végre, hogy árapasztók legyenek építhetők, a Görgény folyó vize egy, a bakgereb mögött épített rőzsegáttal 4'-nyira duzzasztatott fel.

A gereb hossza 48 öl s 12 bakkra támaszkodik.

A bakkok 3 öl hosszú lábakból alkotvák, melyek egy egyenoldalu gulát képezvén, alul 3 ölnyire állanak egymástól. A magasság $\frac{1}{3}$ -ában van alkalmazva az első tartófa, vagy orsópad, ez két gerendából áll, melyek a bakkok két első

lábaira vasszegekkel vannak odaerősítve, az orsók befogadására szolgáló kivágások az előli tartófán vannak alkalmazva; a magasság $\frac{2}{3}$ -ában van a felső tartófa, vagy orsópád, melyhez a nem mindég egyenesen álló orsók, miután azok felvételére szolgáló kivágások nincsenek, guzsokkal lesznek megerősítve.

A bakok két első lába *cc* keresztgerendák által a hátsó lábbal szilárd összeköttetésbe hozatván, állásukban biztosítva vannak.

Hogy azonban a víz az egész bakot ki ne emelhesse, az alsó- és felső keresztgerendákra hidlás tételik le, mely nehéz kövekkel terheltetik meg.

A bakok hátsó lábukra támaszkodva, 2 első lábukkal a gereb vonalán állanak.

Az orsópádok valamivel hosszabbak mint az egyes bakok szélessége, még pedig azért, hogy a felállítás után egymáshoz érve, lehetőleg zárt vonalat képezzenek; ezen csatlakozási helyeken az ellentállás a leggyengébb lévén, nehogy törés forduljon elő, az orsófák mögött még egy gerenda alkalmaztatik, mely a két szomszédos bak lábaira van erősítve.

Hogy tavaszkor a jég akadálytalanul elmelessen, az egész gereb őszi kivételük s csakis az usztatás megkezdése előtt lesz ismét felállítva.

Ezen bakgereb hibája az, hogy nem bir kellő szilárdsággal, a bakok csak a rözsegát előtti, vízből lerakodott talajon állván, nem találnak elég szilárd támpontot, e miatt könnyen alámosatnak, a gereb ennél fogva nagyobb nyomásnak ellentállani nem képes.

Árvizek alkalmával a geréb már többször átszakított, s hogy ez esetekben a fának nagy része nem ment veszendőbe, csakis annak köszönhető, hogy mindég sikerült az átszakított helyet gerendákkal gyorsan elzárni s a gerebudvarban lévő fát az usztató csatornába terelni.

Tekintettel arra, hogy a gereb nagyobb mennyiségű fának usztatásánál huzamosabb időn át nagyobb víznyomásnak ellentállani nem képes, gondoskodni kellett a leusztatott tűzifának más helyre való gyors kitereléséről. Ezen célból a gereb a rakodó helynek szánt kincstári telek felső részén állítottott fel, a raktár pedig egy a gereb udvarban kezdődő s gyenge ívalakban egészen a raktár alsó végéig terjedő usztató csatornával láttatott el.

Ezen usztató csatornának hossza 880 öl, mélysége átlag 5 láb, szélessége pedig eredetileg 5, jelenleg kimosás következtében 6 öl, így tehát szükség esetén ezen usztató csatorna befogadhat körülbelül 6000 ürméter tűzifát.

Az usztató csatornának alapászka a gerebudvar melletti végén oly mélyre van letéve, hogy az óriási tutaj a csatornába még a legkisebb vizállás mellett is bevezethető; esése 750 ölig 1.9'' —, onnan pedig egész a nyílt folyóba való kiömléséig 18'' ölenként.

A Görgény folyó partjai az usztató csatorna melletti részen, alámosás és az uszófának rongálásai ellen czölöp rácsozatra épített gerendafalakkal védetnek; ép így védetnek a csatorna partjai annak kezdetén, körülbelül 40 öl hosszúságban, a csatorna oldalai bárdolt gerendafalakkal vannak kibéelve, s hogy ezeket a víz alá ne moshassa, a fenékre padolat tétett le.

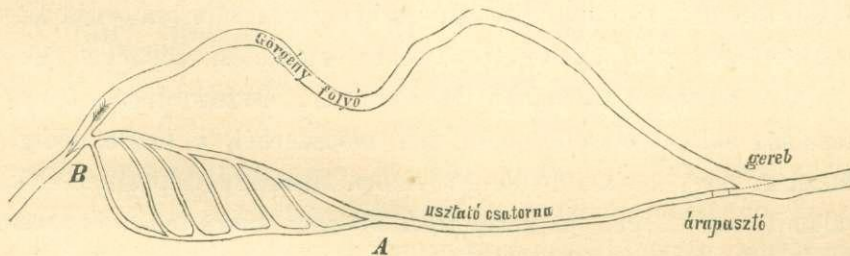
A csatorna ezen részében van a 6 öl széles árapasztó, hogy árvizek alkalmával a fölösleges vizet ennek segélyével a folyóba kivezetni, a faraktárt az elárasztás ellen biztosítani lehessen.

Az usztató csatorna vége, mivel azon részében esése legnagyobb, s e mellett meglehetősen erős kanyarulatot is képez, ép úgy mint kezdete, ne hogy alámosás s az uszafának ron-

gálása következtében igen kiszélesedjék, gerendafalakkal és padolattal van béelve.

Az usztató csatorna partjai lankás esésű kifogó helyekkel vannak ellátva, s a nagyobb törzsek kivontatásának megkönnyebbitéséhez szükséges vízduzzasztás céljából 3 duzzasztó van alkalmazva, melyek segítségével a vizet egész partmagasságig lehet felduzzasztani.

Tüzifa kifogására egy külön e célra épített usztató csatorna szolgál, mely a főusztató csatornából *A*-nál veszi kezdetét s *B*-nél azzal megint egyesül.

5-ik ábra.

A partok ezen usztató csatorna kezdetén szintén el vannak látva gerendafalakkal, a fának ezen csatornába való terelésére a főusztató csatornában ideiglenesen felállított egyszerű bakgereb szolgál.

Ezen tüzifa kifogására szolgáló csatornából még 5 kisebb árok indul ki, melyeken a tüzifa a rakodó helyre hozatik, miután a csatorna egy egyszerű bakkal elzárattott; minden ily árok vége ugyanis egy kisebb gerebvel van ellátva, melyek a tüzifának felfogására szolgálnak; ha azután már elegendő mennyiségű tüzifa gyűlt össze, az közbe tömötten felállítatván, egy töltés keletkezik, mely a vizet az egész rakodó helyen 1—2 lábnyira felduzzasztani képes; a rakodót elárasztó vízzel jövő tüzifának egy része a töltés két végének meghosszabbítására szolgál, a többi pedig homlok lapjára felállítva, a töltésen

belül ahoz támasztva, lehetőleg tömötten rakásoltatik; ez addig folytattatik, míg az egyik rakodó egészen megtelik fával, mikoris a mellékárok elzáratik, s a víz, illetőleg tüzifa, hasonló módon egy másik árok segítségével a rakodó helynek egy másik részére vezettetik.

Midőn a rakodó hely, mely 20—24.000 ürköbméter tüzifát befogadni képes, egészen megtelt, a tüzifacsatorna elzáratik s 8—14 nap mulva, midőn a fa, valamint a rakodó hely kissé kiszáradt, kezdetét veszi az ölberakás.

Ezen önkiterelési vagy tolitási rendszer igen czélszerűnek bizonyult, s miután itt nagy költségbe kerülő csatornák kiépítése nem szükségeltetett, kisebb befektetési költséget igényelt, a fának a csatornákból való kifogása, összehordása s felrakásolása sokkal olcsóbb, mint más módszernél, a tüzifa pedig, daczára, hogy hosszabb ideig a vízben áll, s így szép kinézésből valamit veszít, igen jó keresetnek örvend; nincs tehát ok arra, hogy más rendszer hozassék be; még azon esetben sem, ha jövőben évenként talán 50.000 ürköbméter volna usztatandó.

A herbusi faraktár berendezésénél a fenyőfa feldolgozása czéljából egy nagyobb fűrészmű felépítése is terveztetett, miután azonban azon időben a fűrészárúnak Erdélyben kelendősége nem volt, s a fenyő-műfa a zámi és aradi fapiaczokra, mint tutajfa, sokkal könnyebben volt szállitható, s ott mint ilyen jobban értékesithető, a tervnek megvalósítása abban maradt.

Erdély vasuthálózata azonban időközben tetemesen gyarapodván, különösen a Romániába vezető vasutvonal kiépítése által, a fűrészáru ugy Romániában, mint a dunamelléki tartományokban piaczokra talált, s hazánk királyhágóntuli piaczaira többé nem szorul, s így a felső-magyarországi, galicziai és osztrák fűrészárúkkal sikerrel versenyezhet.

Ha most a maros-vásárhely-szász-régeni vasuti szárnyvonal még ez idén kiépittetik, a herbusi faraktár több ke-

reskedelmi piacokkal vasuti összeköttetésbe hozatik s nem leszünk ráutalva a görgényi fát csakis mint tutajfát a Maroson szállítani, hanem az mint fűrészáru is értékesíthető lesz. Ezen hazánk más vidékein alig előforduló nagyméretű luczfenyőfának értékesítése szempontjából igen kívánatos volna Herbuson egy fűrész felállítani, miáltal a Maroson való tutajozás egészen mellőzhető volna.

(Folyt. köv.)

Titkári jelentés az Országos Erdészeti Egyesület 1885-ik évi közgyűlésén.

Előadta: Horváth Sándor.

Tisztelt közgyűlés! A most bezáródó év munkásságának vázolását azon tevékenységünk ismertetésével kellene kezdenem, melyet a mult évi közgyűlés határozata folytán megkezdett házépítés ügyében kifejtettünk, mivel munkásságunk ez a része képezi a letelt közgyűlési év legfontosabb mozzanatát, egész éven át állandóan foglalkoztatván nemcsak az Igazgató választmányt, hanem annak egy e célra kiküldött állandó bizottságát is. Minthogy azonban ezen irányban tett intézkedéseink pénztári kezelésünkkel és vagyoni állapotunk változásával sok tekintetben összefüggnek, a részletezést későbbre halasztva, itt csak annyit van szerencsém megemlíteni, hogy a mult évi közgyűlés idevágó határozatai legnagyobb részben foganatosítottak, úgy hogy egyesületünknek az a régi óhaj-tása, vajha gyűléseinket mi is saját székházunkban tarthatnánk meg, immár a gyors valóság felé közeledik.

Munkálkodásunk többi része a lefolyt évben is kiterjedt midenre a mi hivatásunk körébe tartozik. Foglalkoztunk a szőnyegre került fontosabb gazdasági kérdésekkel, fejleszteni

igyekeztünk szakirodalmunkat, teljesítettük egyesületünknek alapszabályainkban gyökerező humanitarius kötelezettségeit s mindezekkel kapcsolatban figyelmet fordítottunk arra, hogy az országos erdészeti egyesület kötelékében állók azon érdekei, melyek testületi uton előmozdithatók, s melyek méltók arra, hogy közérdekűeknek tekintessenek, a körülményekhez képest kielégíttessenek.

Ez utóbbiak között első sorban kell megemlékezni azon fontos kérdéstről, melyet programunkban az országos erdészeti egyesület zömét képező állami erdőtisztikar anyagi helyzetének javítása képez, s melyet már két közgyűlés ajánlott az Igazgató választmány figyelmébe a nélkül, hogy az óhajtott cél mindeddig elérhető lett volna.

Abban az időben, midőn mult évi közgyűlésünk ez ügyben újból megbizást adott az Igazgató választmánynak, tudvalevőleg már teljesen össze volt állítva az ideai állami költségvetés. Arra számítani tehát, hogy kérelmünkre e költségvetés átalakittatik s az állami erdőtisztek habár szerény igényei kielégíttetnek, hiu reménységnek bizonyult volna még akkor is, ha a kedvező hangulat erre egyébként meg lett volna.

A mint azonban a költségvetési vitákból és különösen a később szőnyegre került nyugdíjtörvény tárgyalásából kitűnt, e tekintetben sem voltak reménnyel kecsegtető a körülmények. Nemcsak azért, mert az általános pénzügyi tekintetek miatt még mindig hiányzott a hajlam, a kiadások habár csekély mérvű szaporítására is, hanem mert e tárgyalásoknál majdnem minden szolgálati ág érdekében történtek, részben oly felszólalások, melyek csak a tisztai javadalmazások általános emelése esetében számíthatnak a törvényhozás figyelmére. Ezen körülmények miatt később sem kínálkozott oly alkalom, melyet felhasználva óhajtott lépéseinket megtehettük volna annak kockáztatása nélkül, hogy sikertelenség esetében esetleg

hosszu időre le kell vennünk e kérdést a napirendről. Így azonban, miután az állami erdőtiszték igényeikben valóban szerények s óhajtásuk — távol attól, hogy különleges kedvezményeket követeljenek — csupán annyira terjed, hogy helyzetük a jelenlegi rendszer keretében, más velük egyenlő tekintetek alá eső szolgálati ágak helyzetéhez mértén javíttassék, nincs kizárva a remény, hogy ezen irányban teendő lépéseink talán már a közel jövőben eredményre vezetnek.

E kérdéssel kapcsolatban kiterjesztette figyelmét egyesületünk az állami erdőőrök helyzetére is midőn a fennebb említett nyugdíj törvény tervezete a törvényhozás elé terjesztett s ebből az tűnt ki, hogy az erdőőrökre nézve egészen más, kedvezőtlenebb intézkedések terveztetnek, mint más hasonló, sőt könnyebb szolgálatot teljesítő altisztekre nézve. E megkülönböztetésnek alig lehetett másban keresni az okát, mint abban a körülményben, hogy a különböző szolgálati ágak nyugdíj-szabályainak egyenlőtlen fejlesztése folytán az erdőőrök már az említett törvényjavaslat kidolgozása előtt is kedvezőtlenebb elbánásban részesültek mint más altisztek, dacára annak, hogy az erdőőrök ugy a szolgálat terhes volta, mint az azzal összekötött qualificatio és felelőség tekintetében inkább elsőséget érdemelnének más altisztekhez képest.

Erre hivatkozva tehát egyesületünk mindent megkísértett, hogy a törvényjavaslat említett kedvezőtlen határozatai törvénynyé válás előtt méltányosan módosíttassanak. Felszólalásának azonban sajnos, nem volt eredménye, egyfelől azért, mert kérelmünk teljesítése a javaslat átalakítását vonta volna maga után s másfelől, mert mint ily esetekben történni szokott, nagyon valószínű volt, hogy az egyik ág kérelmének utólagos figyelembe vétele más ágak részéről is oly követelésekre nyújtott volna alkalmat, melyeket az elfogadott alapon teljesíteni nem lehetett volna.

Lépéseinknek s különösen mélyen tisztelt elnökünk Ő nagyméltósága buzgó fáradozásainak meg volt azonban az a jó eredménye, hogy a törvénynek azon üdvös határozata, mely a szolgálat teljesítése közben megtámadás folytán munkaképtelenné vált pénzügyőrök és rendőrök részére, tekintet nélkül a szolgálati időre, teljes nyugdíj biztositott, az erdőőrökre is kiterjesztetett, mely intézkedés bizonyára jelentékenyen emelni fogja az erdőőrök fegyelmélettségét és bátorságát, felmentve őket azon mindenesetre súlyos gondtól, hogy mi lesz belőlük és családjukból, ha kötelességeik teljesítése közben szolgálatuk folytatására képtelenné válnak.

Jótékony alapjaink a Wagner Károly alapítvány és a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapja az elmúlt évben is módot nyújtott az Igazgató választmányának arra, hogy megkönnyítse néhány elaggott erdőtiszt és számos özvegy és árvára nézve az önfentartás nehéz gondjait. Az elsőnek kamataiból nyolcz özvegynek és számos árvának nyújthattunk kisebb-nagyobb segélyt, az utóbbiból pedig két nehéz körülmények között élő érdemes tagtársunk segélyezettett 60—60 frttal, s ezen kívül a fennmaradt kamatokból a tőke is gyarapítottott 480 frttal.

Az irodalom fejlesztésére fordított munkásságunkra térve át, mindenek előtt az országos kiállításon való részvételünket emlitem meg, melyen a magyar erdészet irodalmával jelentünk meg.

Célunk volt egész teljességében bemutatni azt, a mi a régi időktől kezdve mostanáig a magyar erdőkről iratott, s bár néhány régi munkát nem sikerült még felkutatnunk, a megszerzettekben is tekintélyes kis könyvtárt állítottunk össze, bizonyosságot szolgáltatva arról, hogy e tekintetben sem vagyunk egészen szegények s irodalmunk, habár csak az utolsó két-három évtizedben indult valódi fejlődésnek, visszavihető a mult

századokra is. Gyűjteményünk, hogy teljes képet nyújtson Magyarországról, magában foglalja az idegen nyelven megjelent műveket is, örömkre szolgálhat azonban, hogy a magyar rész számban és értékben egyaránt messze felülmulja az idegent. Régebbi műveink ugyan ma már kevésbecsű birnak a szakemberre nézve, de becses anyagot szolgáltathatnak annak, ki egykor irodalmunk történetét megírja, arra nézve pedig, a ki műnyelvünk fejlődését kívánja tanulmányozni, nemcsak érdekes, de tanulságos is könyvtárunk ezen része. Végigfutva a jegyzéken, jellemzőnek kell találnunk, hogy míg sok jelenleg fontos kérdést egyáltalában nem látunk tárgyalva, a futóhomok befásításának már a múltban is egész kis irodalmára bukkanunk, jeléül annak, hogy ez a sok gondot okozó kérdés már a század első felében is élénken foglalkoztatta az elméket.

Ez az ága az irodalomnak szaporodott különben a lefolyt évben is, a mennyiben Illés Nándor főerdőtanácsosnak a futóhomok megkötéséről, befásításáról és honosításáról irt művét saját költségünkön kiadtuk. A múlt évi közgyűlés ugyan erre nem adott felhatalmazást a választmánynak, minthogy azonban a munka már kifizette magát, még pedig annak daczára, hogy tagtársainknak jelentékeny kedvezményyel bocsáttuk rendelkezésre a kívánt példány számot, a mostani közgyűlés bizonyára jóváhagyni kegyeskedik az Igazgató választmány ezen intézkedését.

Kiadtunk ezen kívül a múlt évi közgyűlés felhatalmazása alapján egy másik nagy munkát is, a Szécsi Zsigmond pályadíjnyertes Erdőhasználattanát, melyből immár 500-nál több példány forog a közönség kezén. Kiadásaink ugyan, melyek e műre fordítottak, jelentékenyek, összesen 3900 frtra rugnak, de bár e nagy munkát is a rendes árnál jóval olcsóbban bocsáttuk az egyesületi tagok rendelkezésére, költségeink mintegy

700 frt kivételével már is megtérültek s az év végén talán a még hátralevő rész is be fog folyni, úgy hogy a mű szerzőjének a már kiszolgáltatott tekintélyes tiszteletdíjon kívül az első könyvkészletből is kiadhatjuk a feles részt.

Két nagy pályázatunk eredményéről, melyeknek határideje a most letelt évben járt le, tárgysorozatunk 4. pontja alatt lesz szerencsém az Igazgató válaszmány, fájdalom nem épen kedvező jelentését előterjeszteni. Hasonlóképen külön előterjesztés alakjában fog a t. közgyűlés elé terjesztetni azon javaslata is az Igazgató válaszmányának, mely a Deák Ferencz alapítvány jövő évi kamataiból kitűzendő pályakérdés megállapítására vonatkozik.

Irodalmi munkásságunkról szólva, csupán állandó vállalatainkról az Erdészeti Lapok-ról, az Erdészeti Zsebnaptár-ról és Erdészeti Rendeleték Táráról kell még emlitenem, hogy azok a lefolyt évben is megjelentek, az eddigihez hasonló tartalommal és irányban szolgálva szakunk és egyesületünk érdekeit.

Az általános közgazdasági kérdések között egy kiválóan fontos ügygyel nyílt alkalmunk foglalkozni, midőn az általános vámtarifa tervbevett revisiója alkalmából felhivatott egyesületünk, hogy a külföldről érkező termények megvámolása tekintetében kimerítő véleményt adjon.

E felhívásra, mely megküldetett egyesületünkön kívül az iparkamaráknak és valamennyi gazdasági egyesületnek is, tudvalevőleg azon elzárkózás szolgáltatott okot, melyet utóbbi időben Francia- és Németország tanusított az új gabona- és favámemelésekkel, rákényszerítvén ez által monarchiánkat, hogy a maga részéről is komolyan foglalkozzék termelvényeinek az idegen versenyyel szemben való védelméről.

E védelemre a legközelebb álló eszközt kétségkívül a viszont alkalmazott vámok képezik, melyek helyesen meg-

szabva, sokat segíthetnek az idegen elzárkózás által előidézett kedvezőtlen helyzeten, a mennyiben legalább idebenn megszüntetik a külföldi versenyt. Jó hatásuk azonban az olyan forgalmu termékekre, mint a minővel a mi erdei termékeink birnak, elenyészően csekély.

Monarchiánk ugyanis a fatermelés tekintetében túlnyomóan exportáló állam, melynek 50—60 millió értékű kivitelével szemben alig van három millió frt értékű behozatala, hazánknak pedig a külföldről ugyszólva nincs is behozatala, mialatt maga csupán a főbb fatermékekből 12—13 millió frt értékűt szállit ki évenként.

Ily körülmények között tehát részünkről a favámok alkalmazása nem nagy haszonnal járna, ellenben beállhatna az a rossz következése, hogy ürügyet szolgáltatna hasonló intézkedésekre azon államoknak is, melyekbe eddig kivitelünk szabad volt, s ezen az uton esetleg oly kárt okozhatna forgalmunknak, melyért az ugy is csekély behozatal megnehezítése nem nyújthatna kárpótlást. Ezen tekinteteknél fogva tehát egyesületünk határozottan ellene nyilatkozott a behozatali favámoknak, elítélvén felterjesztésében egyszersmind azon mozgalmat is, mely a német favámokkal szemben a gömbölyü fa kivitelének megnehezítését ajánlja orvosszerül, azt a reményt táplálva, hogy ezen intézkedés nyomása alatt Németország előbb-utóbb leszállítani lesz kénytelen a fűrészárura vetett aránytalanul magas vámjait, melyek első sorban károsak reánk nézve. Ez utóbbi feltevés ugyanis határozottan téves, mert Németország nincs okvetetlenül ránk szorulva a gömbölyü fa dolgában, hanem más államokból is fedezheti szükségletét, ha a bevitel tőlünk nehézségekbe ütközik. A kiviteli vámok tehát még súlyosabbá tennék helyzetünket s károsak volnának másfelől azért is, mert főleg az erdőbirtokos osztályt sujtának az által, hogy a nyersfa árát még inkább leszállitanák.

Visszatérve a kezdetben futólag érintett házépítés ügyére, az Igazgató válaszmány ez érdemben kifejtett munkásságát a következőkben van szerencsém ismertetni.

A mult évi közgyűlés felhatalmazása alapján mindenekelőtt tovább folytattuk a tárgyalásokat az alkotmány- és honvéd-utczák sarkán lévő fővárosi telek megszerzése iránt. E tárgyalásoknak eredménye az lett, hogy a mint az új országház környékén tervbe vett szabályozási munkálatok befejezést nyertek, a kérdéses teleknek az a része, mely a szabályozás által nem érintetett, négszögölenként 50 forintért csakugyan átengedettett egyesületünknek. Minthogy azonban a telek ebben a kiterjedésében céljainknak nem felelt meg, újabb kérelmet adtunk be a városhoz, az eredeti kiterjedésnek néhány öllel való megnagyobbítását kérve, s ezt újabb hosszas tárgyalások után el is értük, úgy hogy ez évi május hóban végre a szerződés is létre jöhetett egyesületünk és a főváros között a kérdéses 274 □ ölre megnagyobbított telek adás-vevésére nézve.

A vételár e szerződésben □ ölenként 50 frttal számítva, 13.700 frtban állapítottatott meg, oly kikötéssel, hogy annak egy negyed részét azonnal lefizetni tartozik az egyesület, háromnegyed részét ellenben 6⁰/₀-ékával kamatoztatva, 10 év alatt törlesztheti. Kiköttetett továbbá, hogy a telek alkotmányutczai homlokzata legkevesebb 3 év alatt beépítettik, még pedig egy nagyobb 3 emeletes házzal, melyet azután az egyesület főjellegebén erdészeti czélokra lesz köteles használni, azaz, ebben kell elhelyeznie összes helyiségeit, irodáit és termeit. Végül felvétellett a szerződésbe, hogy a tulajdonjog átkebelezése csak akkor fog megtörténni, ha az egyesület a többi feltételeket teljesítve, a felépitendő házat használatba veszi.

Egyidejüleg ezen tárgyalásokkal intézkedett a válaszmány, hogy az építés más irányban is előkészítettessék, s e

végből megbízást adott két budapesti műépítésznek a tervek alternatív elkészítésére. Az ennek alapján előterjesztett ötféle terv közül azután, mint az egyesület czéljának, a főváros által kikötött feltételeknek és az általános pénzügyi szempontoknak leginkább megfelelőt, Czigler Győző műépítésznek azon tervét fogadta el, mely sikerült kivitelben az országos kiállítás erdészeti pavillonjában látható; az építési teendők végzésére pedig Elnök Ő nagyméltóságának vezetése alatt egyidejűleg egy szűkebb bizottságot küldött ki, melyben Bedő Albert első alelnök Ő méltósága, Luczenbacher Pál ő méltósága és a titkár vesznek részt.

E bizottság Czigler Győző műépítészzel szerződést kötve az építés vezetése iránt, a részletes tervek és költségvetési kivonatok elkészülte után azonnal intézkedett, hogy az első sorban kivitelre kerülő főbb munkanemek késedelem nélkül vállalatba adassanak. Ez részben még májushó végén megtörténvén, juniushó elején, midőn a fővárostól s illetőleg a közmunkák tanácsától az építési engedély megadatott, magok a munkálatok is megkezdettek.

Jelenleg az építés a második emelet befejezéséig haladt, s így bizton remélhető, hogy az épület a jövő hó végéig fedél alá kerül.

A mi a házépítés pénzügyi oldalát illeti, erre nézve a következőket van szerencsém az építési bizottság munkálatai alapján a tisztelt közgyűlés elé terjeszteni.

Az összes szükséglet kezdetben, t. i. a Czigler előleges tervéhez mellékelt átlagos költségvetés alapján, a telek vételárával együtt, kerekszámban 200.000 frtra számított; ez az összeg azonban később a részletes tervek és költségvetések elkészülte után módosulást szenvedett, nevezetesen emelkedett, azonban a fennebb említett munkanemek vállalatba adása után, midőn legalább részben biztos tételeket lehetett számításba venni, jelentékenyen leszállott, mit főleg annak

lehetett köszönni, hogy a vállalatba adott 12 főbb munkanemet az 1884-dik évi tényleges építési adatok alapján számított 169.187 frt 37 kr előirányzattal szemben 144.384 frt 02 krral, vagyis 24.803 frt 35 krral olcsóbban sikerült kiadni, mi a mellett bizonyít, hogy az építésre valóban kedvező időt választott egyesületünk.

Ezen tényleges adatot véve számításba, jelenleg az építés költségeit a következőkép lehet teljesen megbízhatóan előirányozni.

A már kiadott munkanemek igénybe fognak venni	144.348 frt 02 krt,
Az építésvezetés költségei ki fognak tenni	5.400 „ — „
A telek ára a szerződéskötéssel járó illetékekkel együtt kitesz	14.400 „ — „
A még ki nem adott munkanemekre kell előirányzat szerint	28.853 „ 40 kr,
Az irodák berendezésére számitható	1.962 „ 58 „
összesen	195.000 frt — kr.

Ennyire tehető azon befektetési összeg, mely a házépitésre telekkel együtt szükséges, ebből azonban egyesületünknek csak 191.000 frtról kell magának gondoskodnia, mivel a fedél elkészítését, mely kerekszámban 4.000 frtot venne igénybe, mint már a múlt évi közgyűlésnek is bejelentetett, a Groedl testvérek hazafias czége fogja elkészíttetni.

A mi már most ezen befektetéssel szemben a remélhető jövedelmezőséget illeti, erre nézve minden részletezés mellőzésével csak annyit vagyok bátor megemliteni, hogy az építési bizottság az összes helyiségek bérjövödelmét s illetőleg, az egyesületi helyiségeket is számításba véve, bérértékét, a helyi viszonyok s ezek között azon körülménynek is a figyelembe vételével, hogy az országház környéke, hol házunk állani fog,

még nincs kiépülve, az első időben 12.300 frttal irányozta elő, melyből azonban községi adó és javítási költségekre mintegy 1.600 frt leszámítandó, úgy hogy a tiszta jövedelem az egyesületi helyiségek értékével együtt 10.700 frtra tehető, mi az építési tőke $5\frac{1}{2}\%$ -ának felel meg. Ennélfogva, miután fel lehet tenni, hogy a házbérjövedelem e helyen később emelkedni fog, bátran lehet állítani, hogy az egyesületre nézve anyagi tekintetben is előnyös a házépités, miután eddigi tőkék közül csak egy kis töredék hajtott $5\frac{1}{2}\%$ -ot, a többi ellenben csak 5, vagy $4\frac{1}{2}\%$ -al jövedelmezett.

Eszerint csupán a költségek fedezése képezheti még kérdés tárgyát, melyre nézve a következőket említhetem meg.

A telek vételára, mely a részlettörlesztés esetére kitűzött kamat magas volta miatt rövid időre a szerződés megkötése után kiegyenlítettett, továbbá az eddig teljesített föld és kőműves munkára kifizettetett tényleg 40.446 frt 13 kr. Mint-hogy azonban erre a célra célszerűségi okokból 9.686 frt 36 kr, nem az alaptőke pénzeiből, hanem a folyó bevételek feleslegéből használtatott fel, s ennélfogva az alaptőkéből ezen összeg egy részét az év végén a kézipénztárnak visszaszolgáltatni kell, a tényleg kifizetett összeg 30.759 frt 77 kr-ra tehető, s így az egyesület által viselendő 191.000 frt összes befektetésből kerekszámban 161.000 frt kifizetetlen még ez idő szerint. Erre pedig van fedezetünk

4 $\frac{0}{0}$ -os aranyjárdékban	16.000 frt,
5 $\frac{0}{0}$ -os földhitelintézeti záloglevelekben	51.800 „
4 $\frac{1}{2}\frac{0}{0}$ -os „ „	32.500 „
szőlődézsmaavltsági költségben	2.800 „
állampapirokban	600 „
összesen .	103.700 frt,

melynek pénzártéke a jelenlegi árfolyam szerint 102.500 frtra tehető.

Az építési tőkéből tehát mindössze 58.500 frtra nem birunk ez idő szerint fedezettel s így legfeljebb ezen összeg beszerzéséről kell majd az építés befejezése előtt kölcsön útján gondoskodni. Valószínű azonban, hogy ezen időig részint a magán kötvényekben tett alapítványok befizetéséből, részint az ez évi és jövő első félévi megtakarításokból még legalább 6—8.000 ezer frttal lejjebb szállíthatjuk a hiányt.

De ha ez az eset nem is állana be s a fennebb kimutatott egész összeget kellene kölcsön útján beszerezni, a törlesztés legfeljebb 10 év alatt így is nehézségek nélkül megtörténhetik.

Rendes bevételeink ugyanis, mint a ma előterjesztendő 1886. évi költségvetésből kitűnni fog, a házbérfővedelem nélkül is eléri azt az összeget, a mennyire évi rendes kiadásaink fedezése céljából szükségünk lesz, a házbérfővedelem tehát, és ezenkívül összes rendkívüli bevételeink mind a felveendő kölcsön törlesztésére lesznek fordíthatók, ezek pedig, miután a házbérekből az egyesületi helyiségekre eső részek, a községi adó és más költségek levonása után is legalább 7.000 frt remélhető, s a tőkebefizetések és új alapítványok címén is befoly évenként legalább 1.000 frt, 8.000 frtnál egy évben sem fognak kevesebbet kitenni. 8.000 frttal pedig 58.000 frtot még akkor is teljesen törleszteni lehet 10 év alatt, ha a kölcsön után 5⁰/₀-nál magasabb kamatot kellene fizetni.

Mindezeknél fogva tehát az Igazgató válaszmány azon kérelmet terjeszti a tisztelt közgyűlés elé, miszerint az eddig tett intézkedéseket jóváhagyólag tudomásul venni s az építkezés befejezésére további felhatalmazást adni méltóztatnék.

Az építési ügygyel kapcsolatban röviden meg kell még említenem, hogy a múlt évi közgyűlés határozata folytán alapszabályaink módosítását eszközöltük ki, azon célból, hogy külön rendeltetéssel bíró alapítványainkat is akadály nélkül felhasználhassuk az építésre.

Ugyancsak a közgyűlés meghagyása folytán felhívást intéztünk egyfelől az alapító tagokhoz a magánkötvényekben tett alapítványok befizetése iránt, s másfelől egyes erdőbirtokosokhoz és kereskedőkhöz az építési alaphoz való járulás végett. E felhívásoknak az lett az eredménye, hogy az alapítványok törlesztésére 115 tagtársunk részéről összesen 12.079 frt 98 kr fizettetett be, az építési alap javára pedig 4 adományozó részéről 1.710 frt ajánlatott fel.

Vagyoni állapotunk fejlődését a múlt évi közgyűlés ideje óta a következő számadatok tüntetik.

Megelőző közgyűlésünk alkalmával törzsvagyonunk :

115.600 frt — kr értékpapirból,
249 „ — „ készpénzből, és
75.038 „ 23 „ magánkötvényből,
<u>összesen . 190.887 frt 23 kr értékből állott.</u>

Jelenleg ellenben van értékpapirokban	103.700 frt — krunk,
magánkötvényekben	69.630 „ 73 „
s ezeken kívül az építésre kiadtunk a kézi pénztártól kölcsön vett és fennebb már említett 9.686 frt 36 krnyi összegben felül	30.759 „ 77 krt.

Ezek együtt véve . 204.090 frt 52 krt

tesznek ki, s így törzsvagyonunk a múlt évihez képest 13.203 frt 29 krral növekedett.

E szaporulat mindenesetre tekintélyes, ha tekintetbe vesszük, hogy a folyó évi bevételek feleslegéből eddig még mi sem csatoltattott a törzsvagyonhoz.

Vagyoni állományunkból külön rendeltetéssel bíró alapítványainkra a következő összegek esnek :

a Deák Ferencz irodalmi alapítványra	10.000	frt —	kr,
a Wagner Károly segélyalapítványra	8.005	„ 16	„
a magyar erdőtiszték és erdészeti altiszték segélyalapjára	16.088	„ 62	„
s végül a székesfehérvári ismeretlen alapítványra	688	„ —	krt,
összesen .	34.781	„ 78	kr.

Ezek közül a Deák Ferencz alapítvány véglegesen lelvén zárva, a múlt évi közgyűlés óta nem változott, a Wagner Károly alapítvány ellenben 779 frt 19 kr növekvést mutat, melyhez 9 tagtársunk járult hozzá adományával; a magyar erdőtiszték és erdészeti altiszték segélyalapja pedig 2.157 frt 50 krral szaporodott, mely szaporulatból 1.000 frtot a múlt évi bevételek feleslegéből, 480 frtot az alap múlt évben fel nem használt kamataiból és 677 frt 50 krt 5 tagtársunk adományaiból csatoltunk a tőkéhez.

Folyó évi pénztári kezelésünk eredményéről szintén kedvező adatokat közölhetünk :

Bevételeink ugyanis az év kezdetétől mostanáig nem kevesebb mint 30.995 frt 94 krt tesznek ki, s ezen összegből 14.420 frt 05 kr azon rendes bevételeink czimén folyt be, melyek idei költségvetésünkben az egész évre 15.790 frttal vannak előirányozva; az előirányzat eléréséhez tehát mindössze 1.369 frt 95 kr rendes bevétel szükséges, holott e czimén a még hátralévő utolsó negyed alatt legalább 7—8.000 frtot remélhetünk. Bevételeink többi részét a készpénzben tett új alapítványok (1.850 frt), az építési alapra és jótékony alapítványaink javára felajánlt adományok és végül a magánkötelezvények beváltására befizetett, fenebb már említett összegek teszik ki.

Ezen jelentékeny befizetésekkel szemben, igaz, kiadásaink is nagy összegre, 30.524 frt 34 krra rugnak, úgy hogy kézi pénztári készletünk ez idő szerint csak 471 frt 60 krból áll. Ezen összegből azonban csak 4.911 frt 31 kr esik valódi rendes kiadásainkra, a többi ellenben mind az alaptökének adatott át, részint véglegesen, részint mint fennebb is volt szerencsém említeni, kölcsönképen az építés céljaira.

Ez utóbbiból egy rész, annyi tudniillik, a mennyi az év végén esedékessé váló nagyobb folyó kiadásaink fedezésére szükséges lesz, tehát mintegy 5—6.000 frt természetesen megtérítendő lesz a kézi pénztárnak, a maradék ellenben mint megtakarítás az építés céljaira való fordítás végett véglegesen az alaptökéhez fog csatoltatni.

A czimre nézve azonban, mely alatt e csatolás eszközendő lesz, meg kell említenem, hogy alapszabályaink értelmében bevételi feleslegünk egy része mindaddig, míg az alap a 20.000 frtot eléri, a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapjának növelésére fordítandó. Ennélfogva tisztelettel kérem a közgyűlést, hogy a erre a Választmánynak felhatalmazást adni méltóztatnék. A mi az összeget illeti, melyet szintén a t. közgyűlésnek kell megállapítani, az elnökség javaslata oda terjed, miszerint a folyó évben elég volna, ha az alapítvány esetleg megmaradó folyó évi kamataival együtt 1.000 frt csatoltatnék az év végén idei megtakarításunkból az alaphoz.

Azon száraz szám adatok, tisztelt közgyűlés, melyeket az építés ügyével kapcsolatban s vagyoni állapotainkról szólva, felemlíteni szerencsém volt, magukban véve is elég világos bizonyítékai annak, hogy az érdekelt és hivatott közönség élénken érdeklődik egyesületünk törekvései iránt. Még inkább a mellett szól azonban az az örvendetes szaporulat, melyet az egyesület alapító és rendes tagjainak létszáma felmutat.

Mig egyesületünknek egy évvel előbb, pécsi közgyűlésünk idejében, összesen 702 alapító tagja, 688 rendes tagja, 5 tiszteletbeli és 1 pártoló tagja volt, összesen tehát 1.391, addig mai létszámunk 751 alapító, 720 rendes, 5 tiszteletbeli és 1 pártoló tagból, összesen 1.477 tagból áll. Tagtársaink száma tehát a lefolyt év alatt 49 alapító és 32 rendes taggal szaporodott, a 49 új alapító tag közül 10, összesen 2.200 frt készpénz, 39 pedig 6.390 frt magán kötelezvényben tett alapítvánnyal gyarapítván törzsvagyónkat.

Új tagtársaink névsora részben már közöltetett, s részben legközelebről fog közölni egyesületünk közlönyében. Ezuttal tehát csupán azokat van szerencsém bejelenteni, kik legutóbbi választmányi ülésünk óta jelentkeztek felvételre.

Ezek a következők :

Márton Sándor városi erdőgyakornok, ki 150 frt alapítvánnyal készpénzben, Emericzy Győző m. kir. erdész, Preisznér Nándor m. k. erdőgyakornok, Tschuppik Róbert városi erdőmester és Pachmajer Ottó erdőakadémiai hallgató, kik egyenként 160 frt alapítvánnyal kötvényben kívánnak felvétetni. Végül Nagy-Röcze város 150 frt alapítvánnyal kötelezvényben.

Továbbá rendes tagokul kívánnak belépni :

Tornay Gyula m. kir. erdőgyakornok, Regenhárt Pál végz. erdőakadémiai hallgató, Szift Adolf Coburg hercegi erdőmester, Podháczky András Coburg hercegi erdőmester; Guha Viktor Coburg hr. erdőmester, Greiner Lajos Coburg hercegi erdőrendező, Kummer Károly urad. erdőgyakornok, Bointner Gyula végzett erdőakadémiai hallgató. Tisztelettel kérem a közgyűlést, kegyeskedjék őket tagtársanki sorába felvenni.

Az előadottakkal t. közgyűlés, kimerítvén mindent, a miről jelentésemben az Igazgató választmány meghagyása foly-

tán megemlékezniem kellett, még csak egy szomorú kötelességet kell teljesítenem, bejelentve azon veszteséget, mely egyesületünket több érdemes tartársunk elhalálózása folytán érte.

Első sorban kell felemlítenem igazgató választmányunk buzgó tagjának Lónyay Gábornak elhunytát, kinek érdemeiről Elnök ő excja már megemlékezett. Az elhunytak közé kell számitanunk továbbá: Gr. Karácsonyi Guidó, Peitler Antal, Simon Vincze, Maderspach Viktor, Veszter Sándor, Feueregger Imre, Friedmann Ignác és Vertány Lajos alapító tagokat, továbbá Fiala Antal, Mahler Sándor, Lamp Károly, Fendt Antal, Eichmüller Ágost és Lemberger Manó rendes tagokat, kiknek elvesztése feletti sajnálatát kegyeskedjék a tisztelt közgyűlés jegyzőkönyvileg is kifejezni.

Egyesületi közlemények.

I.

(Az Országos Erdészeti Egyesület 1885. szeptember 27. és 28-án Budapesten megtartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve.)

Jelen voltak : Gróf Tisza Lajos, elnök; Bedő Albert orsz. főerdőmester, első alelnök; Horváth Sándor, egyesületi titkár; Balás Vincze m. kir. főerdész; Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos; Bikkal Nándor m. kir. erdőigazgató; Bothó Imre kir. erdőfelügyelő; Divald Adolf erdőtanácsos; Eleőd Jóna ügyvéd és üvegyáros; Garlathy Kálmán m. kir. főerdőrendező; Hoffmann Sándor m. kir. közalapítványi főerdőtanácsos; Hómann Bálint urad. tisztartó; Illés Nándor kir. főerdőtanácsos; Kallina Károly m. kir. erdőmester; Luczenbacher Pál földbirtokos; Máday Izidor földm. minist. osztálytanácsos; Rónay Antal m. kir. főerdőtanácsos; Rutska Tivadar k. főerdőfelügyelő; Scholcz Rezső m. k. erdőigazgató; Szabó Adolf k. erdőfelügyelő; Szécsi Zsigmond m. kir. erdőakadémiai tanár; Tomcsányi Gyula m. k. erdőmester; Vanke Sándor primási erdőmester, választmányi tagok.

Abrudbányai Béla m. kir. erdőtanácsos; Adriányi Arnold kir. erdőfelügyelő; Aidinger János Pécs városi polgármester; Akantisz Rezső m. k. közalap. erdőmester; Almássy Andor m. k. főerdőmester; dr. Ámon Edé orsz. képviselő, Körmöczbánya város képviselőjében; Andorffy Károly ügyvéd; Bachó János m. kir. erdész; Balás Béla urad. erdőfelügyelő; Balás Emil m. kir. főerdész; Balás Pál m. k. erdőmester; Balogh Kálmán m. k. közalap. erdész; br. Bánffy Dezső főispán; Barna György uradalmi erd. ellenőr; Bartha Gyula k. alerdőfelügyelő; Batyka János k. erdőfelügyelő; Erdősi Baiersdorf Károly fakereskedő; Bedross József primási főerdész; Belházy Károly erdőispán; Benes János az „Egyetértés“ belmunkatársa; Berzeviczy Egyed földbirtokos; Bereczky Gyula m. k. erdész; Blaschek Ede urad. erdőfelügyelő; Bocz Géza végzett erdőakad. hallgató; Boksay Gusztáv m. kir. közp. erdészjelölt; Boros Lajos erdész; Borszéky Soma földm. ministeri titkár; Bradofka Károly Coburg hercz. erdészsegéd; Bröderlein Kálmán Coburg hercz. erdészsegéd; Bordás János m. kir. erdészjelölt; Bükhely Antal püspöki főerdőmester; Csáki Pál erdőmester; Cseh Pál megyei jár. főerdész; Cseminszky Benő kir. erdőbecslő; Cseres Gyula m. kir. erdészjelölt; Csik Gyula püsp. főerdész; Csik Imre kir. alerdőfelügyelő; Czibulka Soma urad. erdőrendező; Dékány Ernő megyei jár. főerdész; Déván Róbert k. erdőmester; Dezső Zsigmond városi főerdész; dr. Dietz Sándor tud. egyet. tanársegéd; Eltzenbaum Róbert; Emericzy Győző m. k. erdész; Epstein Vilmos fakereskedő és népbank igazgató; Erdődi György m. járási erdész; Farkas Pál erdőmester; Farkas Sándor m. kir. erdőszámízt; Fáy Ede megyei j. erdész; Földi János m. k. főerdész; Förster Gyula urad. erdőgyakornok; Füredi Ede m. k. főerdész; Galambos Béla erdőgyakornok; Garlathy Oszkár m. k. erdész; Gasparik Pál püsp. erdőgyakornok; Géczy Lajos m. kir. erdőszámízt; Giller János urad. erdész; Greiner Lajos Coburg hercegi erdőmester; Groszer Gusztáv m. k. erdészjelölt; Guha Viktor hercegi erdőmester; Gukler Károly fővárosi erdőízt; dr. Günther Kálmán ügyvéd, hirlapíró; Gyöngyössy Béla kir. alerdőfelügyelő; Györke István m. k. erdész; Győry Géza püspöki erdőmester; Halácsy Kálmán okl. erdész; Hantos János m. k. erdőtanácsos; Hanzély István m. k. közalap. főerdész; Haucke Richard; Hauszner József építész; Havas József kir. erdőfelügyelő; Havas Ágoston erdőmester; Havas Sándor főv. bizottsági tag; Helm Erwin Coburg hercz. erdőmester; Hirsch István közoktatási minist. titkár; ifj. Hoffmann Sándor m. k. közalap. erdész; Hollós Ferencz m. kir. erdészjelölt; Homolka Lajos főerdész; Hoós Ernő m. k. erdészjelölt; Hrebenda Pál urad. erdőmester;

Jakab József m. k. erdőgyakornok; Jákó Jenő m. k. erdőgyakornok; Jákói Géza megyei erdész; Janthó Danó János kir. alerdőfelügyelő; Jenőffy Jenő kir. alerdőfelügyelő; Joász Alajos m. k. főerdész; Juhász László m. k. erdőgyakornok; Kabina János k. erdőfelügyelő; Kellner Gusztáv k. alerdőfelügyelő; Kiss Ferencz m. k. közp. erdészjelölt; Nemeskéri Kiss Pál földbirtokos; Klein Ödön k. erdőfelügyelő; Kmetty János m. kir. erdészjelölt; Kolczonay Antal urad. erdész; Konczwald Dániel m. k. erdész; Kondor Vilmos m. kir. erdész; Korényi Gyula társul. erdőmester; Kossányi Róbert m. k. főerdőmester; Kostyál György erdőmester; Kovács Géza m. k. főerdész; Krause Géza m. kir. erdész; Kretinszky Reinhold urad. főerdész; Krivácsy Elek kir. erdőfelügyelő; Kuhinka Gyula földbirtokos; Kuhmetics József főjegyző; Kugler Lajos m. k. erdőtítkár; Landerer Arthur m. k. közalapítv. főerdész; Láng Gábor kat. erdőbecslő; László Gyula gazd. tanácsos, Szeged város képviselőjében; Lászlóffy Gábor k. alerdőfelügyelő; dr. Lászlóffy István; Lauko Sándor püsp. erdőmester; Lavotha Albert k. alerdőfelügyelő; Lehmann János m. k. közalap. erdész; Laitner Elek k. erdőfelügyelő; Lende Ede m. k. főerdész; Lesenyi Ferencz m. k. erdész; Levitzky Albert m. k. erdész; Liedermann Emil kat. erdőbecslő; Lokcsánszky Flóris árvai urad. erdőgondnok; Lollok József püsp. erdész; Lonkay Antal, m. k. erdőgyakornok; Lukács Andor m. k. erdőszámvivő; Lung Görgey főv. tanácsjegyző, Budapest főváros képviselőjében; Mandelik Dániel m. kir. erdőmester; Marossy Ferencz m. k. erdőrendező; Márton Sándor városi erdőgyakornok; Megyery József urad. főerdész; Melczer Aurél urad. erdőfelügyelő; Merényi Gyula m. k. erdész; Mester József m. kir. alerdőfelügyelő; Miksó Imre; Mjazovszky Károly m. k. erdőrendező; Nagy György m. k. erdőgyakornok; Nagy Károly m. k. erdőrendező; Nadhera Pál kápt. erdőtiszt; dr. Niedermann; Ónody István urad. erdész; Ódor Ignác főerdész; Palkovics Károly prim. főerdész; Pálos Konrád járási főerdész; Pánczér József városi erdőmester; Párnai Attila m. k. erdész; Partos Vilmos m. k. közalap. erdészjelölt; Péch Kálmán erdészeti műszaki díjnok; Peisnarle L.; Pellion Lajos m. k. erdész; Pető Lajos kir. alerdőfelügyelő; Petzl Jenő; Pirkner Ernő m. k. főerdész; id. Pischl Pál m. kir. főerdész; Podhradszky Andor hercegi erdőmester; Poldner Adolf járási főerdész; Bärenthali Praxa Béla cs. kir. erdőmester; Preiszner Nándor m. k. erdőgyakornok; br. Prónay Aurél m. k. erdész; Reinfuss Bódog erdőmester; Roller Adolf m. k. erdőmester; Róth Emil városi erdész; Róth Ignác kir. tanácsos; Rozinsky Béla k. erdőfelügyelő; Rózsay Rezső m. kir. számvivő főerdész; Roxer Vilmos kat. erdőbecslő-

felügyelő; Sárközy Miksa megyei főerdész; Schimenszky Kálmán kir. erdőfelügyelő; Schobel Károly m. k. főerdész; Schuller Dániel fakereskedő; Schusztér Oszkár m. kir. erdész; Schuzma József urad. erdész; Scultéty Náthán m. kir. erdőmester; Sipos Sándor hirlapíró; Scholcz Miksa társulati erdész; Somkerekéi Gusztáv m. kir. főerdész; Somogyi Lajos m. kir. erdőgyakornok; Strobl Lajos főerdész; Strompf Pál társ. erdészsegéd; Sugár Károly m. kir. főerdész; Suha Rezső városi erdőmester; Surina József erdész; Szakmáry Ferencz m. kir. erdőgyakornok; Szalóki Hugó m. k. erdészjelölt; Szantner Gyula erdész; Szeifried Károly m. k. erdőtitkár; Szifft Adolf hercz. erdőmester; Szendrey Pál tanácsjegyző, Szeged város részéről; Székely György uradalmi erdőtitkár; Székely József m. kir. erdőgyakornok; Smetacek Béla prim. főerdész; Szőcs Pál hirlapíró; Szőnyey István erdőmester; Taferner István m. kir. erdész; Takács Kálmán; Tanádi Emil erdész; Tavasz Antal földbirtokos; Tavasy Lajos hercz. erdészsegéd; Tavi Gusztáv m. kir. erdőrendező; Temesváry Béla m. kir. erdőgyakornok; Tornay Gyula m. k. erdőgyakornok; Tomcsányi Gusztáv m. k. közp. erdőmérnök; Török Gábor gazd. tanár; Törzs Kálmán kir. alerdőfelügyelő; Ujházy Dénes m. k. közalap. erdőmester; Ujsághy Zsigmond m. k. számvivő főerdész; Urbalek Vilmos urad. szám-tartó; Vadászffy Jenő m. k. közalapítv. faraktárgondnok; Vágó László városi erdész, Kecskemét város részéről; Várjon Géza m. kir. főerdőmester; Vassányi Aurél m. kir. erdész; Wellebil Károly főerdész; Véssey Ferencz k. erdőfelügyelő; Zachar Gyula m. kir. erdészjelölt; Zachar József káptalani erdőgyakornok; Zareczky Pál m. k. erdészjelölt; Zdebovszky József jószágigazgató; Zivuska József városi erdész.

Első ülés a Köztelek kis termében. (A közgyűlés kezdődik délelőtti 10 órakor).

Elnök: Tisztelt közgyűlés! Midőn van szerencsém a közgyűlés tagjait üdvözölni, mindenekelőtt kedves kötelességemnek tartom bemutatni azon t. urakat, kik egyes hatóságok és testületek részéről kiküldve, azok képviselőjében megjelenni és tanácskozásainkban résztvenni sziveskednek.

E küldöttek a következők:

1. A nagyméltóságú m. kir. földmivelési ministerium részéről Illés Nándor, m. kir. főerdőtanácsos.

2. A vallás- és közoktatásügyi ministerium, mint a közalapítványi erdők kezelője részéről Hoffmann Sándor, m. kir. főerdőtanácsos.

3. Budapest főváros részéről, melynek a t. közönsége egyesületünket a holnap tartandó, bizonyára sok tanulsággal végződő szemle-kirándulásra meghívni sziveskedett Havas Sándor, nyugalmazott államtitkár és a fővárosi erdészeti bizottság elnöke; továbbá Lung György tanácsjegyző, a fővárosi erdészeti bizottság jegyzője.

4. Pestmegye törvényhatósága részéről kiküldettek: báró Prónay Dezső és Földvály Mihály alispán, ki szintén kilátásba helyezte megjelenését.

5. Szeged sz. kir. város részéről László Gyula és Szendrey Pál tanácsjegyző.

6. Körmöcz sz. k. város közönsége részéről Chabada József polgármester, dr. Amon Ede országgyűlési képviselő és Róth Emil városi erdész.

7. Szabadka sz. kir. város részéről Kulincsi József városi főjegyző és Pánczér József városi főerdész.

8. Kecskemét sz. kir. város részéről Vágó László városi erdőtiszt.

Végül kedves kötelességemnek tartom tudatni a tiszt. közgyűléssel, hogy a galicziai testvér erdészeti egyesület is képviseltetni kívánta magát tanácskozásainkon, alelnökét Strzelecki Henrik lovagot küldvén ki közgyűlésünkre.

Midőn azonban ezt örvendetes tudomásul venni kérem, egyszersmind sajnálattal kell hozzátennem, hogy a kiküldött egy ma vett távirat szerint betegsége folytán akadályozva volt az ideutazásban.

Fogadják a t. kiküldöttek mindannyian az Országos Erdészeti Egyesületnek általam kifejezett üdvözlését. (Éljenzés).

(E bevezetés után elnök hosszabb beszéddel nyitja meg

az ülést, melyet a közgyűlés élénk éljenzéssel fogad. Lásd az „Erdészeti Lapok“ 1885. évi IX. füzetét.)

Következik a tárgysorozat első pontja: „Jelentés az egyesület működéséről a múlt évi közgyűlés óta“. Horváth Sándor titkár előterjeszti jelentését. (Lásd az „Erdészeti Lapok“ ezen füzetének megelőző közleményét), egészen az építési ügyre vonatkozó részig.

Elnök: Miután a titkári jelentés ezen pontjában egy fontos indítvány foglaltatik, kérem kell a t. közgyűlést, hogy afelett határozni méltóztassék. Felteszem tehát a kérdést: méltóztatnak-e elfogadni az igazgató választmány azon javaslatát, hogy a házépítés ügyében tett eddigi intézkedései jóváhagyólag tudomásul vétessenek s egyuttal az igazgató választmánynak az építés befejezésére további meghatalmazás adassék? (Elfogadjuk!)

Kimondom tehát határozatilag, hogy az igazgató választmány által kért jóváhagyást és felhatalmazást a közgyűlés egyhangulag megadja.

E határozattal kapcsolatban bátor vagyok egyuttal bejelenteni egy indítványt, mely szoros kapcsolatban áll az építés ügyével, a mennyiben — méltóztatnak tudni — mindnyájunk óhajtása, hogy ha egyesületünk székháza felépül, abban egyuttal az erdészeti ismeretek terjesztésére szolgáló gyűjteményekről is gondoskodva legyen.

Az indítvány, melyről szólottam s melyet Luczenbacher Pál t. tagtársunk kíván előterjeszteni, erre vonatkozik. Méltóztassanak tehát azt soron kívül most meghallgatni. (Halljuk!)

Luczenbacher Pál: T. közgyűlés! Egy oly indítványt vagyok bátor a t. közgyűlés elé terjeszteni, a melynek megvalósítására nézetem szerint az idő most a legalkalmasabb. Méltóztattak a titkári jelentésből értesülni, hogy az egyesület

székházának építése mily stadiumban van. Azt is méltóztat-
 nak tudni, hogy az építésnél gondoskodva lett arról is, hogy
 székházunkban egy erdészeti muzeum legyen berendezhető.
 Ezeket tekintetbe véve tehát most, midőn a kiállítás végefélé
 közeledik, üdvösnek tartanám, ha felhatalmazni méltóztatnának
 az igazgató választmányt, hogy egy bizonyos összegnek e
 célra leendő felhasználásával egyes értékesebb tárgyakat,
 melyek muzeumunkban méltó helyet foglalhatnak, a kiállítóktól
 megszerezhessen.

A cél, melyet ez által elérni óhajtunk, oly közérdekű,
 s annyira összevág egyesületünk feladataival, hogy kérelmemet
 minden további indokolás nélkül ajánlhatom a t. közgyűlés
 figyelmébe. (Helyeslés.)

Elnök: T. tagtársunk indítványát részemről azzal a
 kiegészítéssel vagyok bátor a t. közgyűlésnek ajánlani, hogy
 miután az érdeklődés egyesületünk iránt ma már oly széles
 körben mutatkozik, miszerint remélnünk lehet, hogy egyes
 kiállítók tárgyaik egy részét, melyek reájuk nézve a kiállítá-
 sán túl használati értékkel jóformán nem is fognak birni,
 ingyen is szívesen átengedik, az előbbi indítvány elfogadásá-
 val együtt arra is felhatalmazni méltóztatnék a választmányt,
 hogy az illető ministeriumokhoz és az egyes kiállítókhöz meg-
 keresést intézhessen az iránt, hogy a mennyiben oly tárgyaik
 volnának, melyeknek előre meghatározott rendeltetésük nincs
 s az egyesület céljaira alkalmasak, azokat alakítandó mu-
 zeumunknak átengedni szíveskedjenek. (Helyeslés.)

Eszerint kimondhatom határozatilag, hogy a t. közgyűlés
 az előterjesztett indítványt az általam javasolt kiegészítéssel
 elfogadni méltóztatik. (Helyeslés.)

Most méltóztassanak meghallgatni a titkári jelentés to-
 vábbi részét.

H o r v á t h Sándor titkár előterjeszti az évi jelentés hátralévő részét.

Elnök: Mint méltóztattak hallani, a titkári jelentés ezen részében is több javaslat foglaltatik, melyekre nézve a közgyűlés határozata szükséges. Bátor vagyok tehát feltenni következő kérdéseket.

1. Méltóztatnak-e elfogadni, hogy a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segéyalapjának ez évi kamatjaiból az esetleg fel nem használható rész folyó évi jövedelmeink megtakarításából 1000 frtra egészítsék ki, és ez az összeg fordítsák az idén az alapítvány tőkéjének alapszabályainkban elrendelt növelésére? (Helyeslés. Elfogadjuk!)

2. Méltóztatnak-e a most bejelentett új tagokat az egyesület kötelékébe felvenni? (Helyeslés.)

3. A titkári jelentésben említettett továbbá, hogy „A futóhomok megkötése, befásítása és használata“ című jutalmazott pályamunkát a választmány az egyesület költségén kiadta. Miután az igazgató választmány e lépését azon meggyőződésben tette meg, hogy az említett munka kiadásával az erdészet érdekeit mozdítja elő s miután a kiadással járó költségek máris megtérültek, úgy hiszem, a tisztelt közgyűlés helyeslőleg veszi tudomásul az igazgató választmány eljárását. (Helyeslés.)

4. Végül még egyesületünk elhunyt tagjairól kell megemlékezni, kérve a tisztelt közgyűlést, hogy elhalálozásuk feletti sajnálatát jegyzőkönyvileg kifejezni méltóztatnék. (Helyeslés.)

Következik a tárgysorozat második pontja: Az 1884-ik évi számadások megvizsgálása és az 1886-ik évi költségvetés megállapítása.

Elnök: Az eddigi gyakorlat szerint a közgyűlés bizottságot szokott kiküldeni a számadások felülvizsgálására és az

előirányzat megállapítására. Méltóztassanak tehát elfogadni, hogy e küldöttség a következő tagokból alakittassék meg: Belházy Emil, m. kir. főerdőtanácsos, elnök; Blasek Ede, uradalmi erdőfelügyelő és Roxer Vilmos, kataszteri erdőbecslési felügyelő tagokból. (Helyeslés.)

Eszerint a kiküldött urakat felkérem, méltóztassanak a számadásokat és az előirányzatot, melyet különben az igazgató választmány a maga részéről már megvizsgált és megállapított, felülvizsgálni és eljárásuk eredményéről jelentésüket még a közgyűlés folyama alatt előterjeszteni.

Következik a tárgysorozat harmadik pontja: Egy második alelnök és két választmányi tag választása.

Elnök: Alapszabályaink értelmében a választás titkos szavazással történik. A szavazatszedő bizottság tagjaiul bátor vagyok a következőket ajánlani: elnökül Havas Sándor ö méltóságát; tagokul Róth Ignác, kir. tanácsos és Havas József erdőfelügyelő urakat. (Helyeslés.) Felkérem ezen urakat, méltóztassanak a mellékszobába vonulni és az összegyűjtött szavazatok eredményéről jelentésüket előterjeszteni. A szavazatok beadásának idejére az ülést felfüggesztem.

(Egy negyed órai szünet).

Elnök: Időnyerés szempontjából kérem a t. közgyűlést, hogy mielőtt a szavazatok összeszámittnak, a tanácskozást folytatni méltóztassék.

A tárgysorozat negyedik pontja szerint a Deák Ferencz alapítvány 1882. és 1883-ik évi kamataiból az „Erdészeti Növénytan“ kézi könyvére hirdetett 200 aranyos, és ugyanezen alapítvány 1884-ik évi kamataiból az „Erdőrendezéstan“ kézi könyvére hirdetett 100 aranyos pályázat eredményéről szóló jelentés következik, melyet a titkár ur fog előterjeszteni.

Horváth Sándor titkár : T. közgyűlés! Azon két pályamunka közül, melyek a tárgysorozat ezen pontjában említettek, az egyikre, az „Erdészeti Növénytan“-ra a pályázat még 1880-ban iratott ki; a másik szintén régen, még 1882-ben vétetett fel pályázataink sorába. Tekintettel tehát a letelt hosszú időre, azt lehetett volna remélni, hogy a mostani közgyűlésig mindkét pályázat célhoz vezet, s az igazgató választmány azt az örvendetes jelentést teheti, hogy egyesületünk áldozatkészségéből szakirodalmunk ismét két szükséges és hízagot pótló munkával fog gyarapodni.

Az eredmény azonban, sajnos, nem felelt meg e várákozásnak.

Az „Erdőrendezéstan“ kézi könyvére hirdetett pályázatnak tulajdonképen nem is volt eredménye, a mennyiben a kitűzött határidőre egyetlen egy pályamunka sem érkezett be.

Ennélfogva az igazgató választmány ezen pályázatra nézve nem terjeszthet elő más javaslatot, mint azt, hogy a mult év végén lejárt határidőt a tisztelt közgyűlés a folyó év végeig meghosszabbítani méltóztatnék. A munka, melynek megírásáról szó van, felette szükséges s ily módon talán remélni lehet, hogy végül mégis jelentkezni fog oly szerző, kinek dolgozata meg fog felelni a célnek.

Elnök : A tisztelt közgyűlés az előterjesztés ezen pontja felett talán mindjárt most határozhatna. Kérem tehát, méltóztatnak-e elfogadni az igazgató választmány javaslatát? (Elfogadjuk!) Eszerint áttérhetünk a másik pályázat sorsának eldöntésére.

Horváth Sándor titkár : A másik pályázat, mint már előbb is szerencsém volt említeni, 1880-ban hirdettetett ki s első ízben 1883-ban járt le, igen kevés eredménnyel. Mindössze egy pályázó jelentkezett egy egészen töredékes munkával, melyet az igazgató választmány nem fogadhatott el bíráló-

latra. A következő közgyűlésnek tehát azon javaslatot tette, hogy a határidő egy esztendő hozzáadásával, 1884. évi márczius haváig hosszabbtassék meg; azonban ez az intézkedés sem vezetett célhoz, a mennyiben az új határidőre már töredékes munka sem érkezett be.

Mindamellett a pályázat fenntartatott, mivel az „Erdészeti Növénytan“ kézi könyvét úgy a választmány, mint a közgyűlés felette szükségesnek jelentette ki.

A harmadik határidőre végül, mely folyó évi márcziushó 30-án járt le „Jobb későn mint soha“ jelige alatt egy igen terjedelmes és egészen teljes munka érkezett be, melyet a választmány elfogadhatónak találván, Bedő Albert első alelnök ur elnöklete alatt egy Jurányi Lajos egyetemi tanár, Illés Nándor és Hoffmann Sándor főerdőtanácsosok és Horváth Sándor egyesületi titkár tagokból álló bizottságnak adott ki bírálatra.

E bizottság azonban a munka megbirálása után, sajnos, ezuttal sem találta teljesen megfelelőnek az eredményt, s ennél fogva megállapodásáról a következő jelentést volt kénytelen az igazgató választmány elé terjeszteni.

Tekintetes Igazgató Választmány! Az „Erdészeti Növénytan“ megírására kiirt pályázat eredményének megbirálására küldetvén ki, tegnapi tartott utolsó ülésünk megállapodásához képest a következőkben van szerencsénk véleményünket röviden előadni.

A pályamunka jelen alakjában és szerkezetében nem nevezhető sikerültnek, s annak kiadása csak nagy mértékű átdolgozás után történhetik meg.

Egyik főhibája az anyag czélszerűtlen beosztása, a mely sem az elméleti sem a gyakorlati igények szempontjából helyesnek el nem fogadható, s a mi mig egy részt a tárgy feletti áttekintést nem csak nehezíti, de zavarja is, másrészt hozzájárul a munka nagy terjedelméhez, mert ugyanazon kérdések két három helyt is tárgyalatnak, s mindenütt csonkán, úgy hogy az összefüggés ez által meg van bontva, az érthetőség meg van nehezítve.

Másik nem kevésbé nagy hibája a pályamunkának, a mi leginkább az I. könyv első részén, az általános növénytanon tűnik fel,

az önállóságnak csekély mértéke, sőt hiánya. Ezen jelzett rész nagyobbára nem egyéb dr. Reinke „Lehrbuch der allgemeinen Botanik“ czimü művének szószerinti, helyenként kivonatos fordításánál; a többi részek feldolgozása azonban szabadabb; de a fák alaktana nincsen a megfelelő összefüggésben az általános alaktannal; a rendszertan külön választása a leíró résztől sem szerencsésen, sem czélszerűen nem történt és végre a fanemek leírásánál azok elterjedését illetőleg hazánkra nem lett fektetve a fősúly.

Reinke munkájának választása egyáltalában nem nevezhető szerencsésnek, részint azon oknál fogva, mert a tárgyalás alapjául nagyrészt nálunk meg nem szereshető tengeri moszatokat használ, részint pedig beosztásánál és az élettani részek dogmaticus száraz előadásánál fogva, melyből hiányzik a kísérletek módszerének és eszközeinek leírása, a mi a tudomány ezen részét érdekessé és a tanulóra nézve feldolgozhatóvá teszi.

Tekintettel az előadottakra, csak feltételes kiadását hozhatjuk a pályadíjnak javaslatba, olyformán t. i., hogy szerző előbb az egész munkát az általunk később előadandó s a közgyűlés megnyitáig előterjesztendő feltételek és utasítások szerint átdolgozza, s megbírálásra újra előterjeszse.

Ha pedig szerző azon feltételeknek magát alávetni vonakodnék, czélszerűnek tartanók a pályakérdést kétfelé osztani, s új pályázatot hirdetni külön-külön az általános és részletes „Növénytan“-nak erdészeti szempontból való megírására.

Budapesten, 1885. szeptember 14-én.

Az igazgató választmány e jelentés alapján, hozzájárulván a bizottság véleményéhez, sajnálattal bár, abban állapodott meg, hogy a pályadíj kiadását csak a mű megfelelő átdolgozása esetére fogja javaslatba hozni. Ehhez képest tehát most azt a kérést vagyok bátor az igazgató választmány meghagyásából a tisztelt közgyűlés elé terjeszteni, miszerint elhatározni méltóztatnék, hogy a „Jobb későn, mint soha“ jeligéjü pályamunka szerzője négy heti határidő kitűzése mellett hívassék fel az „Erdészeti Lapok“ útján nyilatkozatra, vajjon hajlandó-e művét a bíráló bizottság által megadandó utasítások és feltételek szerint átdolgozni és ha igen, mily határidőt kér az átdolgozásra.

A mi az átdolgozás feltételeit illeti, ezeket az igazgató választmány a bíráló bizottság következő jelentése értelmében óhajtja megállapítani.

Az Igazgató Választmány folyó évi szeptember 15-én tartott ülésében hozott határozatnak megfelelően van szerencsénk az „Erdészeti Növénytan“-ra „Jobb késő mint soha“ jelige alatt beérkezett pályamunka utólagos kidolgozására vonatkozó részletes feltételeket és utasításokat a következőkben előterjeszteni:

A bírálatban az anyag czélszerűtlen beosztása volt egyik főhibájául a pályamunkának megjelölve. Ezt tehát gyökeresen megváltoztatni kell, mint például ugy, hogy az első könyvben adassék elő a „Növények boncztana“ (a sejt- és szövettan), az „Általános morphologia“ és „Élettan“. A második kötet tartalmazza a részletes „Morphológiát“, a „Rendszertant“ és végre a „Növények földrajzát“.

A „Boncztan“ megírásánál különösen a fák és fásnemű, s egyáltalában az erdőszetre nézve fontos növények szerkezetére fektetendő a főszűly s ennél fogva az elemi szervek leírásánál, valamint a „Szövettan“-ban is főképen ezekkel foglalkozzék a szerző, s kitelhetőleg ezekből vegyen példákat, míg az alsóbbrendű növényekkel csak mellékesen s annyiban, a mennyiben azok az erdőszetre nézve érdekesek, vagy egyes szövettani kérdések, vagy életfolyamatok érthetőbbé tehetőek általok. Ezekből is azonban a példák mindég hazai és ismertebb oly fajokból veendőek, a melyek a tanulók és olvasók által megszerzhetőek, illetve, a melyeken a tanított dolgok a természetben hazai viszonyaink között megvizsgálhatóok.

Az élettan tárgyalásánál ne szoritkozzék a szerző egyedül a tények száraz, dogmaticus előadására, hanem adjon helyet a kísérletezés módszerének és az apparátusok leírásának is, a mi nemesak könnyebben felfoghatóvá teszi a tárgyat, de az érdeket is inkább felkelti és öntevékenységre serkent.

A „Morphológiá“-ban megtartandó az eddigi szokásos és természetes sorrend, s ezzel egybefüggőleg előbb a cryptogamok, s azután a phanerogamok tárgyalandók.

A részletes „Növénytan“ foglalkozzék a szerző által elfogadott rendszer alapján a hazánk erdeiben előforduló fanemekkel, cserjékkel és gyomokkal; mellékesen felvehetőek még a kertekben és parkokban tenyésztett és meghonosítás tárgyát képező külföldi fanemek is. A tárgyalás folyamán azonban mindég és első sorban a hazai viszonyok tárgyalandók, a külföldiek pedig csak mellékesen és alárendelve. Ne menjen túl szerző a „Növénytan“ határain, illetve, ne foglalkozzék erdőtenyésztési és használati kérdésekkel, legfeljebb, a mennyiben az a növények leírásával összefügg.

A vágásokban előforduló gyomok, mint például az „*Epilobium senecio*“ sat. részletes leírást érdemelnek, mert tényleg az erdő-tenyésztésre befolyást gyakorolnak.

A „Növénytani földrajz“-ban különös súly fektetendő hazánk növénygeografiai viszonyaira és hazánk erdészetiileg fontos növényeire, s az ezekre vonatkozó és idevágó dolgok itt adandók elő átnézetesen.

A munka átdolgozásánál szemmel tartandó a munka célja, hogy t. i. első sorban tankönyvvül szolgáljon s terjedelme tehát ne menjen túl annak határán.

Végül arra az esetre, ha a tisztelt közgyűlés az igazgató válaszmány ezekben előadott javaslatát elfogadni méltóztatik s a közzéteendő felhívás folytán az ismeretlen szerző az átdolgozást elvállalni hajlandónak nyilatkozik, még csak azt vagyok bátor kérni, hogy az átdolgozás határidejének megállapításával szintén az igazgató válaszmányt méltóztassék megbizni. (Helyeslés).

Elnök: Amint az egyes nyilatkozatokból kivehető, a tisztelt közgyűlés elfogadja az igazgató válaszmány javaslatát. (Elfogadjuk.)

Ezt tehát határozatilag kimondom, önként értetődően, hogy e határozatban egyszersmind az is kimondatik, hogyha a szerző munkájának a bíráló bizottság utasításai szerint való átdolgozására vállalkozni fog, s munkája az átdolgozás után a bíráló bizottság által ujabban átvizsgáltatván, megfelelőnek találtatik, szerzőnek a pályadíj kiadható lesz. Méltóztassanak azonban ennek kiegészítéseül talán még azt is kimondani, hogy a pályadíjat ebben az esetben az igazgató válaszmány is kiadhatja. (Helyeslés.)

Következik a tárgysorozat 5-ik pontja: Az igazgató válaszmány előterjesztése a Deák Ferencz alapítvány 1886-ik évi kamataiból kitüzendő pályakérdés tárgyában.

Hováth Sándor titkár: Mielőtt az igazgató válaszmány javaslatát tárgysorozatunk ezen pontjára vonatkozólag

előterjesztem, szükségesnek tartom előrebocsátani, hogy a múlt évi közgyűlés tulajdonképen már kijelölte azon határokat, melyek között a most szőnyegre kerülő pályakérdés tárgya megválasztandó lesz.

Midőn ugyanis a múlt évi közgyűlés pályázataink kérdésével foglalkozva, abban állapodott meg, hogy a D e á k Ferencz alapítvány folyó évi 100 aranyos jutalma „A magyarországi tölgyesek monografiájá“-ra tüzessék ki, egyuttal szükségesnek látta azt is, hogy a jövőben kitűzendő pályakérdésekre nézve is némi tájékoztatást nyújtson azon szakembereknek, kik egy vagy más fontosabb erdészeti munka megírására előkészülni óhajtanak.

Evégből tehát akkori határozatát egy oly terjedelmesebb jelentés jóváhagyásával kapcsolta össze, melyben szakirodalmunk jelenlegi állapota minden oldalról meg volt világítva, s a melyben részletesen is elősorolva voltak azok a hiányok, melyeknek pótlásáról egyesületünknek minél előbb gondoskodni kell.

Az igazgató választmánynak tehát, midőn a most szőnyegre kerülő kérdés megállapításához fogott, tulajdonképen csak arra nézve kellett megállapodnia, hogy azon kérdések közül, melyek az említett jelentésben felsorolva vannak, melyiknek adja az elsőséget, melyiknek elfogadását hozza javaslatba.

A mi e kérdéseket illeti, sokan talán még emlékezni méltóztatnak, hogy múlt évi közgyűlésünk két csoportba sorozva állapította meg szakirodalmunk hiányait, az egyikbe helyezve azon műveket, melyekre főleg a gyakorlati gazdaság szempontjából volna szükségünk, s a másikba sorozva azon hézagokat, melyek rendszeres tan- és kézi könyveinkben érezhetők.

Hogy e két csoport közül melyik érdemel több figyelmet, azt a múlt évi közgyűlés nem állapította meg; de nem is

állapíthatta meg, mert ha tisztán csak a szükségesség szempontjából indulunk ki, igen bajos elsőséget adni az egyiknek a másik felett.

Minthogy azonban ezuttal az is tekintetbe veendő volt, hogy a kiválasztott mű megíratásáról pályázat útján kell gondoskodni, a választás még sem volt nehéz.

A gyakorlati gazdaság szempontjából fontos kérdések között ugyanis, mint maga a múlt évi közgyűlés is elismerte, nagyobbára olyan kérdések foglaltatnak, melyek pályázat tárgyát részint ez idő szerint, részint általában véve nem képezhetik. Az említett közgyűlési jelentés is csupán egy oly kérdést említett volt fel, melynek megírását pályázat útján is megkísérteni lehetne s időközben — „A tölgyesek monográfiájá“-val — erre is kiíratott már a verseny.

Az igazgató választmány tehát egy szűkebb körű bizottság javaslata alapján, melyben Rónai Antal főerdőtanácsos ur elnöklete alatt Garlathy Kálmán és Bothó Imre választmányi tagok és igénytelen személyem vettek részt, abban állapodott meg, hogy ezuttal ismét a rendszeres kézi könyvekre tér vissza, s azon művek közül, melyek a többször említett közgyűlési határozatban sürgősen szükségeseeknek jelöltettek ki, az „Erdészeti Felmérés“, vagy mint nevezni szokták, az „Erdészeti Földmértan“ (Geodesia) kézikönyvét ajánlja pályakérdésül.

Hogy miért állapodott meg az igazgató választmány épen ennek a műnek az ajánlásában, s miért nem választott ki mást a közgyűlés által kijelöltek közül, annak okát röviden azon körülményben jelezhetem, hogy hazánkban egyfelől a még be nem fejezett birtokrendezések s másfelől a törvény által követelt gazdasági üzemtervek miatt az erdészeti ismeretek ezen ágának terjesztésére épen most igen nagy súly fektetendő. Ezen tekintetekből lett pályázat alá bocsátva az

„Erdőrendezéstan“ kézi könyvére is, melyhez az „Erdészeti Felmérés“ pályázata egészen természetszerűen csatlakozik.

Ezeknél fogva tisztelettel kérem a t. közgyűlést, hogy az igazgató válaszmány ezen javaslatát elfogadva, a kiirandó pályázat feltételeit a következőkép megállapítani kegyeskednék.

„Az Országos Erdészeti Egyesület pályázatot hirdet az „Erdészeti Felmérés“ kézi könyvére, mely a tudomány ezen ágába tartozó anyagot az erdészeti szakoktatás és a gyakorlati erdőgazdaság szükségleteinek megfelelő módon tárgyalja.“

„A pályamunkák az „Egyesületi Alapszabályok“ 70—78. §-aiban foglalt határozatoknak vettetnek alá, s a nyertes mű jutalma 100 drb aranyban állapittatik meg 550 frt értékkel.“

„Az idegen kézzel írott jeligével és az író nevét rejtő jeligés levéllel ellátott pályamunkák legkésőbb 1887. évi márcziushó 31-éig az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál nyujtandók be.“

Méltóztassék az igazgató válaszmánynak ezekben előterjesztett javaslatát elfogadni, s a felolvasott pályázati hirdetmény közzétételét elrendelni.

Elnök : Méltóztatnak az igazgató válaszmány javaslatát elfogadni? (Elfogadjuk!)

Ennélfogva határozatképen kimondom, hogy a Deák Ferencz alapítvány jövő évi 100 aranyos pályadíja az „Erdészeti Felmérés“ kézi könyvére fog kiiratni.

Havas Sándor : T. közgyűlés! Nagybecsü megbizásához képest beszédvén és összeszámitván a második alelnökre és két válaszmányi tagra beadott szavazatokat, van szerencsém tisztelettel jelteni, hogy a másod alelnökségre beadott 134 szavazat közül báró Bánffy Dezső 134 szavazatot, a két válaszmányi tagsági helyre beadott szavazatok közül pedig Nemeskéri Kiss Pál 133, Havas József 77 és Almássy Andor 66 szavazatot kapott.

Elnök: Eszerint kijelenthetem, hogy másod alelnökké báró Bánffy Dezső (Éljenzés), választmányi tagokká: Nemeskéri Kiss Pál és Havas József urak választattak meg. (Éljenzés.) Midőn van szerencsém őket a közgyűlés nevében üdvözölni, legyen szabad egyszersmind azon reményemnek kifejezést adni, hogy az igazgató választmány üléseiben és az egyesület közhasznu munkálkodásában a megválasztottak buzgón részt veendenek és érdeklődésüknek és buzgalmuknak egyebekben is mindig tanujeleit fogják adni. (Éljenzés.)

Következik a tárgysorozat 6-ik pontja szerint a napi-rendre kitűzött következő szakkérdés megvitatása: „Szükséges-e hazánk mostani erdőgazdasági viszonyai között a külföldi fák meghonosításával foglalkozni, avagy lehet-e más módon is segíteni a műfa szükséglet kielégítésén?”

Elnök: A kérdés bevezetésére dr. Dietz Sándor tudomány egyetemi tanársegéd és Marosi Ferencz, m. kir. erdőrendező urak vállalkoztak. Kérem tehát a közgyűlést, hogy mindenekelőtt e bevezető értekezéseket méltóztassék meghallgatni. Azután mindenki hozzászólhat a kérdéshez.

Dr. Dietz Sándor és utána Marosi Ferencz előadják nézeteiket a kérdés felől. (Közöltetni fognak az „Erdészeti Lapok“ 1885. évi XI. és XII. füzetében.)

Illés Nándor: Hogy a külföldi fanemek meghonosításával szükséges és czélszerű-e foglalkozni, azt szerény nézetem szerint tagadni alig lehet; hisz hazánk már eddig is egy külföldi fanem meghonosítása által oly fanemre tett szert, a mely nélkül Alföldünk beerdősítését foganatosítani alig tudnók. Talán fölösleges is emlitenem, hogy ez a Robinia, vagyis, mint köznyelven nevezzük, az ákác.

Az ákáczczal oly fanemre tevénk szert, a mely mind műszaki tulajdonságainál, mind pedig hazai klimánk és külö-

nösen alföldi futóhomokos talajunkhoz való alkalmazkodási képességénél fogva megbecsülhetlen s alig volna indokolható azon feltevés, hogy más honosítási kísérletek hasonló eredményt nem szülhetnének. Hiszen maga a Robinia sincsen erdőgazdaságilag tökéletesen kiaknázva, csak a Robinia monophyllara legyen szabad emlékeztetnem, a mely szép törzsével és tövistelen ágaival megérdemli a terjesztést.

Viszont azonban tagadhatlan az is, hogy a honosítás sem nálunk, sem másutt Közép-Európában nem gazdagította nevezetes mértékben az erdőgazdaságot, hogy t. i. ősidőktől fogva fennálló erdeinkben még eddig valamely kiváló értékkel bíró idegen fánem nagyban való tenyésztésre nem jutott. Minek okát azáltal vélem megmagyarázhatni, hogy erdeink nem szükölködnek kiváló műszaki tulajdonságokkal bíró fánemekben. Azt pedig, hogy faiparosaink külföldi fánemeket importálnak, ellensúlyozza az, hogy viszont mi is sok és kitűnő faanyagot exportálunk. Figyelembe kell azt is vennünk, hogy a legkitűnőbb minőségű külföldi fák oly tenyésztési viszonyok között nőnek fel, melyeket jelenlegi erdőgazdaságunk meg nem enged s hogy a legnevezetesebbek a tropikus és subtropikus klíma terményei.

Mіндеzen okoknál fogva készségesen elismerem a honosítás hasznát, csak azon kérdés megfontolását volnék bátor indítványozni, hogy vajjon az arra fordítandó költséges investitiáknak meg fogják-e a széles alapra fektetett honosítási kísérletek hozni a gyümölcsét?

Részemről nem átallok eziránti kételyeimnek kifejezést adni. Az eddigi tapasztalatok szerint u. i. csak a lassu és kitartó munkásságnak volt megfelelő sikere. Méltóztassék a Robinia meghonosodásának és elterjedésének történetét figyelembe venni. Előbb és igen hosszú ideig a kertek dísfája volt, és bár Németországban mindent elkövettek általános

elterjesztésére, még is csak mintegy két és fél század múltával Európában való megjelenése után, a magyar Alföld futóhomokján nyerte meg érdemlett elismerését.

Honosítás tekintetében a legnagyobb mérséklet és óvatosság sohasem ajánlható eléggé. Például csak a pinus maritimat emlitem meg, melyet a francziák Lanquedocban tapasztalt kiváló tulajdonságai után indulva, az északi departementekben is nagyban tenyészteni kezdettek s melyből az 1879—80-diki nagy téli fagy több ezerre menő hektárt tett tönkre.

Azt vélném tehát, hogy mielőtt a fanemek honosításában nagyobb munkába fognánk, mindenekelőtt igyekeznénk tudomást szerezni arról, hogy mely idegen fanemek tenyésztetnek mai napság hazánkban sikerrel, és ezek közül melyek alkalmasak erdőben való tenyésztésre és bírnak oly kiváló műszaki tulajdonságokkal, a melyek a hazai fanemeknél költségesebb tenyésztésük daczára azokat terjesztésre érdemessé teszik.

Ha ez egyszer konstatálva leend, akkor utat és módot kell keresni arra, hogy megismerjük azon forrásokat, a melyekből jó és csirázóképes magvaik biztossággal megszerezhetőek lesznek. Pl. az amerikai diót sokan tenyésztének az Alföld üdébb homokján, ha tudnák, hogy annak jó magját megkaphatják a Margit szigeten, ha idejekorán (legfeljebb szeptember havában) megrendelnék.

Nem zárja ki ez azt, hogy kiváló tulajdonságaik miatt dicsért idegen világrészek fanemei figyelemben ne részesítenek, hogy azoknak magvait megszerezni ne igyekezzünk s azokkal kísérleteket kicsinyben az egyes erdőbirtokosok ne tegyenek.

A mi a honosítási munkálatoknak kivitelét illeti, arra nézve szerény véleményem szerint egyesületünknek nyilatkozni nem szükséges, az az illető közegek ügyköréhez tartozik. A

mi teendők nézetem szerint az volna, hogy ezen kérdésnek az „Erdészeti Lapok“ hasábjait megnyitván, az anyag összegyűjtését elősegítsük, valamely hivatott szaktársunkra bízván annak idejében való feldolgozását, vagy ha az időt arra elérkezettnek látjuk, pályadíj kitűzésével serkentvén arra a hivatottakat.

A mi magát a műfaszükséglet kielégítését illeti, a mire a kérdés t. bevezetője felhívta a figyelmet, azon nagyrészen segíteni lehet intenzív erdőgazdasággal.

Ezen körülmény is figyelmeztet arra, hogy a tűzifagazdaságot iparfa-gazdasággal cseréljük fel.

Hoffmann Sándor: Tisztelt közgyűlés! Teljesen egyetértek a t. előttemszólóval, különösen a tekintetben, hogy a külföldi fák meghonosításához nagy apparatussal ne fogjunk. Én is abban a meggyőződésben vagyok, hogy műszaki fáink, t. i. azon fanemeink, melyek műszaki feldolgozásra alkalmasak, mostani viszonyainknak eléggé megfelelnek.

Sokkal égetőbb szükségnek találnám azt, a mit előttem szóló is említett előadása végén, hogy t. i. erdőbirtokosaink fordítsák figyelmüket azon fanemekre, melyek nálunk is találhatóak és évtizedek előtt még keresett cikket képeztek, de ma már a külföldről hozatnak be. Például a hársfát említhetem fel, melyet iparosaink köbcentiméter szerint külföldről rendelnek meg. Nagyobb iparteleppel bíró kocsigyárosaink külföldről hozatják a juharfát is, pedig tudjuk, hogy ez a fanem hazánkban is, különösen a hegyi erdőkben, nagy mennyiségben fordul elő.

Azt hiszem, egyik oka annak, hogy iparosaink ezen faszükségletüket nem a belföldről fedezik, abban keresendő, hogy fapiaczunk erre nincsen kellőleg berendezve.

Iparosaink ritkán vannak abban a helyzetben, hogy nyers fát szerezzenek be és azt évekig raktározzák. Ha magasabb

árak mellett is, száraz fát kénytelenek vásárolni, mert gyáraik nem oly terjedelműek, hogy mellettük faraktárakat is tartassanak. Sőt nem is tudják, hova forduljanak, ha itthon akarják szükségletüket beszerezni, valamint nem tudják az erdőtulajdonosok sem, hogy hová, kinek kínálják fájokat.

Tudok rá esetet, hogy legközelebb Budapest mellett kellő hirdetés daczára sem lehetett ily ipari czélokra alkalmas fát elárusítani, mert az iparosok nem mennek ki a helyszínére, hogy ott nyersen vásárolják meg a fát. Kereskedőink sincsenek, a kik kizárólag ilyen műszaki fával kereskednének. Ezek inkább a jól fizető és nagy keletű épületfa-kereskedést üzik.

Ebben az irányban kellene tehát eszmecsérét folytatni s ha lehetséges, megkísérteni egy oly központi piacz teremtését a fővárosban s néhány mást a nagyobb vidéki városokban, a hova az iparos is megnyugvással küldhetné fáját s talán még előleget is kaphatna arra.

Ha sikerülne egy ilyen intézményt létesíteni, akkor meg vagyok győződve, nem csak elég ipari czélokra alkalmas műfát hozhatnánk piacra, hanem még sokat exportálhatnánk is. (Helyeslés.)

De e mellett fel óhajtanám hívni az erdőbirtokosok figyelmét még egy más körülményre is, t. i. arra, hogy azon hazai fanemeket, melyeket iparosaink rendkívül magas árakkal fizetnek, mint például a hársfát, mely a mostani rendszer mellett lassankint egészen kiszorul erdeinkből, mivel sok birtokos még most is gyomnak tekinti s a diófát és a nyirfát — melyet egyes iparágak nagyon keresnek és a tölgyfa árának kétszerezésével is megfizetnek — az erdő felujításánál ezentul ismét megérdemelt figyelemben részesítsék s azért, mert magukban állabokat nem alkotnak, ne mellőzzék úgy, mint mostanáig tették.

Hogy ezen eszméknek az érvényesítésére minő speczialis

intézkedések volnának teendők, annak fejtegetése ugy hiszem nem lehet ezen közgyűlésnek föladata. Elégnek tartom, ha a t. közgyűlés megjelöli az irányt s impulzust ad arra, hogy a kérdés felett szaklapunkban tovább folytatjuk az eszmecserét. Ezen az uton, meg vagyok győződve, elérhetjük azután az óhajtott czélt is. (Élénk helyeslés.)

Homann Bálint: Tisztelt közgyűlés! Nekem is az a meggyőződésem, hogy mindenek előtt a belföldi fák tenyésztésére kell figyelmet fordítanunk ott, a hol az éghajlati és talajviszonyok megfelelők.

Tehetünk kísérletet a külföldi fák meghonosításával is, de azt hiszem, hogy hazai fanemeink is elég munkát adhatnak, míg tenyésztésük tekintetében mindent megtehetünk, a mire érdemesek.

Sok fanemünk van még, a mely több figyelmet érdemelne, mint a minőben részesül s a mely bizonyára kárpótolná a fáradságot. Például hozhatom fel a szelid gesztenyét, melynek elterjesztését mult évi közgyűlésünkön Luczenbacher Pál kitünő tagtársunk igen melegen ajánlotta volt. Ő már évek óta nagyban foglalkozik vele s mondhatom, kitünő sikerrel.

A mult évi közgyűlés után másoknál is pártolásra talált különben az eszme, ugy hogy a mult ősszel és az idei tavasszal több helyen tétettek ez ideig sikerültnek mondható kísérletek a gesztenye megtelepítésével.

Addig azonban, mig e fanem értékének megfelelő elterjedést nyer, még sokat kell fáradni, főleg miután nem csak megtelepítését, hanem nemesítését is feladataink közé számíthatjuk.

E tekintetben ismét emlékeztetnem kell a t. közgyűlést mult évi közgyűlésünkre, melyen szintén Luczenbacher ur azon nézetének adott kifejezést, hogy a magból kelt gesztenye nem fog jól értékesíthető gyümölcsöt teremni s ezért nemesi-

teni kell, mint más gyümölcsfákat. Ő különösen az oltást ajánlotta cser- és tölgyfába nemes galyakkal. Az eszme minden-
 esetre megérdemli a kísérletezést, mert magam is láttam idei
 oltást, mely 150 centimétert ért el mostanáig.

Én ezekben csupán azon teendőinket említettem meg,
 melyekkel már a mult évi közgyűlés is foglalkozott. De azt
 hiszem, hogy már ezekkel is elég bizonyítékot hoztam fel
 azon nézetem igazolására, hogy első sorban hazai fanemeinkre
 kell figyelmet fordítanunk.

Dr. Dietz Sándor: Tisztelt közgyűlés! Engedjék meg,
 hogy én, mint a ki a vitát bevezettem, a kérdés tárgyalásának
 folyamán felmerült nézetekre reflectálhassak. (Halljuk!)

Mindenek előtt örömömnek adok kifejezést, hogy a szük-
 ségleten való segítség módját illetőleg a t. felszólalók legalább
 véleményemnek egyik részét helyeselték. Sajnálom azonban,
 hogy ugy a honi fajok javítását, mint a honosítást illetőleg
 eltérők nézeteink.

A honosítás szükségességét én oly általánosan elfogadott-
 nak gondoltam, hogy e részben feleslegesnek tartottam a
 bővebb indokolást.

Bevezető felszólalásomban mondottakhoz hiven most is
 elismerem, hogy nem oly felette sürgős teendő a honosítás,
 de azt hangsúlyozom most is, hogy a honosítás maga is s az
 azt megelőző kísérletezés még inkább hosszú időtartamot kíván.
 Már pedig épen a honosítás hosszadalmasságára felhozott példa,
 a Robinia, melynek meghonosítására harmadfél-száz esztendő
 volt szükséges, épen azt mutatja, hogy ha a szükségletnek
 honosítás által való fedezése nem is oly nagyon sürgős épen
 most, de oly hosszú idő multán minden valószínűség szerint
 szükséges lesz, — az oly felette hosszú időtartamot kívánó
 munkához idején kell hozzá látnunk.

Erdeink fafajainak mostani tenyészviszonyai már most is sok panaszra adnak okot — mennyivel fognak még szaporodni ezen panaszok, különösen ha tekintetbe vesszük azt, hogy értékesebb fafajaink, például a tölgy is bizonyos mérvű degenerálódást mutatnak. Ne gondoljuk, hogy tölgyeseink pusztulása és elcsenevészesedésének oka egyedül a rossz erdőgazdasági viszonyokban rejlik, — okai ennek részben a változó vegetationalis és más viszonyok. Ezek előrehaladottab változásával biztosra vehető, hogy a csenevészesések is nagyobb mérvűek lesznek. Miért ne használnók fel tehát az addig kínálkozó időtartamot? s miért ne gondoskodjunk a beállandó szükségletről?

Ily értelemben tettem én meg indítványomat s bár elismertem s elismerem most is, hogy a kísérletek s a honosításhoz ember és pénz kell, mégis azok megindítása még sem fog sem nagy költséget, sem nagy apparatust igényelni.

Már felszólalásom folyamán is tettem egyes észrevételeket arra nézve, hogy miként lehetne lehető megtakarításokkal s kevés kiadással azokat keresztülvinni. Az e körüli teendőket csupán a társadalomra már csak azért sem merném bizni, mert sajnos, már eddig is nem csak laikusok, de félig-meddig szakemberek tollából is jelentek meg e tárgyú közlemények, a melyeknek egyes feltűnő tévedései az egész közlemény hitellességét kétségessé tették; e tekintetben most is szükségesnek tartom, legyen akár adatgyűjtés, akár a kísérletezés kivitele a feladat, hogy csak ismert, kiváló szakemberek bizhatók meg e kérdések körüli teendőkkel.

Gyűjtsék azok össze az adatokat, tegyenek azok javaslatokat a további teendők iránt, nehogy a későbbi kor, melyben a szükség már evivens lesz, azzal vádolhasson bennünket, hogy sem a napi kérdésekkel, sem pedig a jövő szükségleteivel nem foglalkoztunk. (Élénk helyeslés.)

Elnök: Ha más nincs, a ki a kérdéshez hozzá szólni kívánna, bezárom a vitát. Azt hiszem, a tisztelt közgyűlés is csatlakozik azon elismeréshez, melynek kifejezést adni kívánok azok irányában, kik e tárggyal olyan behatóan foglalkoztak. Sok fontos kérdést vetettek föl, melyeket itt röviden úgy hiszem nem is lehetne eldönteni; de azért nagy szolgálatot tettek az ügynek már az által is, hogy megindítottak egy olyan eszmecserét, mely másutt remélhetőleg tovább fog folytatni. (Helyeslés.)

Ebből a szempontból legczélszerűbbnek tartanám, ha úgy a bevezető előadások, mint az azok alapján kifejtett eszmecsere híven visszaadtnék az „Erdészeti Lapok“-ban és ezáltal az érdeklődés a felvetett fontos kérdések iránt még inkább fokozatnék. (Helyeslés.)

Ha hozzá méltóztatnak járulni ezen nézetemhez, kimondom határozatképen, hogy a kérdés felett lefolyt eszmecsere egész terjedelmében közölni fog szaklapunkban. (Helyeslés.)

A tárgysorozat következő pontja szerint a jövő évi közgyűlés helyének megválasztására nézve kellene esetleg tájékoztatást nyújtani a választmánynak.

Nem tudom, méltóztatnak-e ez iránt valami javaslatot tenni? Ha nem, akkor a választmányt hatalmazhatnánk fel arra, hogy a jövő közgyűlés helye iránt magát tájékozva, azt maga határozza meg. (Helyeslés.)

Tehát az igazgató választmány bizatik meg azzal, hogy a legközelebbi közgyűlés helyét belátása szerint kitűzze.

Következik a napirend 8-ik pontja: Indítványok a jövő évi közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve.

Miután ily indítványt senki sem kíván tenni, az esetleg tárgyalandó kérdések kitűzésével is az igazgató választmány bizatik meg.

Tárgysorozatunk utolsó pontjánál végül azon indítványokat

kellene meghallatnunk, melyek esetleg az egyesület céljainak előmozdítására általában tételnek. Minthogy azonban ilyen indítvány azon kívül, melyet Luczenbacher Pál t. tagtársunk már előterjesztett, be nem jelentetett, ezt a pontot is kimerítettnek tekinthetjük és áttérhetünk a számadások megvizsgálására és a költségvetés előterjesztésére kiküldött bizottság jelentésére, mely időközben elkészült.

Belházy Emil bizottsági elnök, a következő jelentést terjeszti elő :

Tisztelt közgyűlés! Nagybecsü megbízásukhoz képest megvizsgálván az egyesület mult évi számadásait és jövő évi költségvetését, van szerencsénk ebbeli eljárásunk eredményéről a következőket jelenteni.

A megvizsgált pénztári naplóból és az azzal összehasonlított rovatkönyvből és alrovatkönyvekből kivehető, hogy az egyesület pénztárának 1884. évi összes bevétele 31.973 frt 81 kr,
1884. „ „ kiadása 31.776 „ 09 „
s ennél fogva a folyó évre ájtött pénztári maradvány 197 frt 72 kr volt.

A kiadási főösszegben azonban 14.986 „ 90 kr-nyi oly összegek foglaltatnak, melyek az alapítványi tőkevagyonhoz csatoltattak; ezek tehát a kimutatott pénztári maradvánnyal együtt az 1884. évi készpénzfelesleget képezik, mely e szerint 15.184 frt 62 krt tesz.

Az alapítványi pénztár forgalma a következő volt : 1883. év végével maradt összesen . . . 178.210 „ 60 „

Bevétel:

a) részint a kézi pénztártól átvett, részint a kisorsolt értékpapírok beváltásából bejött készpénzösszegek 18.186 frt 70 kr.

b) Az alapító tagok által magánkötvényekben tett új alapítványok 4.350 „ — „

c) Megvásárolt értékpapírok 15.000 „ — „

Összesen . 37.536 frt 70 kr.

Összes bevétel . 215.747 frt 30 kr.

Kiadás:

a) Értékpapírok vásárlására kiadatott készpénzben . 14.635 frt 67 kr.

b) Az alapító tagok magánkötvényeiből befizetés folytán törlesztetett 2.147 „ 90 „

c) Értékpapírokból kisorsolás folytán beváltatott 3.400 „ — „

Összes kiadás . 20.183 frt 57 kr.

Marad 1884. év végével . 195.563 frt 73 kr.

Ezen maradvány a következő értékekben létezett:

I. Készpénzkészlet	3.860 frt 50 kr.
II. Az alapító tagoknak magánkötvényeiben .	77.103 „ 23 „
III. 4 ⁰ / ₁₀ -os magyar aranyjárdék - kötvényekben	16.000 „ — „
IV. 5 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ -os magyar földhitelintézeti záloglevelekben	6.000 „ — „
V. 5 ⁰ / ₁₀ -os magyar földhitelintézeti záloglevelekben	52.800 „ — „
VI. 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ -os magyar földhitelintézeti záloglevelekben	32.500 „ — „
VII. Szőlődézmaváltsági kötvényekben	6.700 „ — „
VIII. Államsorsjegyekben	600 „ — „
Összesen .	195.563 frt 73 kr.

Ezen összegből esik:

Az általános alapítványi tőkére	162.146 frt 14 kr.
Deák Ferencz alapítványra	10.000 „ — „
Magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segély-alapjára	15.483 „ 62 „
Wagner Károly alapítványra	7.245 „ 97 „
A székesfehérvári ismeretlen által tett, még meg nem határozott célú alapítványra	688 „ — „
Összesen .	195.563 frt 73 kr.

Hogy a fent III—VIII. számok alatt kimutatott értékpapírok az 1884. év végével tényleg az egyesület tulajdonában, és pedig a magyar földhitelintézetnél gyümölcsözőleg elhelyezve voltak, arról a nevezett intézet által 1885. évi januárhó 30-án 1684. szám alatt kelt s nekünk eredetiben bemutatott igazolványból meggyőződünk, megjegyezvén, hogy ugyanazon számú értesítvény szerint azonkívül 1000 frt tőke a nevezett intézetnél készpénzben maradt.

A letéti napló szerint 1884. év végével összesen 4010 frt volt letétben.

Fentebbiek alapján összehasonlítva az egyesület itt kitüntetett vagyoni állapotát, a mult évi vizsgálat alkalmával talált s illetőleg az 1883. év végével létezett vagyónállappal, a következő örvendetes vagyonszaporodást jelenthetjük.

A mult évi vizsgálat szerint volt a tőke-
 vagyon 1883. év végével 178.210 frt 60 kr,
 a jelenlegi vizsgálat szerint pedig 1884. év végével . 195.563 „ 73 „
 Ennélfogva teszen az 1884. évi szaporodás . . . 17.353 frt 13 krt.

Egyesületünknek a fentismertetett végeredményeket kitüntető számadásait úgy az előírás, mint a lerovás tekintetében s illetve úgy a bevételek, mint a kiadásokra nézve helyesnek találván, kérjük a tisztelt közgyűlést, hogy a számadó részére a felmentvényt megadni méltóztassék.

Egyuttal van szerencsénk jelenteni, hogy az 1886. évre tervezett költségvetést, melyben az összes bevételek . . . 23.700 frtra, a kiadások pedig 16.298 „
 lettek előirányozva, tételenként megvizsgáltuk, azt azon körülménnyel szemben, hogy az 1886. évben az egyesület háza már fel lesz építve, s hogy ehez képest úgy a bevételekben, mint a kiadásokban is egyes tételeknek megváltoztatása és új tételeknek felvétele vált szükségessé; úgy a bevételi, mint a kiadási rovatokra nézve helyesnek találtuk, s a tisztelt közgyűlésnek részünkről is elfogadásra ajánljuk. — Budapest, 1885. évi szeptemberhó 27-én.

Belházy Emil,
 bizotts. elnök.

Roxer Vilmos,
 bizotts. tag.

Blaschek Ede,
 bizotts. tag.

Elnök: Ha senkinek sincs észrevétele, kimondom határozatilag, hogy a közgyűlés az 1884. évi számadásokra nézve az igazgató választmányának s illetőleg a pénztári számadónak a fölmentvényt megadja. (Helyeslés.)

A mi a bizottság által elfogadásra ajánlt jövő évi költségvetést illeti, erre nézve megjegyzem, hogy az az eddigi gyakorlat szerint tételről-tételre fel szokott olvastatni.

Horváth Sándor titkár olvassa a költségvetést, melyet a közgyűlés változatlanul elfogad.

Elnök: Ezzel a mai nap tárgysorozata teljesen ki lévén meritve, az ülést ezennel bezárom.

Második ülés Budapest főváros erdejében. (A pozsonyi hegy alatt
1885. szeptember 28-án.)

Elnök: A közgyűlést megállapodásunkhoz képest itt fogjuk folytatni. Méltóztassanak meghallgatni Havas Sándor ő méltóságának előadását Budapest főváros erdőgazdasági viszonyairól.

Havas Sándor hosszabb értekezést tart, mely az „Erdészeti Lapok“ ezen füzetének elején egész terjedelmében olvasható.

Elnök: Bár e nagy figyelemmel meghallgatott ismertetés azon részeihez, melyek az általunk eddig látottakra vonatkoznak, valószínűen már most is többen hozzászólani kívánnának, mégis azt hiszem, legcélszerűbb lesz, ha előbb megtekintjük a befásított kopárokat is és azután folytatjuk a látottak és hallottak felett az eszmecserét. (Helyeslés.)

A tanácskozást tehát egyelőre felfüggesztem.

(A szemle befejezése után.)

Elnök: A Jánoshegy alatt azt határoztuk, hogy szemlénk befejezése után itt folytatjuk eszmecserénket azon értekezés alapján, melyet Havas Sándor ő méltósága volt szives a fővárosi erdőkről velünk közölni. Felkérem tehát azokat, kik ezen értekezéshez hozzá szólni; vagy az utközben tapasztaltakra megjegyzést tenni kívánnak, sziveskedjenek észrevételeiket előadni.

Bothó Imre: Mint már Havas ő méltóságának a pozsonyi hegyen előadott ismertetése után közvetlenül is jeleztem, nekem csupán az alkalmazott felújítási módra van észrevételem.

Én megvallom, nem látom egészen indokolva az itt követett erdősítési módot és sokkal célszerűbbnek tartanám, ha a főváros is azt az eljárást követné, mely ma már ország-szerte érvényre kezd jutni. Az olyan viszonyok között, mint a milyenek itt fennállanak, sokkal célszerűbb meggyőződés

szerint, ha a felujítás kinyult idős csemeték elültetése helyett, előzetes vetés útján történik a még fennálló fák védelme alatt. Mert téves az az állítás — a melyet utközben is hallottam említeni, — hogy a kikelő csemetéknek árt az árnyék. Én részemről legalább nem ismerek oly fanemet, melynek csemetéi 2—3 évig el ne tűrnék, sőt meg nem kívánnák az idősebb fák mérsékelt beárnyalását.

A mi pedig azt a szintén hangoztatott aggodalmat illeti, hogy a fák letarolása alkalmával a fiatal csemeték sokat szenvedhetnek, meg kell jegyeznem, hogy ez a félelem az általam ajánlott felujítási móddal szemben nem lehet alapos, mert ezen erdősitési módnál sokkal sűrűbben fognak állani a csemeték, hogysen egy résznek a megsérülése folytán számbavehető hézagok keletkezhetnének az új erdőben.

A mint utközben kivettem, a főváros erdejében nem nagyon biznak a tölgy sarjadzási képességében s ez helyes is, de megjegyzem, hogy ha a cél új egyedek nevelése, annál inkább helyén van az, a mit én kívánatosnak jeleztem, mert az általam ajánlott eljárással nem csak új egyedeket lehet nevelni, hanem egyszersmind oly fanemeket is lehet választani minden hely számára, a minőt egyáltalában a helyi viszonyok igényelnek.

Egyebekre nézve azok közül, a miket utközben láttunk, nekem nincs észrevételem, egészben véve pedig kötelességemnek tartom a legmelegebb elismerésemet fejezni ki azon lelkes ügybuzgalom felett, melyet egész utunkban léptenyomon tapasztalni alkalmunk volt. (Helyeslés.)

Havas Sándor: Méltóztassanak megengedni, hogy igazolásképen néhány szóval válaszolhassak a hallottakra. (Halljuk!)

Nagy köszönettel tartozunk a hallott megjegyzésekért és fel is kérjük a t. közgyűlés minden tagját, hogy észrevételeiket a látottak és tapasztaltak fölött és a befásításra vonat-

közölg a lehető legrészletesebben előadni kegyeskedjenek. Mert mi hálával és köszönettel fogadunk minden tanácsot, melyet az ország minden részéből ide sereglett szakférfiaktól nyerhetünk. De a most hallottakra legyen szabad igazolásul kettőt megjegyezmem. (Halljuk!)

Én azt gondolom, hogy a tisztelt előttem szóló a felujítás alatt álló területekre és nem a kopár területekre vonatkoztatta megjegyzéseit, kifogásolván eljárásunkban azt, hogy e célra különböző fanemekből idősebb csemetéket használunk.

Erre én — a nélkül, hogy a mondottak helyességét általánosságban kétségbe vonni akarnám — egyszerűen azt jegyzem meg, méltóztassanak tekintetbe venni, hogy nekünk már négy éve nem volt makkunk; míg más fanemeknek minők az Acer platanoides, pseudoplatanus, a kőris, mindkét Fraxinus, a szil nemek bőviben vagyunk.

Másodszor méltóztassanak figyelembe venni, hogy ily városi erdőknél a legfőbb cél az, hogy minél előbb nagyra nőtt fát lássunk. Ennek a célnak vélünk mi megfelelni az által, hogy 5—6 esztendő csemetéket ültetünk el, ápolunk és kapálunk. Mert ezek a csemeték, ha felnőnek, a leg-rövidebb idő alatt elérjük azt, a mit tőlünk várnak. Ha jön egy jó makkesztendő, akkor kapa után is fogunk makkot vetni mindenüvé, a hova csak lehet; mert ha méltóztatnak visszaemlékezni, előadásomban is hangsúlyoztam azt, hogy gondoskodtam róla, mikép az erdők disze, a tölgy ne pusztuljon erdeinkben, hanem minél kiterjedtebb ápolásban részesüljön. (Éljenzés.)

Balázs Pál: Tisztelt közgyűlés! Havas ő méltóságának előadásából részemről örömmel értesültem arról, hogy az erdőgazdaság terén a főváros nem csupán financialis szempontból kíván kiindulni, hanem inkább azt a célt tartja szem előtt, hogy parkszerű erdőket neveljen, melyek a főváros közönsé-

gének üdülésére szolgálhassanak. Én e szempontból helyeslem az eddig tett intézkedéseket s helyeslem az üzemtervet is, melyet főbb vonásaiban ő méltósága velünk megismertetni szives volt.

Azonban az üzemterv, mint tudjuk, csak a gazdálkodás keretét állapítja meg s ezen belül legfeljebb arra szorítkozik, hogy a főbb kérdésekben megadja az utasítást a birtokosnak a kivitelre nézve is. A részletekre azonban nem terjedhet ki.

Itt a szakemberre hagyja az eszközök és módok megválasztását. Ebből a szempontból kiindulva — bár, mint mondtam, a gazdálkodás irányával egyetértek — egy körülményre magam is fel szeretném hívni a főváros figyelmét, arra t. i. hogy a bükkfa nevelése helyett nemesebb fánemeket méltóztassanak a tölgy közé elegyíteni. És itt főleg azokat a fánemeket vagyok bátor ajánlani, melyek a főváros erdeiben most is előfordulnak, az Acereket a körist, a fenyvesekből a fekete és erdei fenyőt, melyek közül az első a déli sekélyebb talaju oldalokon, az utóbbi a védettebb oldalokon lenne helyén.

Továbbá bátor vagyok figyelmükbe ajánlani a diót, mely szintén szerény igényű, és a szelid gesztenyét, melyek elegyítve tölgygyel, mindenesetre oly állabokat fognak létrehozni, melyek a fővárosi közönség igényeinek teljesen meg fognak felelni. (Helyeslés.)

Havas Sándor: Engedjék meg, hogy még egyszer felszólaljak. Örömmel jegyzem meg az előttem szólott t. tagtárs ur szavaira, hogy azt, a mit ő kíván, már is teljesítettük. Nagyon sajnálom, hogy az idő oly rövid volt, hogy a pesti befásításokat nem tudtuk bemutatni. Ott tényleg már történtek ily vegyítések Fux Emil főkertész ur ajánlatára. Sok ezerre megy azon csemeték száma, melyeket a fekete Juglans, a Juglans regia, americana, catalpa, s a fenyők közül a Pinus austriacából és sylvestrisből birunk. Minden évben hozatunk

egy pár mázsányi fenyőmagot — be kell vellanom — eddig Wiener-Neustadtból, mivel azt tapasztaltuk, hogy ott jó, csirázóképes magot lehet kapni. Jövőre, miután értesültem, hogy most már hazánkban is lehet elég és jó készletet kapni, itthonról fogjuk fedezni szükségletünket.

Az *Ecce Homo* nevű városmajori faiskolából sok százezer *Pinus austriacat* és *sylvestrist* ültetünk ki évenként. Ez utóbbi azért vált be itt-ott jobban, mert sokkal könnyebben fogamzik meg.

S ha több nem történt, annak az az oka, mert az uraknak alig van fogalmuk arról, hogy mily silány terület ez a mienk. A legnagyobb megerőltetés szükséges hozzá, míg ezt befásítani lehet. Azért ültetünk körissel *Acert*, *Platant* korai juharral; ezek megfogják a talajt. Tapasztaltam, hogy az *Acer campestre* a legkopárabb helyeken is jól diszlik; a jobb pontokon közbe elegyítünk, a hol lehet, tölgyet, *Pinus austriacat*, a rozabb helyeken *sylvestrist*.

Hoffmann Sándor: Én csak az annyi oldalról megtámadott bükk védelmére szeretnék néhány szót szólani. (Halljuk!)

Nagyon jól tudjuk, hogy mi erdészek is élvezettel sétálunk bükkerdőben s ha sok helyen mégis kiszorítani akarjuk erdeinkből, annak az az oka, mert messze vidékre nem tudjuk értékesíteni. Itt azonban ez a szempont nem jöhet tekintetbe, s ezért nem is gondolhatom, hogy Balázs barátom úgy értette volna a bükknek kiszorítását, hogy a főváros még onnan is eltávolítsa, a hol megvan és a hová való. Ő is bizonyára csak azt akarta kifejezni felszólalásával, hogy a bükknek mesterséges ültetését általában nem ajánlja.

Balázs: (közbeszól) Így értettem!

Hoffmann Sándor: Véleményét így én is osztom, de szükségesnek tartottam felszólalni, nehogy az ő megjegyzései félreértésekre adjanak alkalmat. Ott, a hol helyén van, nem

csak megengedhető, de kívánatos is, hogy — akár H a v a s ő méltósága, akár más álljon az ügyek élén — a főváros a bükköt gondozza, mivelje.

Az északi, vagy nyugoti oldalokon, a hol most is előfordul s a hol a fokozatos felujítás természetes uton a legkönnyebben eszközölhető, mindenesetre jövőre is fenn kell tartani, mert ha a főczél az, hogy szép, árnyékos erdőt birjunk a főváros területén, akkor a bükköt mindnyájunknak szeretnünk kell. Hogyis ne szeretnők, mikor már májusban látjuk szép zöld lombját s egész nyáron át élvezhetjük hús árnyékát. (Helyeslés.)

Elnök: Ha senki sem kíván többé e kérdéshez szólni, bezárom a vitát, meg lévén győződve, hogy a közgyűlés óhaját fejezem ki, midőn kimondom, hogy ugy H a v a s Sándor ő méltóságának az az értekezése, melylyel a Jánoshegy alatt a főváros erdőgazdasági viszonyairól tájékoztatást nyújtani szives volt, valamint az ennek alapján kifejlődött eszmecsere is az „Erdészeti Lapok“ hasábjain közzéadni fog. (Helyeslés.)

Most még a titkár urnak van egy rövid bejelenteni valója.

H o r v á t h Sándor titkár: Van szerencsém a tisztelt közgyűlésnek bejelenteni, hogy Lehoczky Aladár erdőgyakornok ur 160 frt alapítvánnyal alapító tagként kíván egyesületünkbe felvétetni. M j a z o v s z k y Károly tisztelt tagtársunk ajánlatára kérem őt felvenni. (Éljen!)

Elnök: A közgyűlés határozataként kijelenthetem, hogy az ajánlott új alapító tag felvétetik. (Helyeslés.)

Hátra van még, hogy a jegyzőkönyv hitelesítése iránt intézkedjünk, mely tiszt teljesítésére H a v a s Sándor ő méltóságát és R ó t h Ignác kir. tanácsos urat kérem fel.

Ezzel t. közgyűlés, napirendünk hivatalos részét kimerítettük s így még csak az van hátra, hogy egyesületünk nevében

Budapest főváros iránt köszönetünket fejezzük ki szíveségeért.
(Éljenzés.)

Ezzel 1885. évi rendes közgyűlésünket bezárom azzal a reménnyel, hogy jövő évi közgyűlésünkön ép ily szép, sőt még nagyobb számmal leszünk együtt. (Élénk felkiáltások: Éljen az elnök!) — K. m. f.

Hitelesítésül:

Havas Sándor.

Róth Ignác.

Tisza Lajos,
elnök.

Horváth Sándor,
titkár.

(Az Országos Erdészeti Egyesület 1885. évi október 23-án tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

II.

Jelen voltak: Elnök: Bedő Albert első alelnök; Balás Vincze, Fekete Lajos, Ghyczy Emil, Havas József, Hoffmann Sándor, Illés Nándor, Kallina Károly, Rónai Antal választmányi tagok, és Horváth Sándor titkár.

Elnök az ülést megnyitván, a titkár jelenti, hogy Luczenbacher Pál, Szabó Adolf és Eleőd Jósa akadályozva voltak a mai ülésen való megjelenésben.

I. A titkár a pénztár állásáról a következő jelentést terjeszti elő:

Az egyesület összes bevétele folyó évi január hó első napjától a mai napig	32.683	frt	76	kr,
kiadása ugyanezen idő alatt	31.215	„	76	krt
tesz ki; jelenlegi pénztári készlete tehát	1.468	frt	—	kr.

A 32.683 frt 76 kr összes bevételből 197 frt 76 kr múlt évi pénztári maradékot képez, 2.050 frt ujonnan tett készpénz-alapítvány fejében, 12.153 frt 98 kr régi alapítvány törlesztésére, 759 frt 19 kr a Wagner Károly alapítványra,

615 frt a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapjára s végül 1.710 frt a házépítés alapjára folyt be. A rendes bevételekre tehát az itt felsorolt összegek levonása után 15.197 frt 87 kr esik.

A 31.215 forint 76 krajczárral kimutatott kiadások közül 12.852 frt 48 kr a rendes alapítványi tőkéhez, 759 frt 19 kr a Wagner-alapítványhoz, 605 forint a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapjához csatoltatott; ezenkívül 1.710 frt véglegesen, 9.899 frt 36 kr pedig egyelőre kölcsönképen a házépítés céljára adatott át, minélfogva a f. évi rendes kiadások a mai napig összesen 5.389 frt 73 krt tesznek ki.

A kézi pénztár 1.468 forint pénzkészletén kívül a kézi pénztár kincsiókjában van elhelyezve még a letéti számadás szerint egy 1.100 frtról, egy 550 frtről, egy 1.000 frtről és egy 1.360 forintról szóló takarékpénztári könyvecske is, melyekkel a Deák Ferencz-alapítvány 1882., 1883. és 1884. évi ki nem adott pályadíjai és a műszótári költségekre félretett összegek vannak gyümölcsözőleg elhelyezve.

II. Azon alkalomból, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök ő nagyméltósága 10 éves kormányelnöki működése évfordulójának megünneplésére minden nagyobb testület részéről készülődések történnek, egyhangulag elhatározza a választmány, hogy az Országos Erdészeti Egyesület nevében üdvözlő feliratot intéz az ünnepelthez, s egyszersmind hódoló tiszteletének és őszinte szerencsekívánatainak tolmácsolására f. évi november hó 29-én az elnökség vezetése alatt tisztelgő küldöttséget meneszt, melynek tagjaiul Belházy Emil, Bikkal Nándor, Eleőd Jósa, Garlathy Kálmán, Ghyczy Emil, Hoffmann Sándor, Illés Nándor, Nemeskéri Kiss Pál, Luczenbacher Pál, Rónai Antal, Scholcz Rezső, Sóltz Gyul, Havas József választmányi tagok és Horváth Sándor titkár kéretnek fel oly kijelentéssel, hogy a választmány

örömmel fogadja, ha a választmány és az egyesület többi tagjai közül is minél többen csatlakoznak a küldöttséghez.

III. Uj tagul felvétetik Kremnitzky Aladár m. kir. erdőgyakornok 160 frt alapítvánnyal kötelezvényben; ajánlja a titkár.

A régi tagok közül a rima-murány-salgó-tarjáni vasmű-részvénytársaság 100 frtos alapítványát készpénzben 150 frtra egészíti ki, befizetvén egyidejüleg régi 100 frtos alapítványát is.

IV. A titkár jelenti, hogy a folyó évi közgyűlés határozatából már szétküldettek a megkeresések az erdészeti kiállítás azon tárgyainak átengedése iránt, melyek az egyesület által tervezett muzeum számára szükségeltetnek. Kéri tehát az igazgató-választmányt, hogy azon esetre, ha e megkeresésekre a kiállítók részéről kedvező válasz érkezik, a tárgyak kiválasztására egy bizottságot kiküldeni, s egyszersmind a titkárságot felhatalmazni sziveskedjék, hogy azok elhelyezésére addig, míg az egyesületi ház elkészül, egy megfelelő helyiséget bérelhessen, megjegyezvén, hogy a bérösszeg azon alapból lesz fedezhető, melyet a folyó évi közgyűlés egyes tárgyak beszerzésére már megszavazott.

Az igazgató-választmány a javasolt bizottságba Ghyczy Emil és Illés Nándor választmányi tagokat s a titkárt küldi ki, megadván egyidejüleg a helyiségbérlésre is a felhatalmazást.

V. Az építési bizottság részéről bejelentetik, hogy az egyesületi ház építése már annyira előhaladt, hogy a közelebbi napokban a koszoru-ünnepély is megtörténhetik.

A mi a költségeket illeti, eddig kiadatott az építkezésre összesen 48.446 frt 13 kr, s erre fedezetül felhasználtatott 6.000 forint névértékű $5\frac{1}{2}\%$ -os záloglevél, 6.200 frt n. é. szállodézsma-váltásági kötvény, 5.200 frt 5% -os záloglevél és 30.986 frt 23 kr készpénz, mely utóbbiból 9.899 frt 36 kr a kézi pénztár feleslegéből vétetett kölcsön.

A választmány tudomásul véve a bejelentetteket, felhatalmazza az elnökséget, hogy a koszoru-ünnepély alkalmával az építés vezetősége által javaslatba hozandó szokásos jutalmakat kiutalványozhassa.

VI. A titkár jelenti, hogy Brosz Alajos alapító tag azon 5 bányarészt, melyet az egyesületnek felajánlott volt, melyet azonban az egyesület véglegesen még el nem fogadott, időközben saját részeivel együtt eladta s azok ára fejében 200 frtot szolgáltatott be az egyesület pénztárába. A választmány Brosz hazafias adományát köszönettel fogadja, utasítván a titkári hivatalt, hogy ezen összeget Brosz Alajos által tett új alapítványképen számolja el.

VII. Tudomásul vétetik, hogy a megelőző választmányi ülés óta a következő rendkívüli befizetések történtek:

új alapítványképen befizettek: Márton Sándor városi erdőgyakornok 150 frtot, a rima-murány-salgó-tarjáni vasmű-részvénytársulat régi alapítványa kiegészítéséül 50 frtot;

b) kötelezvényben tett régi alapítványaik törlesztésére fizettek: Imre Dénes 20 frtot; Jóász Alajos 160 forintot; Adriányi Arnold 20 frtot; Ágotha Alajos 10 frtot; a rima-murány-salgó-tarjáni vasmű-részvénytársulat 100 frtot; Lánecz Gyula 40 frtot; özv. Feueregger Imréné 160 frtot; gróf Zelénsky Róbert 200 frtot;

c) a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapjára adományozott: Tavasi Gyula 10 frtot.

VIII. A jegyzőkönyv hitelesítésére Ghyczy Emil és Fekete Lajos választmányi tagok kéretnek fel. — K. m. f.

Hitelesítésül:

Fekete Lajos,

választm. tag.

Ghyczy Emil,

választm. tag.

Bedő Albert,

alelnök.

Horváth Sándor,

titkár.

Lapszemle.

(T.) **A talaj víztartalma védő alnövényzettel ellátott és ily növényzettel nem bíró erdei fenyő állabokban.** Ujabb időben gyakran foglalkoztatja az erdészeti szakköröket az a kérdés, hogy minő befolyást gyakorol a talajvédő növényzet alátelepítése az idősebb állabok világosságot szerető fanemeinek növekvésére. Ez irányban különösen a későbbi korban kigyérülő tölgy és erdei fenyő állabokról van sokszor szó, melyek alá a talaj termőerejének és üdeségének föntartása céljából árnytűrő fanemeket, így lúczot, gyertyánt s bükköt jége nye fenyőt szoktak telepíteni.

Általában véve az a nézet az uralkodó, hogy az ily módon kezelt állabok talaja lényegesen több vizet tartalmaz, mint azoké, melyekben alátelepítés nem történt, s ennek a nézetnek a jogosultságát — a mennyiben a talaj felülete forog szóban — tényleges kísérletek is igazolják. A talaj mélyebben fekvő rétegeire azonban nem terjedtek ki a vizsgálódások, s noha a kérdéses alátelepítés már régibb idő óta, sokszor tetemes anyagi áldozattal gyakoroltatott, csak az utóbbi években képezte alaposabb megvitatás tárgyát, melynek folyamán nevezetesen Borggreve az alátelepítés kedvező hatását kétséges színben tüntette fel.

Ujabbán igen becses adatokat szolgáltatnak ezen, erdészeti szempontból bizonyára fontos kérdés megoldásához dr. Ramann E. kísérletei, melyekről az „Oesterreichische Forstzeitung“ után a következőket jegyezzük ide:

R. kísérletei kizárólag az ős-alluviumhoz tartozó egyenletesen finom szemcséjű homoktalajjal történtek, melybe a talaj összetételének kipuhatolásához szükséges anyag nyérése céljából két 1.5 m. mélységű beásás eszközöltetett. A gödrök fenekéről a víz tükrét 2 m hosszú talajfuróval elérni még nem lehetett, az tehát bizonyára 3 m-nél is mélyebben feküdt; talajminőség tekintetében sem volt változóság észlelhető. A beásások és a 3—6 m mélységig eszközölt fúrások a következő keresztmetszeteket mutatták:

az alátelepített fanemekkel nem s csupán mérsékelt fűnövéssel borított talajjal bíró 120—140 éves gyér fenyőállabban volt 16 cm televényes homok, 20 cm sárga mállott homok és 114 cm fehér homok; az ugyanily koru, azonban 30—40 éves bükkal s gyertyánal alátelepített, majd semmi fűnövéssel sem bíró állabban pedig 16 cm televényes homok, 30 cm sárga homok és 104 cm fehér homok.

Az egyes talajrétegek külön-külön elemzés alá kerültek; a tényleges talajviszonyoknak megfelelő átlagos talajpróbát pedig a teljes mélységre kiemelt s kellőleg összekevert egynemű rétegek szolgáltatták. Az elemzésből kitűnt, hogy az egyes talajrétegek növényi tápanyag-

tartalomra nézve egymástól lényegesen nem különböztek; ennél fogva azon körülményt, hogy az alátelepített állab fája jóval nagyobb gesztképzés és az évgyűrűk egyenetesebb vastagsága által tűnt ki, a talaj vegyi alkotórészeinek különféleségére visszavezetni nem lehetett; a jelzett különbség okát tehát csak a talaj különböző vztartalmában kellett keresni. Az ez irányban történt észlelések azt mutatták, hogy a talajfelület t. i. a televény alatt lévő homokréteg, a talajvédő fanemekkel bíró állabrészekben az észlelés minden idejében több vizet tartalmazott, mint a tiszta állabok talajának megfelelő rétege, hogy továbbá a 25—50 *cm.*-nyi mélységben fekvő talajrétegek a tenyészeti időszak első hónapjaiban, vagyis május, június, júliusban az utóbb említett állabok jóval kevesebb vizet tartalmaztak, mint az előbbieknél, s hogy azonban végül a 75 *cm.* mélységben lévő rétegek vztartalma a tiszta erdőrészekben az egész idő alatt a legnagyobb volt.

Ezt szembeötlőbben a következő adatok mutatják:

	Május, június s júliusban	
	a talaj vztartalma alátelepített állaboknál	tiszta
a felületen	13·37	8·48
25—30 <i>cm.</i> mélységben	6·91	4·93
50—55 " "	4·49	4·23
75—80 " "	4·49	5·02
	augusztus és szeptember hóban	
a felületen	8·13	6·85
25—30 <i>cm.</i> mélyen	3·33	3·82
50—55 " "	2·69	3·69
75—80 " "	2·30	3·63

E számok magyarázata a következő. Oly erdők talaja, melyeket világosságot szerető fanemek képeznek, többé-kevésbé be szokott gyomosodni; a fűvek s gyomok azonban sok vizet vonnak el a talajtól s azt mélyreható gyökereikkel az alsóbb rétegekből is felszívják. A fűvek s gyomok tenyészeti időszakában tehát a talajvédő fanemekkel be nem nőtt erdőtalaj vztartalma egy fél méter mélységig is nagyobb mértékben apadt; ha most körülbelül július hó közepe táján a fűvek és gyomok kivesznek, úgy a vztartalom tekintetében kedvező fordulat áll be a tiszta erdei fenyő állabnál, mely megközelítőleg sem igényel annyi vizet, mint az alátelepített bükk vagy gyertyán.

Ellenkezőleg alakulnak a viszonyok a fű- és gyomnövények majdnem teljes hiánya miatt oly állaboknál, melyekben talajvédő fanemek vannak alátelepítve. A mélyebb gyökérzetű bükk s gyertyán ugyanis nem csak a felsőbb, de az alsóbb rétegekből is elvonja a vizet, miből kifolyólag azután a 75 *cm.*-nyi s ennél nagyobb mélységben előforduló talajrétegek — miként fennebb láttuk — az egész tenyészeti időszak alatt kevesebb vizet tartalmaznak, mint azon talajnak megfelelő rétegei,

mely kizárólag csak erdei fenyővel van beerdősítve. Általánosságban tehát a fennebb mondottakból — önként érthetőleg csak hasonló és kellőleg egybevethető viszonyokra s főkép csak a lombos talajvédő fanemekre való érvényességgel — a következőket lehet levonni:

Lombos fanemekkel alátelepített erdei fenyőállaboknál a talaj legfelsőbb rétegének víztartalma nagyobb, mint olyanokban, melyek ezen alátelepítést nélkülözik.

A tenyészeti időszak kezdetén, mintegy július hava feléig a középső talajrétegek alátelepített állaboknál jóval több vizet tartalmaznak, mint azon erdőrészekben, melyek alátelepítve nincsenek, az említett időszak hátralevő részében ellenkezőleg az utóbbiak megfelelő talajrétegeiben fordul elő több víz.

Az alsóbb 75 cm-nél mélyebben fekvő földrétegek, oly állaboknál, melyekben a talaj alátelepített lombos fanemek borítják, vízben szegényebbek, mint az ellenkező esetben.

(To.) **Védekezés az egerek ellen.** A „Wiener Landwirtschaftliche Zeitung“ a mezei egerek pusztítására, több helyen tett kísérletek alapján, a következő eljárást ajánlja. Az egerek által ellepett helyeken szalmarakások készítenők, a melyek alá, legczélszerűbben alagcsövekbe, strychninnel mérgezett buza teendő. Az ilyen szalmarakásokat ugyanis az egerek szívesen felkeresik s a csalétektől elpusztulnak.

Állítólag igen jó sikerrel alkalmaztatott ezen egérpusztítási mód az erdőben is; a mérgezett búza itt rőzserakások alá helyeztetett el.

Nálunk, a hol az egér sokszor holdakra menő tölgyakk vetéseket elpusztít, érdemes volna a fennebb ajánlott eljárással kísérletet tenni, s búza helyett tán strychnines makkot lehetne csalétek gyanánt használni, még pedig ugy a csemetekertekben, mint a tölgyakk-telélőhelyek közelében és a makkal bevetett vágásokban.

Megemlítjük még, hogy a csaléteknek szalma, illetőleg rőzserakások alá való elhelyezése nem csak azért szükséges, mivel az egerek az ily helyeket szívesen felkeresik, hanem hogy madarak, vagy más hasznos állatok a mérleghez hozzá ne férjenek.

(T.) **A fának száraz lepárlására** vonatkozólag tett néhány kísérletet Senff M. azon czélból, hogy egyrészt a különféle fanemekből egyenlő lepárlás által, másrészt egy és ugyanazon fanemből lassu és gyors lepárlás által nyerhető termékek mennyiségét összehasonlitsa.

A kísérletek eredményét a „Zeitschrift für Forst- u. Jagdwesen“ című lapban közölt alábbi táblázat tartalmazza, melynek kiegészítéséül még csak a következőket szükséges megjegyezni:

A lepárlásnál használt fa kizárólag légszáradt állapotban volt; az egészséges fa alatt a legjobb minőségű, a rothadt fa alatt nagy mértékben fölbomlásnak indult, nedves állapotban szivacszerű, szárazban pedig könnyen szétmorzsolható, s korhadt fa alatt végül oly merev és törékeny fa értendő, minővé például a száradás végett sza-

badban felrakásolt lombnemű ágfa rövid idő múlva válik. A fa a kéreggel együtt szénítettett s csak a hol ez külön meg van jelölve, hán-tott állapotban.

A megfelelő lassu és gyors szénítésekhez teljesen egyenlő minőségű anyag vétetett, s a szén súlya először azonnal kihülés után, másodsor pedig akkor eszközöltetett, midőn az már huzamosabb időn át a levegőn feküdt s vizgőzzel telítve volt. A fanemek és választékok sorrendje a lassu szénítésnél nyert tiszta eczetsav mennyisége szerint van megállapítva.

Egy métermázsza légszáradt fa adott

fanem és választék	a szénítés módja	összes lepár- lási termék kg	kátrány kg	nyers eczet		vizes eczet kg	faszén		sűrítetlen gázok
				kg	sav- tar- talma %		kg	súlyszá- porodás %	
1. Gyertyán törzsfa, egészséges	lassu	52.40	4.75	47.65	13.50	6.48	25.37	6.09	22.28
	gyors	48.52	5.55	42.97	12.18	5.23	20.47	10.03	31.01
2. Kutyabenge hán- tott törzsfa, egész- séges	lassu	52.79	7.58	45.21	13.38	6.05	26.50	5.09	20.71
	gyors	45.38	5.15	40.23	11.16	4.49	22.53	6.85	32.09
3. Mezgés éger hán- tott törzsfa, egész- séges	lassu	50.53	6.39	44.14	13.08	5.77	31.56	6.29	17.91
	gyors	47.76	7.06	40.70	10.14	4.13	21.11	9.52	31.13
4. Nyírtörzsfa, egész- séges	lassu	51.05	5.46	45.59	12.36	5.63	29.24	1.29	19.71
	gyors	42.98	3.24	39.74	11.16	4.43	21.46	7.37	35.56
5. Berkenye törzsfa, egészséges	lassu	51.54	7.43	44.11	12.60	5.56	27.84	4.62	20.62
	gyors	46.40	6.41	39.99	10.41	4.16	20.20	8.72	33.40
6. Bükk törzsfa, egész- séges	lassu	51.65	5.85	45.80	11.37	5.21	26.69	4.61	21.60
	gyors	44.35	4.90	39.45	9.78	3.86	21.90	8.45	33.75
7. Bükk ágfa, egész- séges	lassu	49.89	4.81	45.08	11.40	5.14	26.19	5.95	23.92
	gyors	43.14	2.90	40.24	10.89	4.38	21.30	8.99	35.56
8. Rezgő nyár törzs- fa, egészséges	lassu	47.44	6.90	40.54	12.57	5.10	25.47	.	27.09
	gyors	46.36	6.91	39.45	11.04	4.36	21.33	.	32.31
9. Bükk ágfa, kor- hadt	lassu	51.31	3.56	47.75	10.08	4.81	23.23	7.56	25.46
	gyors	47.32	5.99	41.33	8.88	3.67	20.98	.	31.70
10. Kocsántalan tölgy törzsfa, egészsé- ges	lassu	48.15	3.70	44.45	9.18	4.08	34.68	4.67	17.17
	gyors	45.24	3.20	42.04	8.19	3.44	27.73	6.36	27.03
11. Luczfenyő törzs- fa, egészséges	lassu	45.37	4.42	40.95	6.66	2.73	30.27	4.85	24.36
	gyors	51.75	9.77	41.98	5.70	2.39	24.18	6.98	24.07
12. Vörösfenyő törzs- fa, egészséges	lassu	51.61	9.30	42.31	6.36	2.69	26.74	8.08	21.65
	gyors	43.77	5.58	38.19	5.40	2.06	24.06	8.72	32.17
13. Luczfenyő törzs- fa, rothadt	lassu	46.92	5.93	40.99	5.61	2.30	34.30	4.82	18.78
	gyors	46.35	6.20	40.15	4.44	1.78	24.24	9.63	29.41
14. Luczfenyő ágfa, egészséges	lassá	46.34	8.13	38.21	5.82	2.22	25.55	9.33	28.11
	gyors	43.85	5.44	38.41	4.20	1.61	23.35	9.33	32.80
15. Luczfenyő kéreg	lassu	40.53	6.99	33.54	3.34	1.12	30.24	.	29.23
	gyors	37.80	5.36	32.44	2.64	0.86	31.59	.	30.61

A fennebbi táblázatból kitűnik, hogy a különböző fanemeknél a nyers eczéből, kátrányból, faszénből és gázból száraz lepárlás útján nyert mennyiség nem tér el lényegesen; igen különbözik azonban a nyers eczet savtartalma, tehát a vízmentes sav mennyisége. E tekintetben a lombfaneműek több savat adnak mint a tűlevelűek, a törzsfá többet mint a galyfa, a fa többet mint a kéreg, az egészséges fa többet mint a romlott.

Kitűnik továbbá az is, hogy a gyors lepárolás több sűrítetlen gázt szolgáltat, hanem egészben véve kevesebb és savban szegényebb folyékony lepárlási terméket, valamint kevesebb szenet; s hogy végül a gyors szenítés útján előállított szén nedvszívó-képessége sokkal nagyobb, mint a lassan szenített ugyanily terméké.

A szeged-királyhalmi erdőőri szakiskola 1885. évi tanulmányútja.

Közli: Földes János, m. kir. erdőész.

(Folytatás és vége.)

II. Tanulmányút Oraviczától Resitzáig.

A osztrák-magyar államvasut társaság Krassó szörény-megyei birtokai több mint 200.000 holdnyi kiterjedéssel bírnak, 1,080.000 frtnyi tiszta jövedelemmel. Az erdőség maga 162.000 hold. E javak kezelése két, Oraviczán és Resitzán székelő főtisztartóság alatt áll, melyek a bécsi igazgatóságnak vannak alárendelve.

Az összes erdőségek arra szolgálnak, hogy a bányák és az aninai és resitzai kohóművek és hámorok, roppant fa- és szénfogyasztását fedezzék. A faszéntermelés sokszor 4 millió hektoliterre rúg évenként, és még mindég nem elég, úgy hogy kokszsza égetetett kőszénnel pótolják a hiányt.

Az éjjel-nappal szünet nélkül zakatoló vasműtelepek a góczpont, mely az összes tagokat dologra sürgeti ernyedetlenül, s kényszeríti az erdőészetet, hogy meredek sziklaoldalakra vájt, zuhogó mélységek felett kanyargó kocsis utakon a

leghozzáférhetősebb erdőzugokig felhatoljon, csakhogy tömhesse az óriási művel működő telhetlen molochot, mely — mint a sziv — ha táphiány miatt szünetelni kénytelen, megáll, haldoklik az egész szervezet. A bányák terményei is mind ide vándorolnak.

Az egész vidék munka- és fuvarereje szolgálatára van lebilincselve.

A mi a föld alatt és felett van, az övé, még a levegőt is fojtó füstje foglalja el, csapadékát pedig medenczébe gyűjtik, sőt az Aninát környező mészkő hegyeken a legelő terek kaszálókul, az ősbükkösök pedig szálalva használatnak csak azért, hogy a források vize elég bőven bugyoghasson s ez által a roppant vízszükséglet kielégíttessék. S a ki tudja, hogy a mészhegyek — a vizet földalatti üregekbe gyűjtven — mily vízszegények szoktak lenni, könnyen elképzelheti a veszélyt, melyet a letarolás okozta vízhiány előidézne.

Az erdők 60—80 és 100 éves vágásforgásban vágatnak. A távolabb fekvő erdőségekben még nagy kiterjedésű ősbükkösök találhatók, melyek holdankénti fatömege 320 m^3 -t tesz ki. E mellett a dült- és hulladékfa, a legvékonyabb ágakig szénné égetve, szintén felhasználják.

Itt tehát, hol az őserdőkben felhalmozott készletek daczára sincs túltermelés, nem csak az erdőszemélyzet buzgalmatól függ egyedül, hanem e virágzó bányaipar létele s boldogulása is szigorúan követeli, hogy a vágások felújítására s ez által minél fatartalmasabb állabok nevelésére a legnagyobb gond fordítassék.

S valóban nem kevesebb, mint 30.000 frt azon összeg, mely évenként erdőművelésre, illetve vágásjavításokra fordítatik.

A mesterséges felújítás többnyire egyes hézagok, szénhelyek és felhagyott erdei utak beültetésére szorítkozik, mivel

az esőktől bőven járt talaj erőteljes, rajta a fatenyészet dús, s magától is hamar záródik, s e mellett a fakihozatal is megfelelő eszközök segítségével gyorsabban megy végbe, semhogy az utónövedékben nagyobb kár okoztatnék. A felújítás különben kellő mértékben alkalmazott áterdölések s vetővágások beállításával természetes uton történik.

Az épületfának való fa a bányákban használtatik fel, s a visszamaradó rész felszenittetik. A hol voltak egyes széldöntvényes helyek, vagy legeltetés s egyéb okok miatt csenevész, kiritkult kopárok, azok erdei s fekete fenyőültetéssel javíttatnak, melyek védelme alatt a bükk és gyertyán szemmel láthatólag újra éled s ismét elhatalmasodik. Feltűnő e hatás a Ferenczfalva felett lévő hegyoldalon, mely erdei fenyővel való beültetése előtt legelőül használtatott.

E két fenyőfaj a kőzet szerint változik.

Igy az erdei fenyőnek a csillámpala alkalmas, mely a ferenczfalvi és resitzai erdőgondnokságban van elterjedve, ellenben Steierlak és Oravicza mészkőzete a fekető fenyőnek kedvez különösen.

E fenyőket különben csak kísérletkép telepítették meg ezelőtt 15—20 évvel, de fájának hasznát nem veszik. Helyel-közel, mint a „Sperlshöhe“-től a Marilla fürdőbe vezető mélyedésben, a képzelhető legszebb növésű sima fenyők (*Pinus strobus*) találhatóak oly vizenyős helyeken, hol a fekete fenyő sinlik mellette.

A Sperlshöhen egy más érdekes kísérletet is láttunk. Egy 20 éves bükkös alatt növő jegenyefenyő serdény életrevalóságát kipuhatólandók, 2 holdnyi területen a bükköt két év előtt tisztára lekoppasztották, s most már a jegenyefenyő, ámbár a hirtelen világosságot megsinlette, annál jobban növekszik.

E különös jelenséget, t. i. hogy a bükkösök alatt tiszta jegenye fenyő állabok s viszont jegenye fenyő állabok alatt bükkösök támadnak, lépten-nyomon észlelni a társulat erdeiben. Meglepő a természet e játéka a „Kernyala“ őserdeiben, hol a már felkapott 15—20 éves jegenye fenyő állabok tökéletes zárlatban terülnek el bükkóriások alatt, melyekkel egy koru jegenye fenyőt itt-ott láthatni. A mélyebb részek felé mind jobban elmarad a jegenye fenyő, míg a völgyek alját egyedül a bükk foglalja el.

Ugy itt, mint mindenütt, dicséretére válik a szakközegeknek, hogy ez állab átalakulást elősegítik a jegenyefenyő előnyére. A bükköt ugyanis folyton áterdölve kiszedegetik lassankét annyira, hogy a jegenyefenyő végre teljesen felszabadul. A fiatal bükkös itt, mivel egyrészt fája kevésbé értékes méreteekkel bír, másrészt sűrű zárlatával a buján növő jegenyefenyőt elfojtással fenyegeti, erős vigályítás alá vétett. Az áterdölt fa előállítási költsége 1 frt 51 kr *m*-enként. Ebből esik :

vágásra	— frt 50 kr,
összehordásra	„ 25 „
rakásolásra	„ 06 „
fuvarozásra	„ 70 „
összesen .	1 frt 51 kr.

Az eladási ár 1 frt 80 kr. Mutatkoznék tehát 29 kr nyereség *m*-enként. Ha azonban a kezelési költséget beszámítjuk, mely 38 kr *m*-je után, 1 frt 89 kr az előállítási költség, tehát a veszteség 9 kr. De más oldalról tekintetbe véve, hogy a bükk helyébe ez által értékesebb jegenyefenyő erdő lép s a későbbi ritkításoknál erősebb, már 2 frt 60 kr-jával értékesíthető fa jó vágás alá, a művelet csak haszonnal járónak mondható.

A jegenyefenyő mellett különös gondot fordítanak még

a kőrisre, mely mélyedésekben s magaslatokon egyaránt gyönyörű szálfává nő s a legértékesebb fát adja. Helyenként, mint pl. Steierlakon a 431 m magas „Stilpa purcare“ hegyen a magfák alatt felcseperedett tiszta kőrissurjánosok alig áthatolhatók. Kultiválják a juharokat is (*Acer pseudo-platanus* és *platanoides*), melyek a kőrissel vetekednek. Ezek társaságában szintoly növést mutattnak a szil és a hárs, melyek hasonló figyelmet érdemelnének az erdősítéseknel.

Ezek előrebocsátása után a kirándulást chronologikus sorrendben az alábbiakban ismertetem :

Junius 29-én Haan erdész által kalauzolva, az Oraviczával tőszomszédos Csiklova fűrészraktárhoz történt a kirándulás. Már utközben szemet szúrt az, hogy a község közvetlen közelében lévő meredek mészhegység legelőül van kihatva a község számára, mely azt nem kiméli s kecskéivel legelteti. A terület még most be van gypesedve s cserjékkel behintve, de tartani lehet tőle, hogy néhány év mulva oly kopár lesz, hogy a vizmosások és kőomlások az alatta elvonuló patakot s vele együtt az egész falut veszélyeztetni fogják, ha csak a társulat még idejekorán meg nem előzi a bajt.

A csiklovai egy keretű fűrész viz- és gőzerőre van berendezve. A viz ugyanis csak 6 lóerejű oldalcsapó turbinát képes hajtani s ezért még egy nyolcz lóerejű gőzgép beszerzése vált szükségessé, a gőzgép azonban csak 6 lóerőig van tényleg igénybe véve. Így a fűrészmű összesen 12 lóerővel dolgozik. A fűrészben jegenye fenyő és bükkdeszka vágatik és pedig leginkább az uradalom saját szükségletére.

Tiszta fűrészárut termel a fűrész a felmetszett

fa után 50 ⁰ / ₀ -ot,
selejttest 10 ⁰ / ₀ "
mint hulladékfa és széldaszka visszamarad 20 ⁰ / ₀ "
mint fűrészpor pedig 20 ⁰ / ₀ "

A fűrészport nem használhatják fel, de jól értékesítik a hulladékfát és deszkaszegélyeket, még pedig tűzifára és kerítésekhez. Így egy-egy 4 *m* hosszú s 1 *m* széles rakás hulladékfa árverésen 75 kr, 1 frt 60 krig elkel.

A deszka m^3 -enkénti előállítási költsége 13 frt, eladási ára 18—19 frt.

A bükkfából egy csekély rész, mintegy 25—30.000 *kg* évenként, eczetgyártáshoz való forgács készítésére fordítatik, s ez igen előnyös felhasználási mód, mivel 100 *kg* forgács 4 frtért adatik el, egy m^3 fából pedig 400 *kg* kerül ki, ennél fogva egy m^3 bükkfa 16 frtjával értékesíthető, holott fel nem forgácsolt állapotban csak 8 frtjával. A fűrész mellett van egy régi szerkezetű vashámor, melyben az aczélsín gyártásból visszamaradó hulladékból, sínvégekből, a vidék kivánalmainak megfelelő különféle gazdasági szerszámok készülnek, még pedig: lapát, kapa, ásó, fejsze stb. E vasmű annyiban érdemli meg figyelmünket, hogy az intézet onnan szerezhetné be jutányos áron szerszámait, a melyek vidékünkön drágák és mégis silányak.

A csiklovai fűrész elhagyva, a legkülönbözőbb lombfák- és cserjékkel, syringa, sajmegy és török mogyoróval szépen besűrűsödött, fiatal vágások közt a 300—400 *m*-nyi magasság közt fekvő „Roll“ nevű vetővágásba jutottunk.

E bükkösöket különösen az teszi értékesé úgy itt, mint a többi erdőségekben, hogy azokban a nemesebb lombelevelűek, úgy mint kőris, juharok, szil, hárs, még ily magasságban is, megfelelő arányban s gyönyörű példányokban vannak közbeelygítve s mivel a magfák meghagyásában ezek különös előnyben részesülnek, a magkelés közt is szép számmal vannak képviselve.

Az átellenes hegy bükköséből jegenye fenyő magfák emelkednek ki, melyektől a bükkös alja egészen bevetényült, mint arról másnap meggyőződünk.

A „Roll“-tól a Zigana erdőréssz áterdült 60 éves bükösébe értünk, mely alatt sikerült jegenyefenyővetés van az őz által megrongálva. Innen a már túlnyomólag jegenye fenyővel borított Pojanna juliban levő erdei lakba igyekeztünk ebédre, s estére pedig Oraviczára hálásra. Junius 30-án Oraviczáról a fent már leirt Simson hegyi állabátalakító áterdöléseken és a Marilla melletti völgyön átmenve, a „Lup“ nevű erdőőri lakban állapotdunk meg, hol Haeni erdőmester ur fogadott s mutatta meg a csemetekertet.

Ezen másfél holdnyi kiterjedésű csemetekert csemetekészlete a következő volt :

500.000	drb	kóris,		
36.000	„	egy éves iskolázott luczfenyő,		
30.000	„	magról kelt luczfenyő,		
20.000	„	egy éves átiskolázott luczfenyő,		
2.800	„	két „ „ „		
6.900	„	három „ „ „		
1.500	„	magából kelt fekete fenyő,		
700	„	egy éves átiskolázott fekete fenyő,		
3.600	„	két „ „ „		
1.400	„	három éves „ erdei „		
200	„	„ „ „ vörös „		
100	„	négy „ „ tölgy „		

Összesen 605.200 drb csemete.

Ezenkívül volt még egy egész tábla jegenye fenyő vetés még mindég galytakaró alatt, a junius végeig tartó fagyok miatt.

Jól sikerült kísérletek tétettek még a Weltingtonia, Nordmanniána és Douglas fenyővel, legszebb példánya a faiskolának azonban a 70—80 cm magas havasi fenyő (*Pinus cembra*), melynek dús lombozata kiterjedtebb meghonosításra bátorít, annál is inkább, mivel délután a „Hohe Wurzel“

erdőrész áterdölésein keresztül Steierlak felé folytatott utunkban a fentebb már érintett Stilpa purcar hegy tetején talált néhány havasi fenyő jól megfogant.

Julius 1-jén Steierlakon töltött éj után az aninai vasművek érintésével a „Remunovecz“ vágás 1 holdas csemetekertjéhez indultunk. Van itt kőris és jegenye fenyő vetés, az utóbbi takaró nélkül is jól áll, az 1 *m* széles ágyakban hosszában 7 sor van elvetve, s a csemetekertből 4 éves korában lesz kiültetve. Az ágyak köze a csemetekert szivós agyag talaján 25 *cm*-re van lemélyítve. A kőris idei hajtása azonban nem a legszebb, alig éri el homoki vetéseinket. A főutak szélessége 40 *cm*. Van itt 1 és 2 éves Acer pseudoplatanus és erdei s fekete fenyő csemete is. A csemetekerttől nem messze van a „Klavana“ nevű 1883. évi vágás.

Ennek kezelése, mely egyszersmind a többi vágások kezelését is feltünteti, Richter főerdész ur szives közlése szerint, a következő: A tűzifa kétféle választékban termeltek. Az I-ső osztályu tiszta hasáb 1 *m* mély és 1·20 *m* magas rakatokban. Ez eladásra van szánva. Egy ürméterben 35—40 hasáb van. Tömörtartalom 0·82 *m*³. A II-od oszt. hasáb és dorongfa keveréke, szenítésre szolgál s 1·30 *m* hosszú hasábokból 1·30 *m* magasra rakatik. Tömörtartalom 0·74 *m*³. A visszamaradó galy- és hulladékfát szintén szénné égetik, még a legkisebb galyakat is, legalább így Ferenczfalván s Krassován,

A szenítés úgy itt, mint a többi helyen mindenütt a vágásban történik.

A távolság Anináig 7 *km*, fuvarbér 1 frt, tehát *km*-enként 14·3 kr.

Favágásbér *m*-enként 35—40 kr, összehordás *m*-enként 10—20 kr, még pedig az I. osztályu fánál kevesebb s a szénfánál több. A szenítés *hl*-enként 5, 5¹/₄ és 5¹/₂ kr. Egy

m^3 fa 5·46—5·8 *hl* szenet ad. A szén fuvarbére *hl*-enként 7 kr, a fuvaros felrakhat egyszerre 30 *hl*-t s naponta kétszer, sőt két nap alatt átlag háromszor is fordulhat. E szerint 3 frt 15 krt szerezhet naponként.

Szenitőhely elkészítése közepszerű viszonyok között egyszerű leásás és feltöltéssel, kerül 50 krtól 5 frtig, alku szerint.

Dorongut készítés 14—20 kr folyó *m*-enként; erre a célra egyrészt takarékosági, másrészt erdőápolási szempontból a túloldali hegy fenyőültetései közt gyomként szereplő silányabb fát szedik ki, a milyen a kecskefűz, nyár és nyír.

Egy szénbogsába 25—60 *m*-t raknak a mely aztán 8—10 napig ég, még pedig nyáron tovább mint télen.

A szénnek 5, 8, 10⁰/₀-ka kallódik el szállítás-, le- és felrakás közben.

Ha a munkabéreket összehasonlítjuk a bánáti, pl. a lippai kincstáriakkal, hol a fuvaros 1 frt napszámot, a favágó pedig *m*-enként 20—30 krt szerez, a társulati munkások helyzete igen jónak mondható.

A mint a következőkből látni fogjuk, más tekintetben is gondoskodva van a munkásokról. Az összes munkaerőt állandó munkások szolgáltatják, kiket a társulat tart fenn. A munkabérek úgy állapítatnak meg, hogy a fuvaros napi keresménye legalább 3 frt, a kézi napszámosé 0·70—1 frt legyen, hogy így télen is, mikor munkaszünet van, megélhessen. Megkönnyíti a munkás sorsát s jövőjét biztosítja a társulat még az által, hogy ingyen gyógykezeltetni s betegsége tartamára fél napszámot engedélyez, hogy továbbá a munkás nyugbért kap a társládából; a társládába a munkás keresetének 6⁰/₀-át fizeti s ha nincs keresete, havonként 50 krt.

A munkások szakaszokra vannak osztva olykép, hogy pl. egy szakasz csupán a szénhelyeket, másik az utakat készíti. Külön szakasz foglalkozik a tüzi- és szénfa előállításal; ennek

a szentitőhelyhez hordását megint más szakasz végzi. Az idehordott fát átveszi a szénégetők szakasza. E munka megosztásnak nagy előnyei vannak, különösen az ut- és csusztató építésnél, hol a munkások minden viszonyokhoz alkalmazkodni tudó ügyességet fejtenek ki.

A szénapadékokat akként állapítják meg, hogy szigoru felügyelet alatt égetik a próbaszenet s azt kocsira rakáskor pontosan megméri, azután ellenőrzés mellett a rakodóba szállítják s ott újból megméri.

Az ekként megállapított szénmennyiséget tartozik a szénégető a szentítés végett átvett fából kihozni, ha kevesebbet hoz ki, azt megtéríti, a többletért ellenben a szénérték felét kapja jutalomképen. Meg van engedve az is, hogy a szénégető a neki átadott famennyiségen kívül, az erdőn található száraz hulladékfát is berakhassa a bogsába, s az ebből eredő széntöbbletért szintén megkapja a többlet szén értéke felének megfelelő jutalomidját. Ezáltal az éretett el, hogy az erdőnek lehetőleg minden fadarabja felhasználtatik.

Ez érdekes magyarázatok feljegyzése után, a 10 éves „Jónas Csertics“ vágás vörös- és lúczfenyő ültetéseit szemléltük meg. Ez utóbbi különösen buján nő, úgy, hogy hajtásait sok helyütt letöri a szél. Károsítója a *Tortrix histrionana*, melynek hernyója diónagyságu kinövéseket idéz elő rajta.

E déli fekvésű lejtőn tölgyültetéssel is tettek kísérletet. Ugy e kísérlet mint az Oravicza és Resitzta melléki bükkösök közt szórványosan maguktól előjövő tölgyek azt bizonyítják, hogy azok kultiválását sokkal nagyobb, a jegenyefenyővel egyenlő, mértékben kellene felkarolni, Krassó-szörénymegye bükköseiben itt-ott előjövő egyes tölgyóriások külömben is arra engednek következtetni, hogy itt hajdan nagyobb tölgyállabok lehettek, de a bükk által kiszorítottak.

A hernyalai erdőőri lakban megebédelvén egy d. u. 2 órától 10-ig tartó hosszú utra indultunk, gyalog, szakadó esőben, sokszor ösvény nélkül, a Karas folyó kanyarulatait háromszor átgázolva, majd nem folyton őserdő közt. S mindnyájan bőrig ázva, a „navez mare“-i erdei lakot 8 órakor elértük. A lakás épülő félben van s üres, itt tehát meg nem hálhattunk. A Kessler erdész társaságában még megtett további 2 órai utközben látottak azonban, — mely alatt ruhánk is megszáradt rajtunk, — kárpótoltak a fáradalmakért.

Utközben először a navez marai csemetekert kötötte le figyelmünket czélszerű berendezésével. Ebben u. i. a csemetekert talaja a magas fekvés daczára is vizenyős, a táblák terraszszerűleg vannak készítve s sziklaágyuk hordott földdel feltöltve. A táblákat lecsapoló árkok környezik, melyek alul nagyobb, felül kisebb kövekkel vannak kitöltve. E csatornák, megfelelő eséssel vizgyűjtőbe nyílnak, honnan a fölösleges víz elfolyik, a megmaradó pedig öntözésre használtatik.

A csemeteágyak mellett a csapdák egész sorai vannak felállítva, melyek mindegyike néha harmincz egeret is fog éjelenként. A csapdák felállítását felfogadott napszámos fiu végzi.

A csemetekertben vannak szép kóris, tölgy, juhar és jegenyefenyő csemeték. Az erdőből ide átültetett bükkön a fagy nyomai láthatók, míg a többit a fagy megkimélte. Gyenge növést mutatnak a lúzcsemeték.

Innen dorongutakon a „Capupanikova“ ősbükköseiben levő 240 holdas vetővágásba mentünk. A helyenként keresztés párnafákkal, sőt bakokkal felemelt fődorongut a kitérhetés végett 3 m. széles s 30 krba kerül folyó méterenként, a mellékutak 14—20 krba.

A szénhelyek a mindenütt fakadó víz miatt valamennyien hidlásokon vannak, ezért drágábbak, mint a Steierlaciak, m. p. egy-egy 8 frt 50—14 frtba kerül. Itt a szén kihoza-

tala is nagyobb : 5·8—6 hctl., a mi az egyenes magas, sokszor 300 éves, hengeres törzseknek tulajdonítandó. A holdankénti fatömeg 320 m^3 .

A vágásból a vízvásztóra felkapaszkodva, elhagytuk a Karas völgyét, s beesteledés után egy korom sötét erdő keskeny szikla ösvényén, nyaktörő meredélyen ereszkedtünk le a Berzova folyón épült kornyabuni vízfogóhoz, honnét kocsi-kon fél óra alatt Ferenczfalvára hajtottunk, 10 órakor este érve el e nyugvó helyünket. A vízfogót más nap délelőtt Julius 2-án néztük meg közelebről. Ez kőből s fából álló egyszerű gát, zsilipes tápcsatornával, csapókapu nélkül vízlevezető csatornával bir. A vízfogóig vezet a bükkpadlók-ból összerótt erős szerkezetű usztató csatorna, mely a gátudvart megkerülve, a vízfogó mögött hányja le a tüzifát, hogy onnan a tápcsatornán kieresztett vízzel tovább usztattassék. Az usztató csatorna fenebb kétfelé ágazik s két ágat bocsát a kornyabuni vágásba, a hol végelágazásait a meredek részen már száraz csusztatók képezik. A vizet a vágásban a földbe ásott s a fakadó vizet magukba gyűjtő egyszerű árkok vezetik az usztató vályuba.

A vágásnak 1·75 holdas faiskolájában egy millióra menő csemetekészlet van bükk, juhár, jegenye és lúczvetésből.

A Kornyabuntól Ferenczfalváig vezető ut mellett sűrű jegenye fenyő és bükkből álló elegyes állabok vannak, s az általános részben már leirt erdei fenyő kulturák. A kavicsolt ut, mely hosszú vonalban Resiczától huzodik a Kornyabunig, tovább fog építtetni a határ gerinczig, hogy ott a dalbsetzi kincstári erdőgondnokság vállalkozója Bibel által a Ponyaskában tovább folytatva, a világforgalmi utakkal kapcsolatba hozassék.

Általában Ferenczfalvának jó állapotban tartott kavicsolt utai, melyek építése főkép a sok éven át itt működött resitzai

erdésznek, Demmel-nek érdeme, nem csak az erdőtermények kiszállítására birnak fontossággal, hanem a mennyiben e járhatlan vidéket hozzáférhetővé teszik s minden akadály áthidalásával a közlekedésnek megnyitják, hadműtani szempontból is figyelmet érdemelnek.

Még ugyanaz nap délután, a Berzova mentén szikla oldalba vajt kőuton a groposzi erdei lakig mentünk kocsin, a tegnapi uttól elcsigázott növendékeket is kocsikra ültetve.

Groposzon is van egy holdnyi csemetekert. Az elvetett mag itt az egerek pusztításai ellen elvetés előtt miniumba és petroleumba lett áztatva. Van itt erőtéljes kőris, tölgy, juhar, bükk és jegenyefenyő vetés, utóbbi a fagy ellen be van takarva. A jegenyefenyőt tavaszkor vetve, még ugyanazon év augusztus havában átiskolázzák, hogy gyökere a tél beáltáig jól kifejlődjék s ez által a kifagyásnak ellenálljon. A csemetekert mellett visz el s az erdei laknál a Berzovába torkollik egy szilárd szerkezetű, 4 kilométer hosszú usztató csatorna, a mely folyó méterenként 4 krba került; e csatornán a tűzifának méterjét 5 krért csusztatják le.

Julius 3-án reggel a groposzi erdei laktól Resitza felé indultunk. Itt is mint tegnapi utunk mellett, a Berzova völgy mélyebb helyein a mezgés éger (*Alnus glutinosa*) szoritja ki a bükköt, s néhol a nyirkosabb éjszaki lejtő $\frac{1}{3}$ -áig felmegy, és sűrűn ujul fel a lehullott magból mindenütt; a sziklák földdel kitöltött hasadékaiban is a tőzsek szép vaskosak. Mily olcsón lehetne a kincstár hasonló fekvésű helyeiről éger csemetét küldeni az intézetnek, megkimélve azt költségtől fáradságtól, mely mind kárba vesz, minthogy égervetésünk a leggondosabb kezelés mellett sem sikerült homokunkon, holott a küldött kész csemeték mi kívánni valót sem hagynak hátra.

Utközben Resitza előtt megnéztük még a felfogó bakgeregelyét, mely a Berzova patakon a Ferenczfalvától idáig

vizbe dobott azon famennyiséget felfogja, a mely a vágásban nem lett szénné égetve. A gereb mellett levő raktárban felhalmozott anyag télen át szenittetik fel, mikor a vágásban nem szenitenek. Itt havonként 60—80, sőt 100.000 hectoliter szenet is égetnek.

Mielőtt a külön vasuti vonatra felültünk volna, megnéztük még a raktár mellett levő erdőmesteri kert fakülönlegességeit. Ezek közt legkivalóbb a 4 m-nyi magas *Wellingtonea gigantea*, földig lombos, gyönyörű kupalakkal.

Van még egy kísérlettétel végett Amerikából hozott *Pinus*-faj a *Pinus rigida*, mely könnyen megkülönböztethető az által, hogy három tű egyesül egy hüvelyben. Különösen jól beválik nedves helyen s homokra való, minélfogva nálunk is kísérlet volna vele teendő.

Ez után a társulat szivességéből rendelkezésünkre bocsátott külön vonaton berobogtunk Resitzára, hogy megnézzük végre azon nagyszerű vasgyártelepet, mely az eddig látott roppant erdőség fatermését jóformán mind felemesztí. A vasművek megtekintése után július 4-én 11-órákor utnak indulunk haza felé, hová, Horgoson másnap reggel kiszálva, július 5-én érkeztünk meg.

Azon utógondolattal hagytuk el az erdősegeket, hogy azok a világtól elzárkozottan eredeti vadságukban mai napig is kiaknázatlanul hevernének, ha az osztrák-magyar államvasuttársulat azokat lankadatlan munkára serkentő, örökké dolgozó vasműveivel kezébe nem vette volna.

A f a p i a c z r ó l .

B u d a p e s t , 1885. október 31-én.

(B.) A faüzlet helyzete legjobban így jelezhető : „általános rossz viszonyok“. A hanyatló gabonárákból kifejtett közgazdasági válság, mely egész Európában és minden téren fokozódóan lép fel, teljes súlylyal nehezedik az erdőkre is, és pedig nem csak nálunk, de a külföldön is. Mindenki vár és remél, az eladó a jövő tavaszban bizik, a kereskedő pedig óvatos, mert nem lehet eléggé világosan látni, hogy az üzleti viszonyok fejlődése mely irányt fog a jövő tavaszra kapni. Most a tűzifa ideje állott be, s mert a fűtés a legközelebbi életszükségletek egyike, ennél fogva remélhető, hogy legalább ennek lesz középes kelendősege.

A jelentékenyebb, és a rosszabb viszonyok által már többször kipróbált, fakereskedők egyébiránt még nem csüggednek, sőt vásárlásokra is hajlandók, noha igen természetes, a tényleges állapottal számítva, mérsékeltebb árakat ígérnek, sőt a fenyőfaanyagokat illetőleg, már számolniok kell azon helyzettel is, melyet a munkács-stryi vasut kiépítése teremt azzal, hogy a galicziai erdők fenyőfa anyagának Magyarországra való tömegesebb behozatalára igen kedvező új utat nyit. A tölgyfa anyagokra figyelmet érdemlő változás még nem tapasztalható.

Egyes piacokról ez alkalommal ártételeket nem közlünk.

A budapesti országos kiállítás jury-tanácsának határozatai alapján kitüntetett, valamint a versenyen kívül álló kiállítók és a kitüntetett közreműködők jegyzéke.

Erdészeti, erdészeti szakoktatás és vadászat.

1. Díszoklevél.

Haasz Adolf, Liptó-Ujvár. Kivitelképesség-, nagyban termelés- és gyakorlati irányért.

Körmöczbánya sz. kir. főbánya város. Kitünő tenyésztés- és közhasznu munkásságért.

Nemeskéri Kiss Miklós, Végheles. Nagyban termelés-, verseny- és kivitelképességért.

Osztrák-magyar államvasut-társaság, Budapest. Czélszerű javítás- és gyakorlati irányért.

Herczeg Pálffy Miklós váraljai uradalma, Malaczka. Gyakorlati irány-, nagyban termelés- és kivitelképességért.

Podhrágyi b. Popper Lipót, Podhrágy. Nagyban termelés-, verseny- és kivitelképességért.

Rudolf Főherceg trónörökös, Bécs. Kitünő- és tanulságos gyűjteményért és a vadászat nemes és okszerű gyakorlása körül kifejtett buzdító példaadásért.

Vuk M. és fiai, Budapest. Nagyban termelés-, kivitel- és versenyképességért.

Bródi vagyonszűzesség, Vinkovcze. Kitünő tenyésztés- és nagyban termelésért.

Ghyczy Fanny, Csubar. Gyakorlati irány- és kitünő munkáért.

Báró Prandau Hilleprandt Gusztáv, Valpó. Gyakorlati irány- és kitünő termelésért.

2. Kiállítási nagy érem.

Gróf Almássy Dénes, Kétegyháza. Szép gyűjteményért.

Id. gróf Almássy Kálmán, Gyulavári. Gyakorlati irányért.

Gróf Andrássy Gyula hesdái uradalma. Haladás- és gyakorlati irányért.

Gróf Andrássy Manó, Budapest. Szép példány agancsért.

Árva közbirtokossági uradalom, Árva-Váralján. Kitünő tenyésztésért.

Bakos János, lakatos, Modor. Czélszerű javításért.

Boroskay János, Zólyom. Kitünő munkáért.

Budapest sz. kir. főváros. Közhasznu munkásságért.

Brassó városi erd. hivatal. Kitünő tenyésztésért.

Gróf Breuner Ágost, Zeliz. Új tenyésztési ág meghonosításáért.
Debreczen sz. kir. város. Közhasznu munkásság- és gyakorlati irányért.

Dubovszki Gyula, Budapest. Jó munkáért.

Eszterházy Ferencz, Pál és Jenő grófok, Pápa. Kitünő tenyész-
Engel Adolf és fiai, Pécs. Nagyban termelés-, verseny- és kivitelképességért.

Gróf Eszterházy Miklós, Tata. Gyakorlati irányért.

Gróf Festetich Tasziló Keszthely. Kitünő tenyésztésért.

Filip János, Korond. Jó izlés- és szép munkáért.

Gróf Forgách Károly, Ghymes. Új tenyésztés meghonosításáért.

Gödöllői udvari vadászati hivatal. Kitünő tenyésztésért.

Huzella M., Budapest. Szép gyűjteményért.

Iszkronyi fűrészvállalat, Iszkrony. Gyakorlati irány- és cél-szerű berendezésért.

Jony Ottó, Leibicz. Versenyképességért.

Gróf Keglevich István, K.-Tapolcsány. Szakszerű gyűjteményért.

Klubosovszky János, Zsitva-Ujfalu. Szép példány vidra bőrért.

Lőcse sz. kir. város. Kitünő tenyésztés- és gyakorlati irányért.

Metternich Sándor hercegné hajna-biaai uradalma, Esztergom-Bajna. Kitünő tenyésztésért.

Milch Izrael és Dávid és Kohn Jakab, fakeskedők, Budapest. Nagyban termelés-, kivitel- és versenyképességért.

Moldrik Adolf, Szt.-Endre. Nagyban termelés- és versenyképességért.

Gróf Nádasdy Ferencz, Budapest. A vadászat okszerű gyarapodásának terjesztéseért és kitünő tenyésztésért.

Neuschloss Károly és fia, Budapest. Nagyban termelés-, kivitel- és versenyképességért.

Nyitrai püspöki uradalom. Gyakorlati irányért.

Pisó Kornél, faraktártiszt, N.-Bocskó (Máramarosmegye). Szakszerű gyűjteményért.

Pölcz Albert, Kolozsvár. Kitünő termelés-, kivitel- és versenyképességért.

Primási gazdasági központi hivatal, Esztergom. Gyakorlati irány- és haladásért.

Ráczkevei m. kir. uralkodó családi uradalom főtisztsege. Gyakorlati irányért.

Báró Révay Simon, Budapest. Szép példány agancsért.

Rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaság. Czélszerű berendezés és gyakorlati irányért.

Schmidt Jakab és társa, Budapest. Kitünő munka-, verseny- és kivitelképességért.

Gr. Schönborn-Buchheim Ervin, Munkács. Gyakorlati irány- és kitünő tenyésztésért.

Schwob C. F., Budapest. Szép munka- és új iparág meghonosításáért.

Szabadka sz. kir. város. Kitűnő tenyésztésért.

Gróf Széchenyi Béla, Budapest. A vadászat okszerű gyakorlásának előmozdítása- és kitűnő gyűjteményért.

Gróf Széchenyi Pál, Budapest. A vadászat okszerű gyakorlásának terjesztése- és kitűnő tenyésztésért.

Szeleczky Gyula, Budapest. Szép példány szarvasagancsért.

Szontagh Miklós, Új-Tátrafüred. Szép példány hiúzbőrért.

Sztokosza Géza, Csornoholova (Ungmegye). Szakszerű gyűjteményért.

Vadászfy Jenő, Budapest, Szakszerű gyűjteményért.

Gr. Wenckheim Rudolf, Doboz. (Békésm.) Szép agancs-példányokért.

Herczeg Windischgrätz Hugó, Gonovitz. Szép agancs-példányokért.

Gr. Zay Albert, Zay-Ugrócz. Nagyban termelés- és kivitelképességért.

Horvát-szlavonországi kiállítók.

Péterváradí vagyonszövetség, Mitrovicza. Nagyban termelésért.

The Oak Extract Comp., tanninyár, Zsupanje, Versenyképesség-, új iparág meghonosítása-, hulladékok és melléktermékek czél-szerű feldolgozásáért.

Weisz Sándor, Zágráb. Nagyban termelés-, kivitel- és versenyképességért.

3. Versenyen kívül álló kiállítók.

Allamvasutak (m. kir.) Versenyen kívül.

Apatini m. kir. erdőhivatal. Versenyen kívül.

Baiersdorf és Biach Budapest. Versenyen kívül, jury-tag.

Bedő Albert, orsz. főerdőmester, Budapest. Versenyen kívül, jury-tag.

Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság gyűjteményes kiállítása. Versenyen kívül.

Bustyaháza m. kir. erd. hivatal. Versenyen kívül.

Földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium erdészeti főosztálya. Versenyen kívül.

Gödöllői m. kir. erdőhivatal. Versenyen kívül.

Gelsei Guttman Izidor. Nagy-Kanizsa. Versenyen kívül, jury-tag.

Kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság gyűjteményes kiállítása. Versenyen kívül.

Közalapítványi uradalmak. Versenyen kívül.

Lippai m. kir. főerdőhivatal. Versenyen kívül.

Liptó-újvári m. kir. főerdőhivatal. Versenyen kívül.

- Lugosi m. kir. erdőigazgatóság.* Versenyen kívül.
Máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság. Versenyen kívül.
Nagybányai m. kir. főerdőhivatal. Versenyen kívül.
Nagy Gyula, kir. erdőfelügyelő, Brassó. Versenyen kívül, jury-tag.
Neuschloss Ödön és Marczel, Budapest. Versenyen kívül, jury-tag.
Orsovai m. kir. erdőhivatal. Versenyen kívül.
Országos erdészeti egyesület, Budapest. Versenyen kívül.
Selmeczbányai m. kir. erdőakadémia. Versenyen kívül.
Soóvári m. kir. erdőhivatal. Versenyen kívül.
Szász-Coburg Gothai hercegi uradalom. Versenyről lemondott.
Szászsebesi m. kir. erdőhivatal. Versenyen kívül.
Szeged-királyhalmi m. kir. erdőőri szakiskola. Versenyen kívül.
Szőnyi István, erdőmester, Phönixhuta. Versenyen kívül, jury-tag.
Thonet testvérek, Nagy-Ugrócz. Versenyen kívül, jury-tag.
Gr. Tisza Lajos erdészete, Nagy-Kovácsi. Versenyen kívül, jury-tag.
Ungvári m. kir. főerdőhivatal. Versenyen kívül.
*Zágrábi kir. erdőigazgatóság, vinkovczei kir. erdőhivatal és otto-
 csácsi kir. erdőhivatal.* Versenyen kívül.
Gr. Zichy Jenő, Budapest. Versenyen kívül, jury-elnök.
Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal. Versenyen kívül.
M. kir. ménés-intézetek. Versenyen kívül.
Albrecht főherceg uradalmi. Versenyről lemondott.
Kassai m. kir. gazdasági tanintézet. Versenyen kívül.
Kőrösi kir. gazdasági és erdészeti tanintézet, Kőrös. Ver-
 senyen kívül.

4. Közreműködői érem.

- Sugár Károly, Apatin.* Kitünő tenyésztésért. (Apatini m. kir. erdőhivatal.)
Baiersdorf Henrik, Szászsebes. Kitünő munkáért. (Baiersdorf és Biach.)
Tauber Manó, Temesvár. Kitünő munkáért. (Baiersdorf és Biach.)
Scholcz Rezső, osztálytanácsos. Sokoldalú és sikeres intézkedésekért. (Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság.)
Papp János. Sikeres fáradozásért. (Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság.)
Schmuczer József. Sikeres fáradozásért. (Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság.)
Zarboch Ede. Sikeres fáradozásért. (Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság.)
Hausner József. Sikeres fáradozásért. (Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság.)
Kluttentretter Károly. Sikeres fáradozásért. (Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság.)

Dlhos István, Sikeres fáradozásért. (Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság.)

Jaminer Ede, Tapintatos vezetésért. (Brassói erdőhivatal.)

Nemcic N., erdőmester. Czelirányos vezetésért. (Broódi vagyonsközség.)

Kellner Valér, erdőmester. Sokoldalu és jeles intézkedésért. (Bustyaházi m. kir. erdőhivatal.)

Lánczy Gyula, főerdész. Sokoldalu és jeles intézkedésért. (Bustyaházi m. kir. erdőhivatal.)

Pfalz Károly, erdőmérnök. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásaiért. (Bustyaházi m. kir. erdőhivatal.)

Emericz Győző, m. kir. erdész. Sikeres eljárásáért. (Bustyaházi m. kir. erdőhivatal.)

Baumann Antal, m. kir. gépmester. Jeles kivitelért. (Bustyaházi m. kir. erdőhivatal.)

Zareczky Tivadar, erdőmester. Gyakorlati irányért. (Coburg Fülöp herceg erdőigazgatósága.)

Török Gábor, városi erdőmester. Kitünő munkáért. (Debreczen sz. kir. város.)

Hirschler Henrik, mérnök. Jeles kivitelért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Belházy Emil, főerdőtan. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Garlathy Kálmán, fő-erdőrendező. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Horváth Sándor, erdőfelügyelő. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Tomcsányi Gusztáv, erdőmérnök. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Kovács Géza, főerdész. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Lesenyi Ferencz, erdész. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Földi János, főerdész. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. ministerium erdészeti főosztálya.)

Lavótha Albert, alerdőfelügyelő. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Kondor Vilmos, erdész. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Höllös Ferencz, erdészjelölt. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Kiss Ferencz, erdészjelölt. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Csiby Lőrincz, m. kir. erdőrendező. Uj találmányért. (Földm., ipar- és keresk. minist. erdészeti főosztálya.)

Franecz Tivadar, gépész. Kitünő munkásságért. (Ghyczy Fanny csubári uradalma.)

Kallina Károly, m. kir. erdőmester. Az okszerű erdőtenyésztés és a vadászati érdekek előmozdítása körül kifejtett hasznos tevékenységért. (Gödöllői m. kir. erdőhivatal.)

Pirkner Ernő, kezelő főerdész. Kitünő tenyésztésért. Gödöllői m. kir. erdőhivatal.)

Schauschek József, főerdőr. Kitünő tenyésztésért. (Gödöllői m. kir. erdőhivatal.)

Pettera Hubert, udvari vadász-mester. A vadászat érdekeinek előmozdítása körül kifejtett hasznos tevékenységeért. (Gödöllői udvari vadászati hivatal.)

Girsik János, erdőigazgató. Jó izlés- és szép munkáért. (Kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság.)

Pausinger József. Sikeres fáradozásért. Kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság.)

Wagner Gusztáv. Sikeres fáradozásért. Kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság.)

Misselbacher Nándor. Sikeres fáradozásért. (Kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság.)

Schobel Károly. Sikeres fáradozásért. (Kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság.)

Klipunovszky Károly, oszt.-tanácsos. A minta kitünő kiviteléért. (Nagybányai magy. kir. főerdőhivatal.)

Simon Gyula. Jeles kivitelért. (Nagy Gyula.)

Balás Pál, erdőmester. Sikeres és kitünő tenyésztésért. (Az orsovai m. kir. erdőhivatal.)

Mátyus József, kir. főerdész. Sikeres és kitünő tenyésztésért. (Orsovai m. kir. erdőhivatal.)

Wanke Sándor, erdőmester. Jó tenyésztésért. (A primási gazd. közp. hivatal.)

Róth Ignác, igazgató. Gyakorlati irányért. (Ráczevei uralkodó családi uradalom.)

Praxa Béla, erdőmester. Gyakorlati irányért. (Ráczevei uralkodó családi uradalom.)

Hodik, Bécs. A kiállított állatok kitünően sikerült kitöméséért. (Rudolf főherczeg trónörökös ő fensége kiállítás.)

Hönig Alajos, erdőfelügyelő. Sikeres fáradozásért. (Gr. Schönborn-Buchheim Ervin uradalma.)

Fekete Lajos, tanár. Kitünő munkásság-, jó izlés- és jeles kivitelért. (Selmeczi erdő-akadémia.)

Chrismár Ottó, tanár. Kitünő munkásság-, jó izlés- és jeles kivitelért. (Selmeczi erdő-akadémia.)

Szécsi Zsigmond, tanár. Kitünő munkásság-, jó izlés- és jeles kivitelért. (Selmeczi erdő-akadémia.)

Rejtő Adolf, tanársegéd. Kitünő munkásság-, jó izlés- és jeles kivitelért. (Selmeczi erdő-akadémia.)

Pöschl Ede, tanár. Kitünő munkásság-, jó izlés- és jeles kivitelért. (Selmeczi erdő-akadémia.)

Kalmár Tivadar, erdőmester. Sokoldalu és sikeres intézkedéseiért (Soóvári m. kir. erdőhivatal.)

Jóász Alajos, főerdész. Sikeres fáradozásaiért. (Soóvári m. kir. erdőhivatal.)

Vadas Jenő, erdész. Sikeres fáradozásaiért. (Soóvári m. kir. erdőhivatal.)

Abrudbányai Béla. Jeles és tanulságos munkásságért. (Szászsebesi m. kir. erdőhivatal.)

Binder Vilmos, főerdész. Sikeres fáradozásért. (Szászsebesi m. kir. erdőhivatal.)

Terbocs Bertalan, főerdész. Sikeres fáradozásért. (Szászsebesi m. kir. erdőhivatal.)

Pécs Dezső, erdész. Sikeres fáradozásért. (Szászsebesi m. kir. erdőhivatal.)

Moga József, erdőőr. Sikeres fáradozásért. (Szászsebesi m. kir. erdőhivatal.)

Lupu Dániel, erdőőr. Sikeres fáradozásért. (Szászsebesi m. kir. erdőhivatal.)

Hománn Bálint. Jeles tenyésztésért. (Gróf Tisza Lajos.)

Cornidesz György, főerdész. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásaiért. (Ungvári m. kir. főerdőhivatal.)

Rochlitz Nándor, főerdész. Jeles tenyésztésért. (Ungvári m. kir. főerdőhivatal.)

Jánosi Dénes, faraktártiszt. Sikeres fáradozásért. (Ungvári m. kir. főerdőhivatal.)

Lahner Lajos, famester. A minta természethű- és kitünő kivitelért. (Ungvári m. kir. főerdőhivatal.)

Durst Emil, erdőigazgató. Sokoldalu és sikeres intézkedéseiért. (Zágrábi kir. erdőigazgatóság.)

Pfister József, urbéri mérnök. Kitünő mintázásért. (Zágrábi kir. erdőigazgatóság.)

Malboau, n.-karsti felügyelő. Kitünő tenyésztésért. (Zágrábi kir. erdőigazgatóság.)

Déván Róbert, erdőmester. Sikeres fáradozásért. (Zágrábi kir. erdőigazgatóság.)

Magyarevics János, erdőmester. Sikeres fáradozásért. (Zágrábi kir. erdőigazgatóság.)

Zuzula Rudolf. Különleges érdekes gyűjteményért. (Zágrábi kir. erdőigazgatóság.)

Tomsányi Gyula, erdőmester. Sokoldalu és sikeres intézkedéseiért. (Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal.)

Czobor Adolf, főerdész. Sikeres fáradozásért és kitünő munkáért. (Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal.)

Gáspár Béla, erdész. Sikeres fáradozásért és kitünő munkáért. (Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal.)

Kovács Béla, erdőgyakornok. Sikeres fáradozásért és kitünő munkáért. (Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal.)

Ruzicska József, városi erdőmester. Czélszerű vezetésért. (Körmöcz sz. kir. főbányaváros.)

Vadászfy Jenő. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Köz-alapítványi uradalom.)

Akantisz Rezső. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Köz-alapítványi uradalom.)

Hanzély István. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Köz-alapítványi uradalom.)

Prokop Géza. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Köz-alapítványi uradalom.)

Csupor István. Huzamosb idejű és sikeres fáradozásáért. (Köz-alapítványi uradalom.)

Székelly Mihály, főerdőmester. Sokoldalu és sikeres intézkedéseirért. (Lippai m. kir. főerdőhivatal.)

Kossányi Róbert, főerdőmester. Sokoldalu és sikeres intézkedéseirért. (Liptóújvári főerdőhivatal.)

Parti Evald. Sokoldalu és sikeres intézkedéseirért. (Liptóújvári főerdőhivatal.)

Andriányi Antal, főerdész. Sikeres fáradozásért. (Liptóújvári főerdőhivatal.)

Magerle Ede, főerdész. Sikeres fáradozásért. (Liptóújvári főerdőhivatal.)

Bikkal Nándor, erdőigazgató. Sokoldalu és sikeres intézkedésekért. (Máramaros-szigeti erdőigazgatóság.)

Belházy Jenő, erdőtitkár. Sokoldalu és sikeres intézkedésekért. (Máramaros-szigeti erdőigazgatóság.)

Halász Antal, erdőmester. Sokoldalu és sikeres intézkedésekért. (Máramaros-szigeti erdőigazgatóság.)

Steinhausz József, főerdész. Sikeres fáradozásért. (Máramaros-szigeti erdőigazgatóság.)

Groedl testvérek. Kitünő munkáért. (Máramaros-szigeti erdőigazgatóság.)

Rieb József, Kisbér. Sikeres fáradozásért. (Ménésintézeti uradalmak.)

Prokics Miksa, főerdész. Sikeres közreműködésért. (Péteváradi vagonközség.)

Drazsics József, erdőkezelő. Sikeres közreműködésért. (Brodi vagonközség.)

F e l h i v á s.

Az Országos Erdészeti Egyesület „Erdészeti Növénytan“-i pályázatára „Jobb későn mint soha“ jelige alatt beérkezett pályamunka szerzője felkérjük, hogy a folyó évi közgyűlés fennebb közölt jegyzőkönyvi határozatához képest az „Erdészeti Lapok“ ezen számának megjelenésétől számított 4 hét alatt jeligéje aláírásával nyilatkozni sziveskedjék :

1. hajlandó-e művét a bíráló bizottságnak ezen füzet 983. és 985. lapján olvasható bíráló jelentése és utasításai értelmében átdolgozni?

2. ha az átdolgozásra vállalkozik, mily határidőt kíván e célra kitűzni.

A nyilatkozat az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához intézendő.

P á l y á z a t.

Az Országos Erdészeti Egyesület pályázatot hirdet az „Erdészeti Felmérés“ kézikönyvére, mely a tudomány ezen ágába tartozó anyagot az erdészeti szakoktatás és a gyakorlati erdőgazdaság szükségleteinek megfelelő módon tárgyalja.

A pályamunkák az egyesületi alapszabályok 70—78-ik §-aiban foglalt határozatoknak vettetnek alá, s a nyertes mű jutalma a Deák Ferencz alapítvány kamataiból 100 darab arany 550 frt értékben.

Az idegen kézzel írott, jeligével és az író nevét rejtő jeligés levéllel ellátott pályamunkák, „pályamű“ felirattal ellátott borítékba zárva, legkésőbb 1877. évi márcziushó 31-éig az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál nyújtandók be.

Az Országos Erdészeti Egyesület nevében az 1885. évi szeptember 27-én tartott közgyűlés határozata alapján kiadja
az egyesület titkári hivatala.

Különfélék.

Felhívás az erdőbirtokosokhoz. A nagyméltóságú földmivelési ministerium f. évi októberhó 18-án a következő nagyfotosságu felhívást intézte az ország erdőbirtokosaihoz :

„Azon erdőbirtokosok, kik az 1879. XXXI. t.-cz. 165. §-ában megjelölt kopár- és futóhomok területeken a jövő 1886. évben erdősítést teljesíteni szándékoznak, s e czélból az állam részéről csemetékben ingyen részesülni kívánnak, felhivatnak, hogy ebbeli, a rendelkezésre álló csemete mennyiség határáig s a jelentkezés sorrendje szerint teljesíthető, kívánságukat legkésőbb a jelen év december havának végeig ezen ministeriumnak írásbeli értesítéssel tudomására hozzák.

A csemeték árát és azok csomagolási költségét az országos erdei alap fedezi, míg azoknak gyorsáru szerinti szállítási díját, melyre nézve a hazai vasutak mérséklést engedélyeztek, az átvétel alkalmával a jelentkezett erdőbirtokos viseli.

A kérvényben pontonként határozottan és világosan nyilatkozni kell a következő kérdések iránt :

1. Kinek birtokát képezi a beerdősítendő kopár, hol lakik és mi az utolsó posta?

2. Mely megyében és község határában fekszik a beerdősítendő kopár és mi a neve és helyrajzi száma.

3. Milyen nagy, illetve hány kat. hold a beerdősítendő kopár és mennyi erdősítendő be abból a kért csemetékkel, és milyen a kopár talaja (földnem és talaj)?

4. Mily távolságban szándékozik ültetni a csemetéket és ennél fogva hány drb s mily fajú és koru csemetére lesz szüksége, s ha a kívánt csemeték megfelelő számban rendelkezésre nem állának, mily fajú csemetéket használhatna még?

5. Kinek czimén indítandó utnak a csemeteszállitmány? ehez képest tehát a lakás és utolsó posta megjelölendő.

6. Mely vasut közelében fekszik az illető birtok és melyik a legutolsó vasutállomás? Erre nézve megjelölendő az esetleg létező másik vasutvonal is utolsó állomásával, ha t. i. a birtok ugy fekszik, hogy más vonalon is szállítható oda csemete küldemény, pl. a budapest-zimonyi és budapest-szegedi vasutak között fekvő vidéken.

Ha hajón eszközölhető a szállítás, az utolsó hajóállomás, a pontos czimmel együtt, szintén megjelölendő, hogy esetleg arra irányítható legyen a szállitmány.

7. Ha a csemeték a kérvényező által a csemetekertből közvetlenül kívántatnak kiadatni, hajlandó-e azokat saját fogatával közvetlenül elszállíttatni?

8. Mikor kívánja utnak indítani a csemetéket, tavasszal-e vagy ősszel?

Ezeken kívül megkivántatik, hogy azt, miszerint a kérdéses területnek beerdősítése közgazdasági szempontból szükséges, akár az illető közigazgatási erdészeti bizottság elnökének, akár a kir. erdőfelügyelőnek iratával igazolják.

Figyelmeztetnek végre az illető erdőbirtokosok, hogy a kérvények benyújtására megszabott határidő, valamint a folyamodvány szerkesztésére s felszerelésére vonatkozó fenebbi kellékek pontos megtartása, ugy a kérelem lehető figyelembe vétele, mint a csemetéknek idejekorán való megküldése érdekében elkerülhetlenül szükséges.

Budapest, 1885. október 18-án.

*A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi
m. kir. ministerium.*

Szűrös bokrok havasainkon. Kerner Antal „Die Abhängigkeit der Pflanzengestalt von Klima und Boden“ czimű munkájának 45. lapján magyarázza azt az érdekes jelen-

séget, hogy a növényvilágnak tüskés és tövises fegyverzete a vidék állatvilágának gazdagságával összefüggésben van, hogy tehát Európában legtöbb a szúrós növény a mediterrán főrában, mert ott a növényeket bántó állatok száma is végtelen. Ellenben a havasokon, a hol az állatvilág szemlátomást megfogyatkozik s a növényzet bántatlanabb marad, a szúrós növény már a legnagyobb ritkaság. Kerner példája, melylyel ezt a jelenséget magyarázza, nagyon találó. Az alacsonyabb vidéken hatalmasan felfegyverkezett rózsákat és szedreket (*Rubus*), melyeknek száma a havasok csúcsa felé nagyon csökken, vagy gyakran egészen eltűnik, a havasok régióiban védtelen, vagy pedig csak vékony és gyenge tűkkel, tüskesertékkal ruházódó fajok, minő a *Rosa Alpina*, a málna szeder (*Rubus Idaeus*), az egyenessarju szeder (*R. suberectus*), a fűnemű *R. saxatilis*, *R. arcticus* és *R. Chamaemorus* stb., váltják fel és helyettesítik. A havasok erdőtáján felül növő törpe boróka (*Juniperus nana*) a lentebb termő gyalogfenyő borókához (*J. communis*) meg a mediterrán vidéken gyakori pirosbogyós borókákhoz képest (*J. Oxycedrus*, *J. macrocarpa*) szelidnek mondható.

Semmi okunk, de még eszünk ágában sincs ezeket a szép tapasztalatokat kétségbe vonni, de a havasi tájakból még egynehány más szúrós bokrot is ismerünk. Felsoroljuk ezeket, hogy otlétöket megmagyarázhassuk.

Legelőszőr is felemlítem, hogy a ki a görbe fenyő sűrű cseplyéjében, a havasok kopasz teteje alatt botorkált, nem ritkán érzékenyen tapasztalhatta, e fenyőbokor tűinek barátság-talan figyelmeztetéseit.

De a *Ribes aciculare*, meg a *R. Grossularia* var. *acerosum* törzsét, *) a rendes és ágas tüskéken kívül

*) „Erdészeti Lapok“ 1885. p. 384.

számos tülaku túske sűrűen lepi el, holott a többi havasi ribizkék egészen fegyvertelenek.

A Nagy-Kapellának Risnyák, a Velebit hegyláncznak Rajnác nevű tetőjén, valamint a Fiuméhez közel eső Monte Maggiorén a savanyu sóskabokornak az a szúrósabb testvérfaja nő, melyet *Berberis Aetnensis* Presl. var. *brachyacantha*-nak Strobl („Oesterr. Botan. Zeitschrift“ 1884. p. 371.) neveznek.

A Velebitnek Lubicko brdo nevű tetőjén, Ostaria falu mellett, a nagyon tövises *Rhamnus saxatilis* nő; a magyar- és horvát tengerpartot környező hegycsúcsokon, tehát a Nagy-Kapella meg a Velebit tetőin gyakoriak a törpe rózsák: *Rosa gentilis*, *R. Malyi*, *R. spinosissima*. Az első kettő ennek a vidéknek a sajátja, de mind, főleg pedig az utóbbik rendkívüli tuskés. Itt a törpeséghez a fegyverzet csatlakozott. Néhol a *R. Alpina* tőhajtásai is nagyon tuskések.

A szúrós cserje, valamint a bogácsféle dudva is több a mediterrán flórát kerítő havasokon, mint a szárazföld magas hegyein. Ez, azt hiszem, nem egészen az állatok bántalmái ellen való védekezés és fegyverkezés, hanem az éghajlat hatásában keresendő. Az éghajlat ridegségével függ össze az is, hogy a havasi ribizkének (*Ribes Alpinum*) másutt puha levélszőrei, a Velebiten meg a Nagy-Kapellán durva serték képében fejlődnek ki (*R. Fleischmanni* Rchb), mintegy a borzas „havasi rózsá“-ra emlékeztetnek (*Rhododendron hirsutum*), a *R. spinosissima* pedig itt 2—3-szor hatalmasabb fegyverzetet ölt magára (var. *megalacantha* Borb.), mint ugyanez a rózsapl. Budán. A talaj nem okozhatta a különbséget, mert mind a két helyen ugyanaz, meszes.

Borbás Vincze.

Huszonöt bogyós bokor Alföldünk homokpusztáin. Physiognomiailag tekintetben a bogyók apró csonthéjas gyümölcsök

(bodza, török meggy), gyümölcsösszeg (eper, szeder) és álgymölcsök (boróka, rózsa) között nem teszünk különbséget, mert képződésüknek és szövettani szerkezetöknek éles különbségei daczára is külsőleg egymáshoz nagyon hasonlítanak.

A pusztá elnevezés magában rejti már a fák és cserjék hiányát vagy ritkaságát; annál feltűnőbb az, hogy Alföldünk pusztáin csak bogyós cserjét huszonötöt számlálhatunk össze, akárhogy kerültek is azok oda. Ezek a következők:

1. *Juniperus communis* (boróka);
2. *Ephedra distachya* (kaznár bokor);
3. *Morus alba* (eperfa);
4. *Lycium bardarum* (sem fű sem fa, szopóka);
5. *Ligustrum vulgare* (fagyal);
6. *Sambucus nigra* (bodza);
7. *Viburnum Lantana* (ostormén kányafa);
8. „ *Opulus* (kányafa, nedves helyen);
9. *Lonicera Xylosteum* (ügörke);
10. *Vitis vinifera* (szőlő);
11. *Hippophaë rhamnoides* (ezüstös fűztövis, Ó-Budán, Uj-Pesten);
12. *Cornus mas* (somfa);
13. „ *sanguinea* (vörös gyűrű);
14. *Berberis vulgaris* (sóska bokor);
15. *Rhamnus cathartica* (varjú- vagy macskatövis);
16. „ *tinctoria* (festő varjútövis);
17. *Crataegus Oxyacantha* (csere galagonya);
18. „ *monogyna* (egyanyás galagonya);
19. *Rhamnus Frangula* (kutyafa, nedves helyen);
20. *Rubus caesius* (hamvas szeder);
21. *Rosa spinosissima* (kőkényes rózsa);
22. „ *Austriaca* (nagyvirágu törpe rózsa);
23. *Prunus spinosa* (kőkény);

24. *Prunus Chamaecerasus* (törpe meggy);

25. „ *Mahaleb* (török meggy).

E bogyós cserjék legnagyobb része töméntelen gyümölcsöt hoz, melyek lehullván és elszóródván, tőlök a homok olyan, mintha fekete festékkal locsolták volna be.

Akárhogy került itt össze ennyi bogyós cserje, pusztá történetesség nem lehet, hanem figyelemre méltó jelenség. Egy részök bizonyosan a homokon vívott küzdelemben győztes harcos. A bogyós gyümölcs a homokpusztákon, úgy hiszem, bizonyos tekintetben czélszerű alkalmazkodó eszköz.

Azokat a magvakat, melyeknek szőr üstökük vagy más könnyü szállító szerük van, a szél könnyen széthordja, a homokról szépen elsöpri. A nehezebb bogyós gyümölcs a homokon ragad. A sok bogyós cserjének összesereglése a homokon méltán megérdemli azok figyelmét, a kiknek a homok felruházása szívkön fekszik.

Dr. *Borbás Vincze*.

(I.) **A gyümölcsök élénk színéről.** Ezen lapok folyó évi IX. füzetében *Borbás Vincze* ur „Az *Abies excelsa* sötét övének ékitménye“ czimü cikkében a gyümölcsök élénk színezetét a természet azon gondoskodásának véli tulajdonítandónak, hogy a czélszerűen összeválogatott alakzatokkal a komor egyformaság eloszlattassék.

Ha a természetben minden a czélszerűség elve szerint történik, a mit elvitatni alig lehet, s a mit *Darvin* oly sokszor és szépen bizonyított, akkor a gyümölcsök élénk színezetének okát nem egyedül a szépítésben vélném keresendőnek, hanem másban, a mi magára a növény lételére és fenntartására vonatkozik. A virágok élénk színezetének célja, mint *Borbás* ur is említi, ugyanez.

A gyümölcsök, illetve magvak, elterjedése tekintetében tapasztaljuk a természet gondoskodását. A szárnyak, tollak, tuskék sat. mind e célra szolgálnak. Föltehető, hogy a gyü-

mölcsök élénk színének is ez a célja. Könnyebben találják meg az ily gyümölcsöt a madarak, és viszik tovább, ürülékkel elhullatva a magot. A kemény magvu növények elterjedésére, melyek magjának csirázás előtt egy évig, sőt tovább is kell a földben feküdni, a gyomor által való meglágyítás valószínűleg javára szolgál. A viscum meg a loranthusról tudjuk, hogy ezen az uton terjednek. Én tehát azt vélem, hogy a gyümölcsök élénk színezetének célja az, hogy az állatok figyelmessé tétessenek rájuk s azokat a körülményeknek megfelelően terjeszszék.

Ezen állítás nagyobb valószínűséget nyer az által is, hogy az embert is figyelmessé teszi a nemes gyümölcs élénk színe, s hogy az is terjeszti azokat a magnak gyakran öntudatlan elhanyagatása által.

A fehér- vagy hegyi juhar egy eltérő alakja. Az *Acer Pseudoplatanus* gyümölcse Reichenbach „Iconographiá“-jában (V. köt. 4829. sz. a.) 37—38 mm hosszú, zászlójának legszelesebb része 1 cm széles; Willkomm „Forstl. Fl.“ LXVI. képén 40—42 mm hosszú, 13—16 mm széles. Egy Brassó körül gyűjtött ágon a gyümölcs hossza 55 mm, a szélessége 2 cm, tehát a Reichenbach képeéhez képest a brassói *Ac. Pseudoplatanus* gyümölcse felőtlő nagy, s a zászlók, a szarvasmarha szarvai módjára, jobban eltávolodnak egymástól. A nagy levelek alsó színe fehéreszöld. A gyűjteményemben lévő többi *Ac. Pseudoplatanus* gyümölcse majd Reichenbach, majd Willkomm méreseivel egyezik. A brassóié talán még valamivel nagyobb is lett volna, mert példányaim zászlójának a széle és csúcsa el van rágva.

Az *Ac. Pseudoplatanus*-nak ezt a széles-zászlós (var. *platypteron*) alakját azért tartom följegyzésre méltónak, mert a szerb *Acer Visianii* Nym. Consp. Fl.

Europ. 135. (*A. macropterum* Vis., non Guss.) felé hajlik, s valaki nagyjából vele össze is téveszthetné. Még a termő fürtje is felálló, mint az *Ac. Visianii*-é, nem lecsüngő, mint az *A. Pseudoplatanus*-é. Mindamellett én ezt a brassói juhart az *Ac. Visianii*-vel össze nem kapcsolhatom, mert az utóbbinak jó képétől (*Plantae Serbicae* Pemptas t. VI.) a mienk sok tekintetben eltérő: levelei nagyobbak, kevésbé mélyen hasogatottak, egyenetlenül fogasak, az *Ac. Visianii* levél hasábjai pedig bemetszések nélkül hosszan kinyulnak. Az *Ac. Visianii* gyümölcsének zászlaja rövidebb és aránylag szélesebb, egymás felé borul, vagy a csúcsuk érintkezik is, a mag felé hirtelen és röviden szűkül el, az *Ac. Pseudoplatanus* var. *platypterum*-é hosszabban és lassan keskenyedik el, a magvaknak felfelé néző élén nincs belőle, az *A. Visianii*-én a mag fölött is van keskeny szegély („*supra nucem decurrentibus*“), szóval az *A. Visianii* gyümölcse valamennyi juhartfáinkétől eltérőbb, mint a var. *platypterum*-é.

Nevezetes biológiai sajáttsága a var. *platypterum*-nak a termés nagy zászlói, meg a termő fürtnek le nem görbülése. Emez, ha az ágak csüngők, szintén csüngő helyzetbe jut. Ezeknek az eltérő szerveknek alkalmazkodását kissé bajos megfejtani, de úgy hiszem mégis, a havasok vidékein uralkodó viszonyokkal harmoniál, vagy legalább van a havasokon is analógiája. A havasi növények, tudjuk, gyakran nagyobb viráguk és gyümölcsük mint az alacsony vidéken élő testvéreik; a gyümölcs le nem konyulásának pedig a törpe fenyő a példája. Ezek alapján az *Acer Pseudoplatanus* var. *macropterum* is alkalmasint eredetileg a havasvidék sajátja.

Dr. *Borbás Vincze*.

(*Kon.*) **Vadkivitelünk Franciaországba** — egyik napilap szerint — évről-évre növekedik, úgy, hogy e tekintetben most

Magyarország első helyen áll. Maga Páris a múlt évben körülbelül 44 millió frankot adott ki szárnyas és egyéb vadakért s ezek jelentékeny részét hazánk szolgáltatta. Ugyanezen közlemény szerint a vadárak szeptember 4-én a következők voltak a párisi piacokon: nagy fiatal fajdkakas 1.50—1.80 frank, közép és öreg fajdkakas 80 cent — 1.25 frankig, (alig hihető; valószínűleg fogolyról van szó); nagy nyul 7—8.50 frank, közepes nyul 4—5 frank; nagy őz 40—50 frank, középszerű 20—30 frank darabonkint.

Kitüntetések. Ő cs. és apostoli kir. Felsőge Bécsben folyó évi szeptemberhó 29-én kelt legfelsőbb elhatározásával az országos kiállítás alkalmából erdőtisztek részére következő kitüntetéseket méltóztatott adományozni:

Hoffmann Sándor m. k. főerdőtanácsosnak és Scholcz Rezső m. kir. osztálytanácsos és erdőigazgatónak a harmadosztályu vaskorona rendet, Szécsi Zsigmond m. kir. erdőakadémiai tanárnak Ferencz József rend lovagkeresztjét és Kovács Géza m. kir. főerdésznek a koronás arany érdemkeresztet.

Az „Erdészeti Zsebnaptár“ 1886-ik évi folyama kikerült már a sajtó alól. Előfizetések és utánvételre szóló megrendelések az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához intézendők. Ára egy példánynak, mint a megelőző években, egyesületi tagok részére 1 frt, mások részére 1 frt 50 kr.

Magyarosodunk. Csepanovszky Hugo m. kir. erdőszelölt és az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja vezetéknévét „Szalóki“-ra; Potocsnik Konrád járási főerdész és az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja vezetéknévét „Pálos“-ra változtatta át. Éljenek!

Az Országos Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1885. évi szeptember hóban.)

Befizetés. frt.	Befizetés. frt.
Agotha Alajos, m. kir. ministeri számtiszt 10	Horacsek István, urad. főerdész 8
Arcz Károly 8	Janthó János, k. alerdőfelügyelő 8
Böhm Ferencz, erdőmester 27	Jávorszky Albert, m. k. erdész 8
Beiwinkler Károly, földbirtokos 7.50	Jánossy Kálmán, m. k. erdész 8
Bachó János 8	Imre Dénes, m. kir. főerdész 10
Balás Emil, m. k. főerd. 8	Jakab József, m. k. erdőgyakornok 8
Broz Alajos, m. k. főerd. 210	Iliescin Jakab, k. főerd. 8
Bielek Vilmos 2.55	Joász Alajos, m. k. főerd. 160
Beszterczebányai m. k. erdőigazgatóság 6.10	Kocsis Ferencz, erdész . 8
Csupor István, m. kir. Engel Sándor, fakereskedő 8	Kiszelly Gyula, erdőgy. 8
Erős Gyula, m. k. erdőszámtiszt 8	Kelecsényi Ferencz, m. kir. erdészjelölt 8
közal. erdész 8	Kendy Károly, m. kir. vadász 7
Fabry János, fővadász . 8	Kassai gazd. tanintézet . 8
Frits Gyula, segéd erdőrendező 8	Kossányi Robert, m. k. főerdőmester 6
Freystädter Vilmos . . . 15.75	Karansebesi vagyonszám 23.90
Géczy Lajos, m. k. erdőszámtiszt 6.06	Lator István, m. k. erdőgyakornok 8
Gabnay Ferencz, m. kir. erdőgyakornok 8	Laczkovics Győző, urad. erdész 8
Gondol Dezső, m. k. erd. 20	Löwy Dávid, fakereskedő 8
Gasperek Pál, erdőgyak. 1	Lászlóffy Géza, m. kir. főerdőőr 8
Harnisch és társa, butorgyárosok 20	Mahr Károly, erdőmester 8
Hammer Károly, m. kir. főerdész 7.50	Mester József, kir. alerdőfelügyelő 8
Hanzély István, m. kir. közal. főerdész 8	Majlik Lajos, urad. erdőőr 4
Hubert Aladár, m. kir. erdőgyakornok 4	

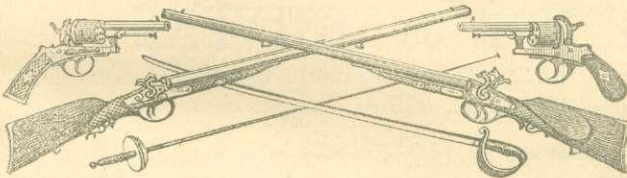
Befizetés.	frt.	Befizetés.	frt.
Michnyay Albert	4. ⁹⁵	Szmetacsek Béla, prim. főerdész	8
Moricz Sándor, erdőtiszt	8	Schmidt János, erdő- bíró	8
M.-szigeti m. kir. erdő- igazgatóság	6. ¹⁵	Selmecki akadémia	8
Novák Sándor, ügyvéd	11. ⁷⁵	Báró Szegedi Károly, földbirtokos	8
N.-enyedi ref. Bethlen- főtanoda	4. ¹⁵	Szóllósy János, megyei főerdész	8
Ch. Nagy Antal, m. kir. erdészjelölt	7. ⁵⁰	Sóós Ferencz, erdő- mester	4
Orsz. m. k. statisztikai hivatal	8	Stolcz József	20
Prusinszky Károly, kir. alerdőfelügyelő	8	Tatarek Rezső, főerdész	8
Penovác István, váltóőr	2	Tatarek János, főerdő- hivatali segéd	4
Pöldner Adolf, járási fő- erdész	24. ¹⁵	Tabacsek József, mű- szaki díjnok	8. ⁰⁵
Rinaldi Ottó, urad. főerd.	8	Tausch Rezső	2
Rosenthal H., egyen- ruha-készítő	16	Teuchmann József	8
Révay Lajos, m. k. erdész	6	Tornay Gyula, m. kir. erdőgyakornok	16
Schmidl Soma, földbirt.	10	Tiller Mór és testvérek, egyenruha-készítők	16
Szontágh Gusztáv, m. k. főerdész	8	Ujbánya város	8. ⁹⁵
Dr. Sárkány Miklós, szt- benedekrendi apát	8	Voelker Frigyes, m. kir. erdőszámvivő	8
Sauder János, erdész	8	Vincz Gyula, birtokos	8
Szmik Gábor, elnöklő fő- erdész	4	W. Wolf Attila, m. kir. erdőszámgyakornok	10
Br. Simonyi Lajos, földb.	10	Wald Román	4
Schreter Salamon, fa- kereskedő	10	Zágrábi állampénztár	7. ⁸⁹
Szarvassy Alajos, m. k. erdész	8	Zsigmondy Vilmos, orsz.- gyűlési képviselő	200

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1885. évi X. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

Fontos utazóknak, vadászoknak tiszteknek és másoknak.

Revolverek, fegyverek, vadászati eszközök,

különféle egyenruhák, valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

Bécs, Ottakring
Festgasse 11/13.

GASSER LIPOT

Raktár Bécs,
1. Kohlmarkt 8.

fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb áron szállíttatnak.

Illustrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

Tölgymakk eladás.

Az itteni erdőben szedendő 15—20 métermázsza igen szép tölgymakk, többféle fajból eladó. Ára a vaspályához állítva métermázsánként 12 frt. Megkeresések az alulirothoz intézendők.

Nagy-Kőrös 1885. október 14.

Gajári József,
erdőtiszt.

Kincstári és urodalmi
erdőtisztek és erdőőrök
 részére akár
teljes egyenruhákat
 akár pedig
egyes darabokat
 valamint az
 egyenruhához tartozó egyes részeket
csakis valódi

tartós minőségben szállít jótállás mellett

TILLER MÓR és TESTVÉRE

osztrák cs. kir. és szerb királyi udvari szállítók, ugy szinte a m. kir.
 hadsereg szállítói

Budapesten, Károly-laktanya.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

~~~~~  
**Hirdetmény.**  
 ~~~~~

Mindennemű

erdőtiszti és katonai egyenruha, vadász- és civilruha

legjutányosabb árak mellett megrendelhető

ROSENTHAL H.-nál

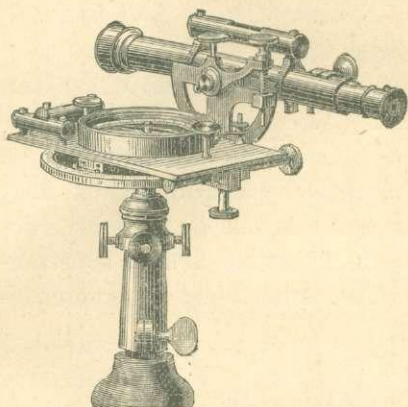
az „arany sisak“-hoz.

A m. kir. vallás- és közoktatási nagyméltóságú miniszterium, köz-
 alapítványi erdőtisztek és erdőőrök egyenruha szállítója.

Budapest,

Haas-féle palota, Gizella-tér 1. szám.

Ő Felsége által 1876-ban nagy arany éremmel kitüntetve.

Erdei boussolákat,
 tájoló eszközöket, theodolitokat,
 szintező eszközöket,
 mérő asztalokat, távcsöves vonal-
 zókat,
 térmérőket (planiméter), mérőszala-
 gokat, mérőléczeket,
f a - á t l a l ó k a t,
 s általában mindenféle
felmérési eszközöket,
 a legpontosabb szerkezetben szállít

N e u h ö f e r és **f i a**

cs. kir. udvari optikus és mechanikus,

Bécs, Kohlmarkt, 8. szám.

(Műhely: V. Schloßgasse, 1.)

A cég legújabb szerkezetű erdőgazdasági eszközei ez idő szerint a budapesti országos killitáson is megtekinthetők, hol a nemzetközi szabadalmi és gépcsarnokban vannak kiállítva, s a hol a cég képviselője is jelen van.

Árjegyzék bérmentve ingyen küldetik, a szokásos eszközök készletben tartatnak. Javítások elfogadtatnak és pontosan teljesíttetnek.

P á l y á z a t o k.

449. szám. A közigazgatási bizottság erdőrendészeti albizottságának múlt évi 51/84. szám alatti határozatával rendszeresített erdőgondnoki állások közül a szombathelyi járási erdőgondnoki állomás időközben üresedésbe jövéen, ezen megürült járási erdőgondnoki állás betöltésére ezennel pályázat nyitattik.

A szombathelyi járási erdőgondnokság, Szombathely székhellyel magában foglalja, Szombathely, Felső-Eőr, Kőszeg, Sárvár, Kis-Czell és vasvári szolgabírói járásokat 171 község, 21.627 kat. hold erdőterülettel.

A járási erdőgondnok javadalmazása következőleg állapítatik meg :

évi fizetés	800	frt,
uti átalány lótartási kötelezettséggel	600	„
lakbér	250	„
irodai átalány	12	„
	<hr/>	
összesen .	1662	frt.

Felhivatnak tehát ezen állás elnyeréseért pályázni óhajtók, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában előirt kellékeket, ugy az erdőrendezési munkálatokban való jártasságukat igazoló kellően felbélyegzett folyamodványaikat 1885. évi decemberhó 5-éig az erdőrendészeti albizottság elnökéhez benyujtsák.

Szombathelyt, 1885. évi októberhó 24-én.

Reiszig Ede,

Vasmegeye alispánja, mint az erd. urad. alb. elnöke.

~~~~~

3466. szám. Az alulirt m. kir. főerdőhivatal kerületében egy I-ső osztályu, négy II-od osztályu s két III-ad osztályu erdőlegényi állomásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, hogy erős- és ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint nőtlen állapotuk, életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeket folyó évi novemberhó 30-ig az alulirt főerdőhivatalnál nyujtsák be. — Lippán, 1885. október 21-én.

M. kir. főerdőhivatal.

(Utánnymat nem díjaztatik).

~~~~~

5977. szám. Az alulirott m. kir. erdőigazgatóság kerületében egy raktártiszti állomásra, az állományszerű illetményekkel és 467 frt készpénzbiztosíték letételének kötelezettségével pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, miszerint az 1883. évi I. t.-cz. 12. §-ában előirt szakképzettségüket, az állami erdészeti szolgálatba ujonnan

belépni kívánók pedig ezenkívül erős- ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket 1885. évi novemberhó végéig az alulírott erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

M.-Sziget, 1885. október 27-én.

M. kir. erdőigazgatóság.

5182. szám. Ezen erdőigazgatóság kerületében megüresedett egy hivataloszolga állomásra 250, III-ik osztályu erdőlegényi 150 és III-ik osztályu erdőszolga állomásra 120 frtnyi évi bér és a két elsőre nézve egyéb állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, miszerint ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő s halló képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi december 24-ig az alulírt erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Beszterczebányán, 1885. évi október 26-án.

M. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnymat nem díjaztatik).

67.530. sz. Az 1886. évre szükséges épület-, vágott- és műhelyi fákat biztosítani óhajtván, eziránt nyilvános pályázatot hirdetünk.

Az ajánlatok folyó évi novemberhó 28-áig betérjesztendőek, a bánatpénz pedig novemberhó 27-éig teendő le.

A részletes pályázati feltételek, nemkülönben a szükséges mennyiségekről és méretekről szerkesztett jegyzékek, ugyszintén a szállítási feltételek anyag- és leltárkezelési szakosztályunknál, továbbá a budapesti, losonczyi, miskolczyi, szabadkai, kolozsvári, aradi és zágrábi tüzletvezetőségeinknél megtekinthetőek, vagy ugyanott megtekinthetőek.

Kelt Budapesten, 1885. évi október hóban.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

Árverési hirdetémények.

A kalocsai érsek uradalmak jószágigazgatósága részéről közhirrét tétetik, hogy a kalocsai, hajósi és szent-istváni kerületekben levő erdőkben, melyek Baja és Kalocsa tájékán a Duna két partján fekszenek, az 1885—6. évre vágásra kijelölt 406 holdból álló 1383 méteröl kemény hasáb, 251 méteröl kemény bot, 9720 méteröl lágy hasáb, 371 méteröl lágy botfát tartalmazó, és 37.385 frtra becsült erdőrészek nyilvános árverezésére folyó 1885. évi novemberhó 9-ik napjának délelőtti 9 órája Kalocsán az érseki uradalom jószágigazgatóság irodájába kitűzetett.

Az árverés ezen erdőkben erdőterületenként fog eszközöltetni, bánatpénzül a becsár 10°/_o készpénzben leteendő, írásbeli ajánlatok az árverés megkezdésének időpontjáig elfogadtnak.

Az árverési feltételek s becslési jegyzőkönyvek a jószágigazgatósági irodában s az erdőmesteri hivatalban Kalocsán megtekinthetők. — Kalocsán, 1885. október 18-kán.

Horváth Ignác,
érseki uradalmi jószágigazgató.

~~~~~

453. sz. Törpény község előljáráóságától ezennel közhirrét tétetik, hogy Törpény község tulajdonát képező Köpchy nevű bükk erdejében folyó év novemberhó 4-én délelőtt 10 órakor mintegy 5—600 bécsiöl száraz bükkfa a legtöbbet ígérőnek nyilvános árverés uton a helyszínén el fognak adatni. Kikiáltási ár ölenként 3 frt, melyen alul el nem adatik.

Ha egy II-ik árverés volna szükséges, ezen esetben az folyó évi novemberhó 11-ére tüzetik ki, a fent jelzett helyen és órában, és feltételek alatt is.

A kivitel f. évi októberhó 15-től 1886. év márcziushó végéig tart a Besztercze várostól 5 kilométernyi távoli uton.

Törpény, 1885. októberhó 21-én.

Horváth,
k. jegyző.

Mösel János,
bíró.

~~~~~